

Aleje Doliny Baryczy

Inwentaryzacja zadrzewień liniowych
w krajobrazie otwartym Doliny Baryczy

Koordinacja, opracowanie koncepcji, metodyki i danych oraz redakcja wydawnictwa:
dr inż. Piotr Tyszko-Chmielowiec (tyszko@eko.org.pl)

Zbieranie danych i opisy gmin:

Waldemar Błażniak (Cieszków, Sośnie i Przygodzice), Grzegorz Bobrowicz (Żmigród),
dr inż. Marcin Kadej i dr Adrian Smolis (Krośnice, Twardogóra, wsch. część gminy Milicz),
Jacek Pawłowski (Odolanów), Ewald Ranozek (płd.-zach część gminy Milicz),
Cezary Tajer (płn.-zach. część gminy Milicz)

Baza GIS i mapy:

Monika Roszczewska

Wprowadzanie i zarządzanie danymi:

Bartek Smyk

Przetwarzanie i redagowanie danych:

Andrzej Mazik i Katarzyna Górna

Korekta:

Emilia Militowska

Projekt graficzny i skład:

Bartłomiej Bogacz, kontakt@bart-studio.com.pl

Druk:

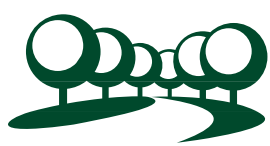
I-BiS, 53-505 Wrocław, Lelewela 4

Wydawca:

Fundacja EkoRozwoju, 50-134 Wrocław, ul. Białoskórnicza 26, tyszko@fer.org.pl

Spis treści

Słowo od redaktora i spis treści	1
Zakres i metodyka inwentaryzacji	2
Charakterystyka alej w regionie	6
Chronione owady: pachnica i kozioróg	9
Objaśnienie do opisów alej	12
Opisy alej:	
Żmigród	13
Milicz	21
Cieszków	35
Krośnice	41
Twardogóra.	47
Sośnie.	53
Odolanów	57
Przygodzice	63
Sadzimy dęby w Dolinie Baryczy	69
Program Drogi dla Natury	III str. okładki

Drogi
dla
Natury

Szanowni Czytelnicy!

Trzymacie w ręku wydawnictwo, które wyrosło z fascynacji niezwykłym krajobrazem Doliny Baryczy oraz jednym z jego najpiękniejszych elementów – starych alej i szpalerów, szczególnie dębowych. O zadrzewienia te dbamy już od 2007 roku – w ramach akcji „Sadzimy dęby w Dolinie Baryczy” posadziliśmy do tej pory ponad cztery tysiące drzew, w tym około 1300 dzięki akcjom społecznym. Odwieczna tradycja sadzenia dębów wróciła w Dolinę. O akcji sadzenia dębów oraz o ogólnopolskim programie „Drogi dla Natury”, który z niej wyrósł, przeczytacie na stronie 69 i dalszych.

W ostatnich latach w Dolinie Baryczy, mimo wzrastającej świadomości społecznej na temat wartości starych drzew, dochodziło nadal do sporadycznych przypadków ich wycinania. Żeby skuteczniej chronić te skarby przyrody i krajobrazu, postanowiliśmy je zinventaryzować i zebrane dane udostępnić urzędnikom, przyrodnikom i społecznościom. Dzięki temu decyzje dotyczące losu drzew będą mogły być podejmowane świadomie i w oparciu o konkretne dane, a miłośnicy przyrody i krajobrazu Doliny otrzymają przewodnik po jednym z najcenniejszych jej zasobów. Będzie nam łatwiej planować ochronę i odtwarzanie starych alej i szpalerów.

W pierwszej części wydawnictwa zamieściliśmy informacje o zakresie i metodyce inwentaryzacji, następnie przedstawiamy podsumowanie i prostą analizę danych dla całego regionu. Główną częścią wydawnictwa są opisy poszczególnych odcinków alej, którym towarzyszą mapy i fotografie. Przed lekturą opisów proszę zapoznać się z objaśnieniami stosowanych skrótów (s. 12).

fol. Grzegorz Bobrowicz

Zespół pracujący przy zbieraniu i opracowaniu danych dokładał starań, by wydawnictwo to było kompletne i dokładne. Mamy jednak świadomość, że nie było możliwe objąć badaniami każdej alei, a do zebranych danych mogły wkrącić się błędy lub nieścisłości. Nie do uniknięcia były też pewne uproszczenia, konieczne ze względu na uczynienie danych przejrzystymi dla Czytelników. Dlatego będziemy wdzięczni za przysyłanie na adres wydawcy uwag i uzupełnień. Pragnący zgłosić nową aleję do naszej bazy danych mogą skorzystać z formularza ankiety zamieszczonego na stronie 3.

dr inż. Piotr Tyszko-Chmielowiec

ZAKRES I METODYKA INWENTARYZACJI

Podstawowymi celami przedsięwzięcia było rozpoznanie i przyrodnicza waloryzacja zadrzewień liniowych w Dolinie Baryczy oraz określenie potrzeb w zakresie ich ochrony i odtwarzania. Szczególną uwagę zwróciliśmy na aleje jako siedliska i korytarze ekologiczne chronionych owadów – pachnicy dębowej i kozioroga dębosza. Staraliśmy się także uwzględnić ich wartości krajobrazowe.

Zbieranie danych objęło zadrzewienia liniowe (aleje i szpalery) na terenach otwartych 8 gmin leżących w Parku Krajobrazowym „Dolina Baryczy” oraz obszarów Natura 2000 „Ostoja nad Baryczą” i „Dolina Baryczy”. Są to, idąc od zachodu, gminy dolnośląskie: Żmigród, Milicz, Cieszków, Krośnice, Twardogóra oraz wielkopolskie: Odolanów, Sośnie i Przygodzice. Gminy te leżą w powiatach trzebnickim (Żmigród), milickim (pozostałe dolnośląskie) i ostrowskim (Wielkopolska). Szczególną uwagę zwróciliśmy na drogi publiczne – krajowe, wojewódzkie, powiatowe i gminne. Zarządcy tych dróg są bowiem wśród głównych adresatów wydawnictwa.

Celowo pominęliśmy spektakularne aleje rosnące na groblach największego w Europie kompleksu stawów. Większość z nich jest bowiem dobrze chroniona, leżąc na terenie Rezerwatu „Stawy Milickie”. W ostatnich latach posadziliśmy tam już około dwóch tysięcy dębów i mamy nadzieję kontynuować tę pracę w przyszłości dzięki przychylności gospodarstw rybackich. Autorzy są świadomi, że w niektórych kompleksach stawowych pozostających pod prywatnym zarządem gospodarka zadrzewieniami jest wysoce nieadekwatna. Są też nadbaryccy rybacy dobrze dbający o drzewa na groblach.

Drzewa wzdłuż dróg biegnących przez lasy oraz zadrzewienia uliczne w miastach także zostały w większości przypadków pominięte. Szczególnie cenne aleje śródleśne i miejskie zostały jednak włączone do inwentaryzacji. W drukowanej wersji pominięto punktowe zadrzewienia figurujące w elektronicznej bazie danych.

Czy udało nam się zinwentaryzować wszystkie cenne aleje? Na pewno nie i mamy nadzieję, że w dalszych latach będzie możliwe uzupełnianie i poprawianie zebranych danych. Będziemy wdzięczni Czytelnikom o nadsyłanie uwag, uzupełnień i poprawek na adres wydawcy.

Jak zbierano dane

Ankieterzy wstępnie zidentyfikowali aleje i szpalery w oparciu o znajomość terenu, posilając się w razie potrzeby mapami satelitarnymi. W terenie opisywano położenie obiektu i rejestrowano współrzędne geograficzne. Drzewa były liczone, oznaczane do gatunku i mierzono ich obwód (wszystkich lub części egzemplarzy) na wysokości 1,3 m. Opisywano stan zdrowotny drzew, stan zachowania alei/szpaleru i ślady cięć w koronach. Na koniec zapisywano obserwacje przyrodnicze, uwagi i rekomendacje ochronne, w tym liczbę drzew zalecanych do posadzenia przy danej drodze. Zwykle sporządzano szkic sytuacyjny, którego zakres i szczegółowość były określone przez ankietera. Wypełnione ankiety oraz dokumentacja fotograficzna są przechowywane w archiwum Fundacji EkoRozwoju.

Inwentaryzację prowadzono od sierpnia do listopada 2010 roku przy zmieniającym się stanie ulistnienia i różnych warunkach pogodowych. Zakres prac okazał się znacznie większy od przewidywanego i dlatego nie udało się ich zakończyć w czasie sezonu wegetacyjnego.

Elektroniczna baza danych (GIS)

Pełna informacja zebrana podczas inwentaryzacji jest dostępna w bazie danych GIS prowadzonej w programie MapInfo. Posłużyła ona opracowaniu danych i utworzeniu map. Dane te są przechowywane w biurze Fundacji EkoRozwoju i udostępnione na płycie dołączonej do części nakładu wydawnictwa. Mamy nadzieję, że posłużą do dalszych badań i analiz służących lepszej ochronie przyrody Doliny Baryczy. Trzeba jednak zaznaczyć, że nie wszystkie korekty dokonane podczas redakcji wydawnictwa udało się wprowadzić do bazy danych w chwili posłania materiału do druku.

Formularz ankiety inwentaryzacyjnej

Wprowadzaniu danych służył załączony niżej formularz ankiety, któremu towarzyszyła instrukcja. Formularze ankieterzy dostarczali w formie papierowej lub elektronicznej. Czytelnicy pragnący zgłosić do bazy danych nową aleję mogą z niej skorzystać, posilając się Instrukcją.

ANKIETA INWENTARYZACJI ZADRZEWIEN LINIOWYCH

Dolina Baryczy

Imię i nazwisko ankietera nr ankiety

Data zebrania danych i podpis

I. Dane ogólne

Gmina: Cie. Kro. Mil. Prz. So. Tw. Żmi.

Lokalizacja – opis:

Numer punktu (waypoint): współrzędne E/N: początku, końca i punktów załamania obiektu:

Nr....: N...../ E.....; **Nr**....: N...../E.....; **Nr**....: N...../E.....;

Nr....: N...../E.....; **Nr**....: N...../E.....; **Nr**....: N...../E.....; **Nr**....: N...../E.....;

Długość: m; Droga nr.....

W zarządzie: gmina powiat województwo droga krajowa grunt prywatny

Nawierzchnia (zaznacz): asfalt bruk gruntowa inne (np. rów):

Szerokość między szpalerami: m Rozstaw drzew: m

Odległość szpalerów od krawędzi jezdni: m Drzewa za rowem

II. Dane przyrodnicze

a. Skład gatunkowy

Gat.*	Db szyp	Db bezzsz	Lp drob	Lp szer	Kasz	Kl	Jw	Js	Db czer	Owoc. jakie?	Tp kult	Inne - jakie?
udział %												

Liczba drzew (nazwać strony drogi): .../....., .../.....

Uwagi:

Przeciętny obwód drzew (na 1,3 m) i jego rozpiętość, zaznaczyć odrębne pokolenia

.....
.....

(Wymiary drzew pomnikowych podać w dziale IV)

b. Występowanie chronionych i ciekawych gatunków:

pachnica dębowa potencjalne siedlisko pachnicy

kozioróg dębosz

inne

Opis stwierdzonych oznak, cech diagnostycznych:

* Wykaz skrótów oznaczających gatunki drzew na str. 12

III. Stan obiektu

a. Stan zdrowotny drzew (zaznaczyć rubrykę)

	bardzo dobry	zdrowy pień, wzorcowo ukształtowana forma pienna drzewa, w pełni prawidłowo ukształtowana i zdrowa korona
	dobry	nieznaczne uszkodzenia pnia, dobrze ukształtowana/czytelna forma pienna, zdrowa, dość dobrze zachowana i lub kształtowana korona
	dostateczny	znaczne uszkodzenia pnia, zaburzona forma pienna, zredukowana korona, nadmierne i dewastacyjne cięcia korony
	zły	rozległe uszkodzenia pnia lub korony, zasychające konary, tzw. szkodniki, dewastacyjne cięcia zaburzające statykę drzewa, itp.
	zróżnicowany	dotyczy bardzo różnego stanu zachowania drzew – od dobrego do złego - w jednym przebiegu drogi.

b. Cięcia korony (zaznacz): *brak prawidłowe nadmierne dewastacyjne*

c. Stan zachowania alei/szpaleru (zaznaczyć rubrykę)

	<i>Opis stanu</i>	<i>% ubytków drzew w alei/szpalerze</i>
	zwarta pełna	0 – 20%
	zwarta z lukami	21 – 40%
	przerzedzona	41 – 60%
	fragmenty	60 – 80%
	ślady	81 – 99%
	zróżnicowana	wszystkie stany zachowania w jednym przebiegu drogi

IV. Rekomendowane działania ochronne

a. Liczba i rekomendowane gatunki drzew do posadzenia, inne potrzebne zabiegi:

Gatunek			
Liczba			

b. Liczba dojrzałych topól do zastąpienia w najbliższych latach:

c. Istniejące pomniki przyrody oraz propozycje objęcia ochroną pomnikową (wymienić i zidentyfikować drzewa, podać obwód i ew. wysokość):

d. Podać także informacje o wartościach kulturowych obiektu, jak obecność krzyży i kapliczek, wkomponowanie jego w założenia dworskie lub folwarczne itp.

NA OSOBNEJ KARTCE: SZKIC SYTUACYJNY I EWENTUALNIE DODATKOWE INFORMACJE

Instrukcja

do wypełniania ankiety inwentaryzacji zadrzewień liniowych w Dolinie Baryczy

Wpisujemy imię i nazwisko ankietera, numer kolejny wypełnianej przez niego ankiety oraz datę i podpis.

I. Dane ogólne

Gmina – zakreślamy skrót odpowiadający gminie.

Lokalizację opisujemy w sposób ułatwiający trafienie do obiektu, np. „droga z centrum wsi X w kierunku miasta Y, od ostatniej chałupy po lewej”

Współrzędne początku i końca obiektu oraz punktów załamania mierzymy za pomocą GPS i podajemy najlepiej w formacie płaskim – w metrach, układ 92. Podajemy numer waypointu oraz współrzędne N.... i E..., przy czym pełne brzmienie tylko dla pierwszego punktu obiektu, dalej tylko końcówki.

Jeśli obiekt rośnie wzdłuż drogi publicznej, podajemy jej numer i zaznaczamy zarządcę, o ile znany. Zaznaczamy rodzaj nawierzchni, a jeśli obiekt nie rośnie wzdłuż drogi, zaznaczamy to, pisząc np. „rów, staw, miedza...”.

Szerokość między szpalerami i rozstaw drzew podajemy z dokładnością do 0,5 m, a odległość szpalerów od krawędzi jezdni (jeśli nawierzchnia twarda) z dokładnością do 0,1 m; jeśli drzewa rosną za rowem, zaznaczamy kratkę. Rozstaw drzew to inaczej więźba sadzenia – jak gęsto aleja została posadzona, niezależnie od utraconych później drzew. Jeśli to trudno określić, podajemy przeważający rozstaw.

II. Dane przyrodnicze

- a. Zaznaczamy skład gatunkowy oszacowany z dokładnością do 10%, jeśli gatunek występuje jako nieliczna domieszka, stawiamy gwiazdkę *. Podajemy liczbę drzew dla każdej strony drogi i określamy je (S, N, E, lub W). Obwód na wysokości pierśnicy mierzymy na reprezentatywnych drzewach; jeśli w alei występują różne pokolenia, traktujemy je odrębnie, zaznaczając także obecność młodych podsadzeń lub samosiewów. (Podajemy ich liczbę, jeśli w obiekcie sadzono drzewa w ramach akcji Sadzimy dęby w Dolinie Baryczy.)
- b. Wskazujemy obecność chronionych ksylofagów i przy okazji innych ciekawych organizmów. Jeśli występuje potencjalne siedlisko pachnicy (dziuplaste drzewa), zaznaczamy odpowiednią kratkę.

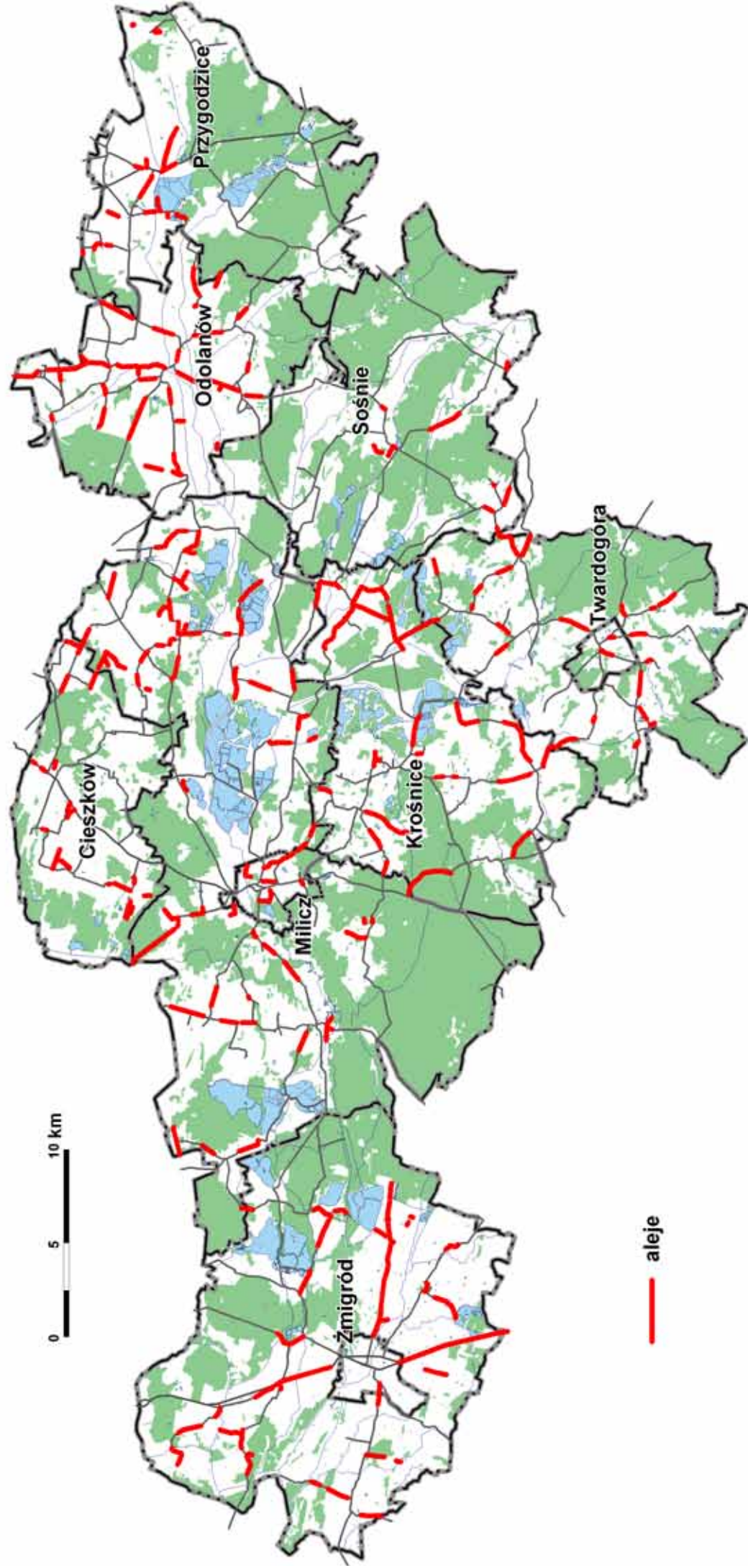
III. Stan obiektu

Wybrać i zaznaczyć właściwy wariant w punktach a,b,c.

IV. Rekomendowane działania ochronne

W tym punkcie zawieramy rekomendacje praktyczne, do wykorzystania przy sadzeniu drzew oraz innych zabiegach. Informacje o faktycznych i potencjalnych pomnikach przyrody, które mogą być wykorzystane w działaniach prawnych. W przypadku szczególnie wartościowych alej można rozważyć inne, niż pomnik przyrody, formy ochrony.

W ostatniej części ankiety podajemy spostrzeżenia nt. wartości kulturowych, krajobrazowych i estetycznych obiektu. Zaznaczamy, jeśli obiekt jest wyróżniający się, wybitny i zasługuje na szczególne traktowanie. Na osobnej kartce sporządzamy szkic sytuacyjny i podajemy ew. dodatkowe informacje. Dodatkową kartkę oznaczyć numerem ankiety i zszyć zszywaczem z ankietą.

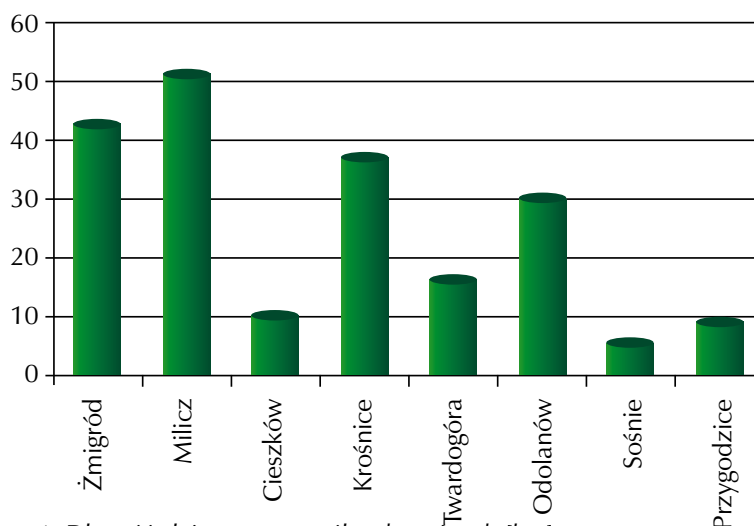
Mapa przeglądowa alej Doliny Baryczy

CHARAKTERYSTYKA ALEJ W DOLINIE BARYCZY

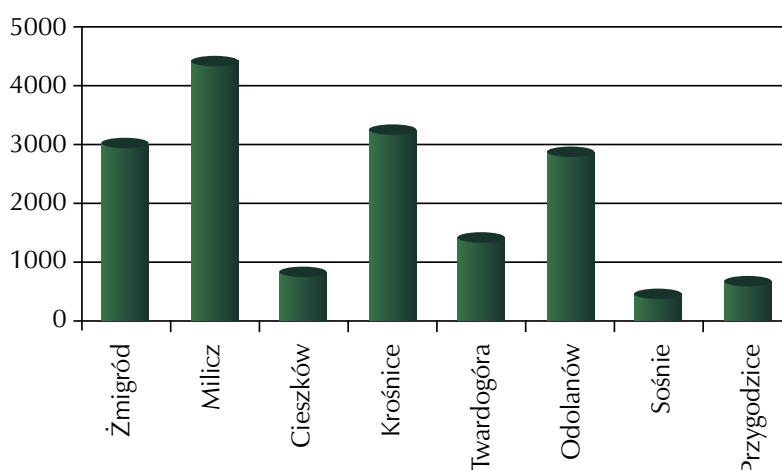
Aleje są jedną z wyróżniających cech Doliny Baryczy i przeprowadzona inwentaryzacja tę potoczną obserwację potwierdziła. Zarejestrowaliśmy ponad 200 km alej i szpalerów, a trzeba pamiętać, że świadomie pominęliśmy spektakularne zadrzewienia na groblach stawowych. Pomierzone zadrzewienia rosną w większości przy drogach publicznych i tworzy je ponad 17 tysięcy drzew różnych gatunków i w różnym wieku. Rozmieszczenie alej na terenie Doliny nie jest równomierne (Ryc. 1 i 2, Tab. 1). Najwięcej ich mają gminy Milicz, Żmigród, Krośnice i Odolanów. Milicz, z ponad 50 km alej i 4,5 tysiąca drzew jest najbogatszą w aleje gminą. Pozostałe – Twardogóra, Cieszków, Przygodzice i Sośnie mają ich znacznie mniej.

Aby poznać gęstość alej w krajobrazie otwartym, obliczyliśmy ile km bieżących zadrzewień przypada na 10 km² krajobrazu otwartego, z pominięciem powierzchni lasów i stawów, które nie były objęte inwentaryzacją (Ryc. 3, Tab. 1). I tu liderem okazała się gmina Krośnice, w której ten współczynnik wynosi 3,3. Krośnicom depczą po piętach Odolanów (2,8), Milicz (2,5) i Żmigród (2,2), a najniższe wysycenie alejami mają Sośnie (0,6). Jeśli odnieść długość zadrzewień przydrożnych do ogólnej powierzchni gminy, wtedy liderem okaże się Odolanów – w tej gminie, ubogiej w lasy i stawy, aleje są bardzo ważnym elementem przyrody.

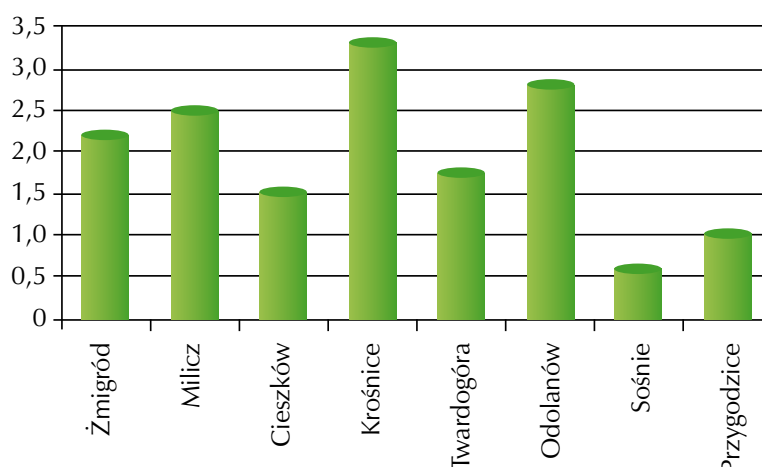
Ankietrzy zaproponowali posadzenie w sumie blisko 15 tysięcy drzew jako uzupełnień w alejach, także naliczyli ponad 3,3 tysiąca starych topól, które trzeba będzie w najbliższych latach zastąpić nowymi nasadzeniami (Tab. 1). Zadrzewienia składające się ze sztucznych odmian topól, pochodzące z lat 50-tych i 60-tych, dożywają już krańca swojego życia. W ich miejsce należy posadzić młode drzewa gatunków rodzimych – dla Doliny Baryczy rekomendujemy szczególnie dęby, lipy i stare odmiany drzew owocowych.

Ryc. 1. Długość alej w poszczególnych gminach [km]

Ryc. 2. Liczba drzew w alejach [szt.]

Ryc. 3. Wysycenie krajobrazu alejami (gęstość alej w krajobrazie otwartym) [km bież./10 km²]

Tabela 1 podaje w postaci liczbowej podsumowanie wyników inwentaryzacji zadrzewień w poszczególnych gminach Dolinie Baryczy. Obok długości alej, liczby drzew i gęstości alej w krajobrazie otwartym, przedstawia liczbę drzew proponowanych przez ankieterów do posadzenia dla odtworzenia przerzedzonych alej oraz liczbę starych topól do usunięcia w najbliższych latach.

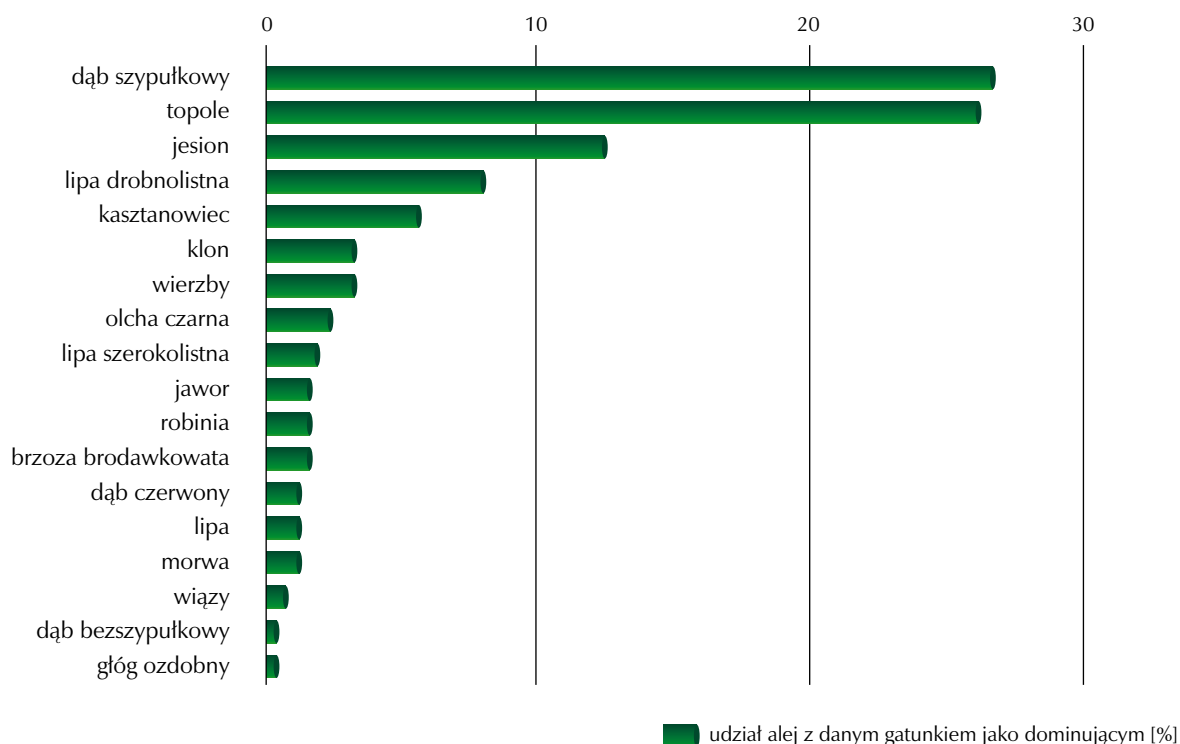
gmina	długość alej w km	łączna liczba drzew w alejach	gęstość alej (km bież./10 km ²)	liczba drzew proponowanych do posadzenia	liczba dojrzałych topól do zastąpienia
Żmigród	42,8	3063	2,22	2368	796
Milicz	51,8	4509	2,48	3948	503
Cieszków	10,2	860	1,50	1118	233
Krośnice	37,4	3337	3,31	3027	425
Twardogóra	16,6	1447	1,75	1724	593
Odolanów	30,2	2950	2,80	1083	547
Sośnie	5,3	498	0,59	554	119
Przygodzice	9,3	681	1,03	1074	138
razem	203,6	17 345	2,11	14 896	3354

Gatunki dominujące w zadrzewieniach

Królem nadbaryczyckich alej jest dąb, niemal wyłącznie szypułkowy, a królową topola (a ściślej mówiąc odmiany uprawne topól – na ogół topól kanadyjskich). Te dwa rodzaje idą niemal ręką w rękę, dominując łącznie w ponad połowie wszystkich zadrzewień (27 i 26%). W dalszej kolejności plasują się jesion (13%), lipa drobnolistna (8%) i kasztanowiec (6%). Klon zwyczajny i wierzby (kru-

cha i biała łącznie), mając po 3%, przewodzą stawce pozostałych 13 gatunków (Ryc. 4).

Dominacja poszczególnych gatunków różni się w poszczególnych gminach. Dąb przeważa w Żmigrodzie, Cieszkowie i Odolanowie, topole – w Krośnicach i Sośni. W Miliczu najczęściej dominuje jesion, dopiero po nim topole i dąb. Lipa drobnolistna jest na drugim miejscu w Krośnicach i na trzecim w Sośni.

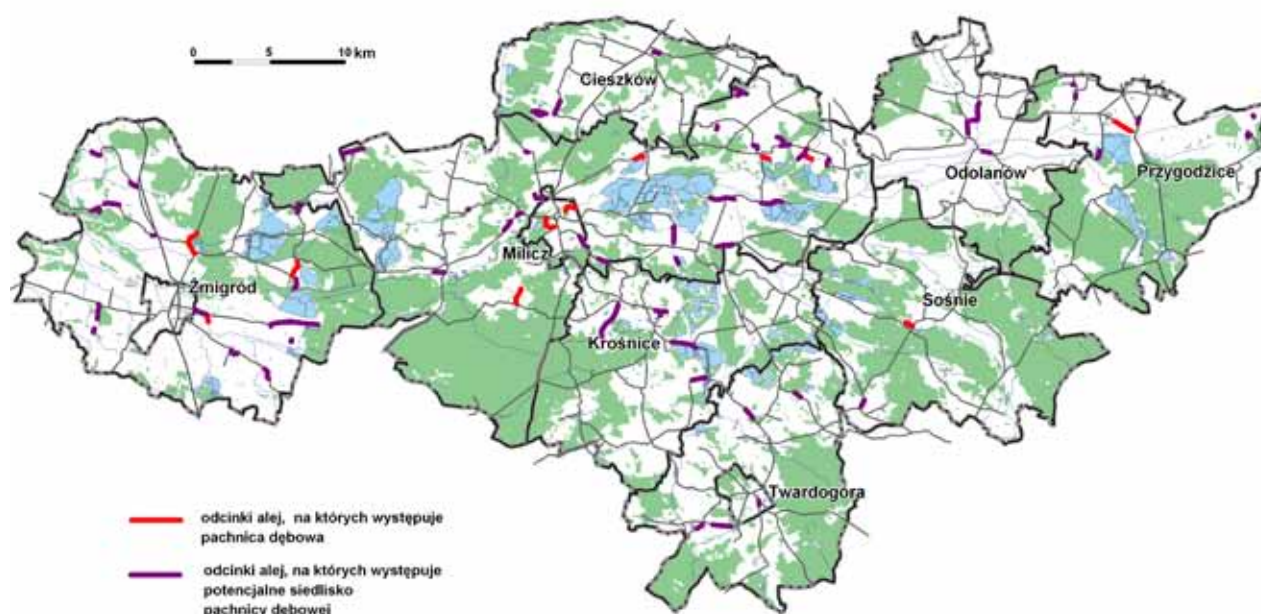

Ryc. 4. Udział procentowy alej z danym gatunkiem jako dominującym

WYSTĘPOWANIE CHRONIONYCH GATUNKÓW CHRZĄSZCZY

W Dolinie Baryczy kozioróg dębosz i pachnica dębowa najliczniej występują tam, gdzie jest najwięcej starych dębów. Są to przede wszystkim kompleksy stawowe, zwłaszcza Radziądz, Jamnik, Ruda Sułowska, Stawno, Potasznia – północne stawy. Ostoją ksylofagów (owadów żyjących w drewnie) są także stare parki i cmentarze, jak np. w Żmigrodzie, Sułowie i Miliczu. Rozpatrując w tym

kontekście rozmieszczenie alej ze stanowiskami kozioroga i pachnicy (mapy 2 i 3), można zauważyć, że nie tworzą one ciągłego systemu korytarzy łączącego główne obszary występowania. Potrzebna jest więc nie tylko ochrona tych starych alej, ale i sadzenie nowych, aby zaradzić izolacji subpopulacji tych chronionych prawem polskim i europejskim owadów.

Mapa 2. Odcinki alej w których występuje pachnica dębowa oraz które stanowią jej potencjalne siedlisko (występują stare, dziuplaste drzewa, zwłaszcza dęby i lipy). Jak widać na mapie, najwięcej ich jest w gminach Milicz i Żmigrod.

Pachnica dębowa

Pachnica dębowa (*Osmoderma eremita*) jest reliktem z dawnych czasów, kiedy większą część Europy Środkowej porastały pierwotne lasy. Składa jaja w dziuplach starych drzew, zwłaszcza dębów, lip, wierzb, czasem innych, z reguły liściastych. Pędrak, podobny do pędraka chrabąszcza, odżywia się silnie rozłożonym próchnem. W ciągu 3–4 lat rozwoju dorasta do maksimum 10 cm. Mierzące 3 cm owady doro-

słe latają między majem a sierpniem, we dnie i wieczorami, a samce wydają charakterystyczny zapach przypominający zapach piżma i juchtu z owocową nutą. Samice składają do 30 jaj. Pachnice migrują niechętnie i wyszukują miejsca rozwoju dla nowego pokolenia w promieniu kilkudziesięciu, wyjątkowo do kilkuset metrów. W Polsce chrząszcz ten występuje najpowszechniej na Warmii i Mazurach i Dolnym Śląsku, a także na odosobnionych stanowiskach w różnych regionach. Pachnica dębowa jest chroniona prawem polskim oraz europejskim jako tzw. gatunek priorytetowy, o szczególnym znaczeniu dla Wspólnoty.

Pachnica dębowa

fot. Krzysztof Worobiec

Cechy diagnostyczne stanowiska pachnicy dębowej: odchody, kokolit (osłona poczwarki), obok pędrak

fot. Andrzej Oleksa

Kozioróg dębosz

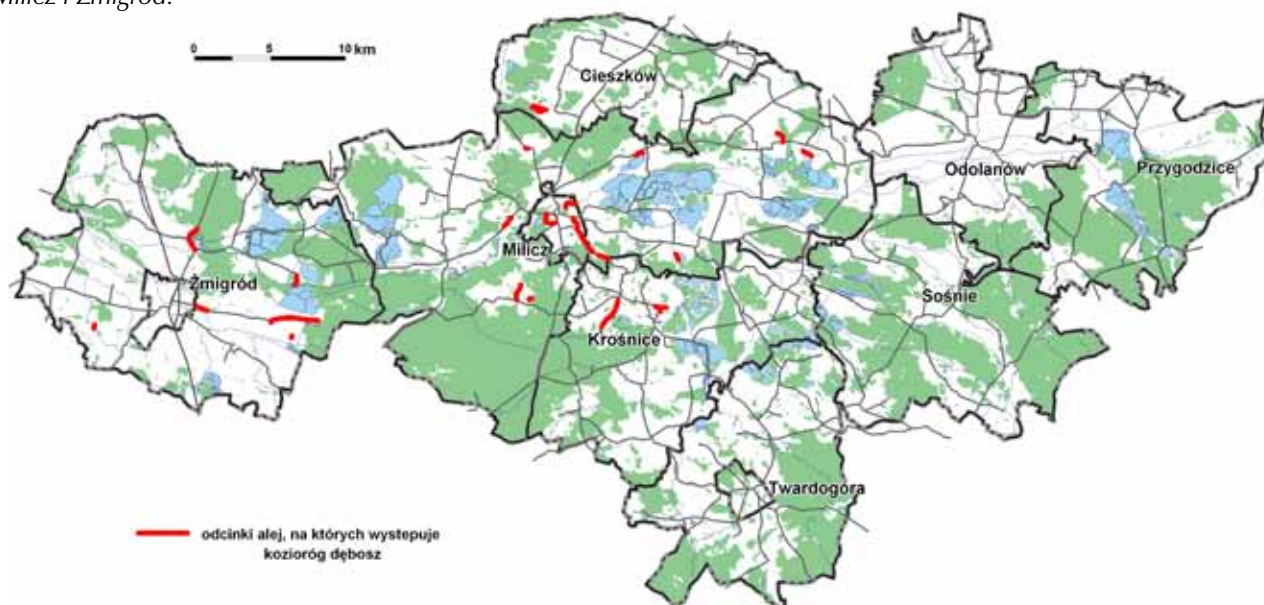
Ten piękny i rzadki owad składa jaja w korze starych dębów. Larwa przez pierwszy rok żyje w korze, potem przenosi się do tyka, na granicy drewna i kory, gdzie wygrza szerokie, charakterystyczne chodniki. Pod koniec trzeciego roku larwa wgryza się na kilkadziesiąt centymetrów w drewno, gdzie przepoczwarza się. Chrząszcze opuszczają dąb dopiero w czerwcu, w ciepłe wieczory. Dorosły owad ma do 7 cm długości i czułki liczące do 1,5 długości ciała (samce). Od mającej podobną sylwetkę wonnicy piżmówki (patrz str. 70) odróżnia się jednolicie czarno-granatowo-brązowym ubarwieniem i wielkością (jest przynajmniej półtora raza większy). Larwa dorasta do 10 cm

Kozioróg dębosz

fot. Grzegorz Bobrowicz

Mapa 3. Odcinki alej, w których występuje kozioróg dębosz. Jak widać na mapie, najwięcej ich występuje w gminach Milicz i Żmigród.

długości i 2 cm szerokości. Nic dziwnego, że pozostawia takie spektakularne ślady żerowania.

Koziorogi zasiedlają najchętniej drzewa w wieku od 100-150 lat, rosnące na otwartej przestrzeni, o dobrze nasłonecznionej korze. Larwy rozwijają się pod korą

pnia i grubych konarów. W Polsce ten chrząszcz występuje na zaledwie kilkudziesięciu stanowiskach, z których Dolina Baryczy ma prawdopodobnie najliczniejszą populację. Kozioróg dębosz jest chroniony prawem polskim i Unii Europejskiej (Dyrektywa Siedliskowa).

Żerowisko Kozioróga dębosza

fot. Grzegorz Bobrowicz

Kozioróg dębosz

fot. Grzegorz Bobrowicz

PODSUMOWANIE

Dolina Baryczy jest regionem szczególnie bogatym w zadrzewienia przydrożne. Inwentaryzacja wykazała około 200 km biejących alej i szpalerów, przy których rośnie ponad 17 tysięcy drzew (inwentaryzacja nie obejmowała obszaru rezerwatu „Stawy Milickie”). Jedna czwarta łącznej długości alej występuje na terenie gminy Milicz, zaś jedna piąta w gminie Żmigród. Aleje i szpalery Doliny Baryczy są wspólnym dziełem człowieka i przyrody, podobnie jak i cały krajobraz tej pięknej krainy. Są świadectwem gospodarzenia w zgodzie z naturą przeszłych pokoleń mieszkańców Doliny, zdobią region i zwiększają jego atrakcyjność.

Dzięki alejom w Dolinie Baryczy przetrwały i dobrze się mają rzadkie i piękne zwierzęta: kozioróg dębosz i pachnica dębowa. Mieszka tu największa w Polsce populacja kozioroga i jedna z największych pachnicy. Jednocześnie aleje

są domem niezliczonych innych organizmów – ptaków, ssaków (w tym szczególnie nietoperzy), bezkręgowców, grzybów, roślin... Chociaż wiele nadbaryckich alej ma wysoką wartość przyrodniczą, nie stanowią one spójnego systemu korytary ekologicznych służącego zachowaniu pachnicy dębowej, jednego z gatunków, dla ochrony którego utworzono obszar Natura 2000 „Ostoja nad Baryczą”.

Przy drogach rośnie niestety bardzo mało młodych drzew – inwentaryzowane aleje są w większości w zaawansowanym wieku. Ponad jedną czwartą zadrzewień stanowią aleje i szpalery topolowe, utworzone z reguły przez obce krzyżówki (hybrydy). Drzewa te, sadzone przed półwieczem, dożywają kresu swego życia i według ostrożnych szacunków ponad 3 tysiące z nich trzeba będzie wkrótce usunąć.

REKOMENDACJE

1. Należy w planowy sposób kształtować zadrzewienia – gminy powinny uwzględniać odtwarzanie i sadzenie nowych alej w planach miejscowych, urządzeniowo-rolnych, scaleniowych i innych dokumentach planistycznych.
2. Modernizacja dróg winna być poprzedzana szczegółowymi inwentaryzacjami zadrzewień pod kątem walorów przyrodniczych i dendrologicznym.
3. Urzędy gmin powinny przy wydawaniu zezwoleń na wycinkę drzew jak najszerzej stosować nakładanie obowiązku kompensacyjnego sadzenia ze wskazaniem miejsca.
4. Zarządcy dróg i urzędy gmin powinny posilkować się ekspertyzami dendrologicznymi w przypadkach domniemania zagrożenia zwaleniem się drzewa.
5. Tam, gdzie wchodzi w rachubę kwestie bezpieczeństwa ruchu, należy rozważyć alternatywne dla wycinki metody, jak montaż barier energochłonnych czy dodatkowe oznakowanie drzew.
6. Planując nasadzenia należy dobierać gatunki stosownie do siedliska i otoczenia. Podczas, gdy w terenie zabudowanym uzasadnione może być stosowanie gatunków i odmian niskopiennych, w krajobrazie otwartym należy wybierać rodzime drzewa Doliny Baryczy, zwłaszcza dęby i lipy, a także drzewa owocowe. Te drzewa były bowiem sadzone przez stulecia i tworzą krajobraz, który tak cenimy. Są one ponadto ważnymi ogniwami powiązań w ekosystemie regionu.
7. Powinno się starannie wybierać miejsca sadzenia drzew, uwzględniając między innymi istniejącą i planowaną infrastrukturę oraz plany budowy i modernizacji dróg, przestrzegając jednocześnie zasad obowiązujących w drogownictwie.
8. Dojrzałe aleje i szpalery topolowe, które w najbliższych latach będą usuwane, należy niezwłocznie zastępować nasadzeniami gatunków rodzimych.
9. Oszacowano, że pełne odtworzenie istniejących alej i szpalerów wymaga posadzenia około 15 tysięcy drzew, w większości dębów i lip.
10. Sadzić, sadzić, sadzić!

OBJAŚNIENIA DO OPISÓW ALEJ

Gminy zostały uszeregowane w porządku geograficznym, od zachodniego (Żmigród) do wschodniego (Przygodzice) krańca regionu. W ramach każdej gminy odcinki alej są oznakowane pierwszą literą gminy i numerem wynikającym z kolejności ich rejestrowania przez ankietujących (np. gm Cieszków: C1–C26). Numeracja ta może być nieciągła, gdyż w publikacji pominięto zinwentaryzowane zadrzewienia punktowe. Aby ułatwić odnalezienie obiektów, pogrupowaliśmy je według położenia geograficznego w danej gminie. Dlatego numeracja alej w tekście nie zawsze biegnie po kolei. Dane dla każdej gminy są poprzedzone mapą alej i krótkim komentarzem autorstwa osoby zbierającej w niej dane.

Jak czytać metryczkę alei

Pierwszy akapit: słowny opis lokalizacji odcinka, numer drogi (jeśli istnieje) i jej zarządca (droga krajowa, wojewódzka, powiatowa, gminna lub prywatna), rodzaj nawierzchni (asfalt, bruk, gruntowa), długość w metrach.

Drugi akapit: skład gatunkowy wyrażony w procentach (patrz niżej tabela skrótów gatunków drzew), całkowita liczba drzew, średni obwód drzew na wysokości 1,3 m (w nawiasie minimalna i maksymalna wartość obwodu), stan zdrowotny drzew i stan alei według skali objaśnionej w formularzu ankiety (patrz str. 4).

Trzeci akapit: uwagi – dodatkowe obserwacje i rekomendacje.

Symbole:

droga o wyjątkowych walorach przyrodniczych i/lub krajobrazowych

stwierdzono występowanie kozioroga dębosza

stwierdzono występowanie pachnicy dębowej

stwierdzono warunki sprzyjające występowaniu pachnicy dębowej (stare, dziuplaste drzewa, zwłaszcza lipy i dęby)

Skróty oznaczające gatunki drzew, wzorowane na stosowanych w leśnictwie:

Brz br	– brzoza brodawkowata, <i>Betula verrucosa</i>
Brz omsz	– brzoza omszona, <i>Betula pubescens</i>
Db szyp	– dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>
Db bezszyp	– dąb bezszypułkowy, <i>Quercus petraea</i>
Db czer	– dąb czerwony, <i>Quercus rubra</i>
Gb	– grab zwyczajny, <i>Carpinus betulus</i>
Js	– jesion wyniosły, <i>Fraxinus excelsior</i>
Jw	– jawor, <i>Acer pseudoplatanus</i>
Kasz	– kasztanowiec, <i>Aesculus hippocastani</i>
Kl	– klon zwyczajny, <i>Acer platanoides</i>
Lp drob	– lipa drobnolistna, <i>Tilia cordata</i>
Lp szer	– lipa szerokolistna, <i>Tilia platyphyllos</i>
Ol	– olcha czarna, <i>Alnus glutinosa</i>
Os	– osika, <i>Populus tremula</i>
Rb	– robinia akacjowa, <i>Robinia pseudoaccacia</i>
So	– sosna pospolita, <i>Pinus silvestris</i>
Tp kult	– odmiany uprawne nierodzimych topól, głównie kanadyjskich, <i>Populus x canadensis</i>
Wb	– wierzba, <i>Salix sp.</i>
Wz	– wiąz, <i>Ulmus sp.</i>
posp	– pospolicie/a
zw	– zwyczajnie/a
Rzadziej występujące gatunki oznaczano pełną nazwą.	
S	– południe,
N	– północ,
W	– zachód,
E	– wschód.

Grzegorz Bobrowicz

ALEJE GMINY ŻMIGRÓD

Na terenie gminy Żmigród znajdziecie opisanych 40 odcinków zadrzewień liniowych, w skład których wchodzić będą aleje oraz szpalery. Występują one na łącznej długości 42,8 km, wzdłuż dróg o nawierzchni utwardzonej (najczęściej asfaltowej) bądź gruntowej. Najwięcej jest alej z dominacją obcych odmian uprawnych (kultywarów) topoli, głównie topól kanadyjskich *Populus x canadensis* (14 odcinków); następnie dębu szypułkowego (12 odcinków) oraz różnych gatunków lip (9 odcinków). Ponadto do gatunków częściej występujących w alejach gminy należą: jesion wyniosły, jawor, kasztanowiec, klon pospolity, wierzba biała. Natomiast do gatunków rzadko występujących w alejach gminy należą: topola osika, wierzba krucha, robinia akacjowa. We wszystkich zinwentaryzowanych obiektach gminy Żmigród stwierdzono łącznie 3063 egz. drzew.

Aleje gminy Żmigród wyróżniają się na tle regionu liczną obecnością dębu szypułkowego, który występuje w ponad połowie zinwentaryzowanych obiektów. Dęby szypułkowe w alejach gminy stanowią siedlisko rzadkich gatunków owadów, chronionych prawem unijnym – pachnicy (stwierdzona w 3 odcinkach; a 18 dalszych obiektów stanowi jej siedlisko potencjalne) i kozioroga dębosza (stwierdzony w 9 odcinkach). Stanowi to ponad 25% alei z tymi gatunkami w całym regionie.

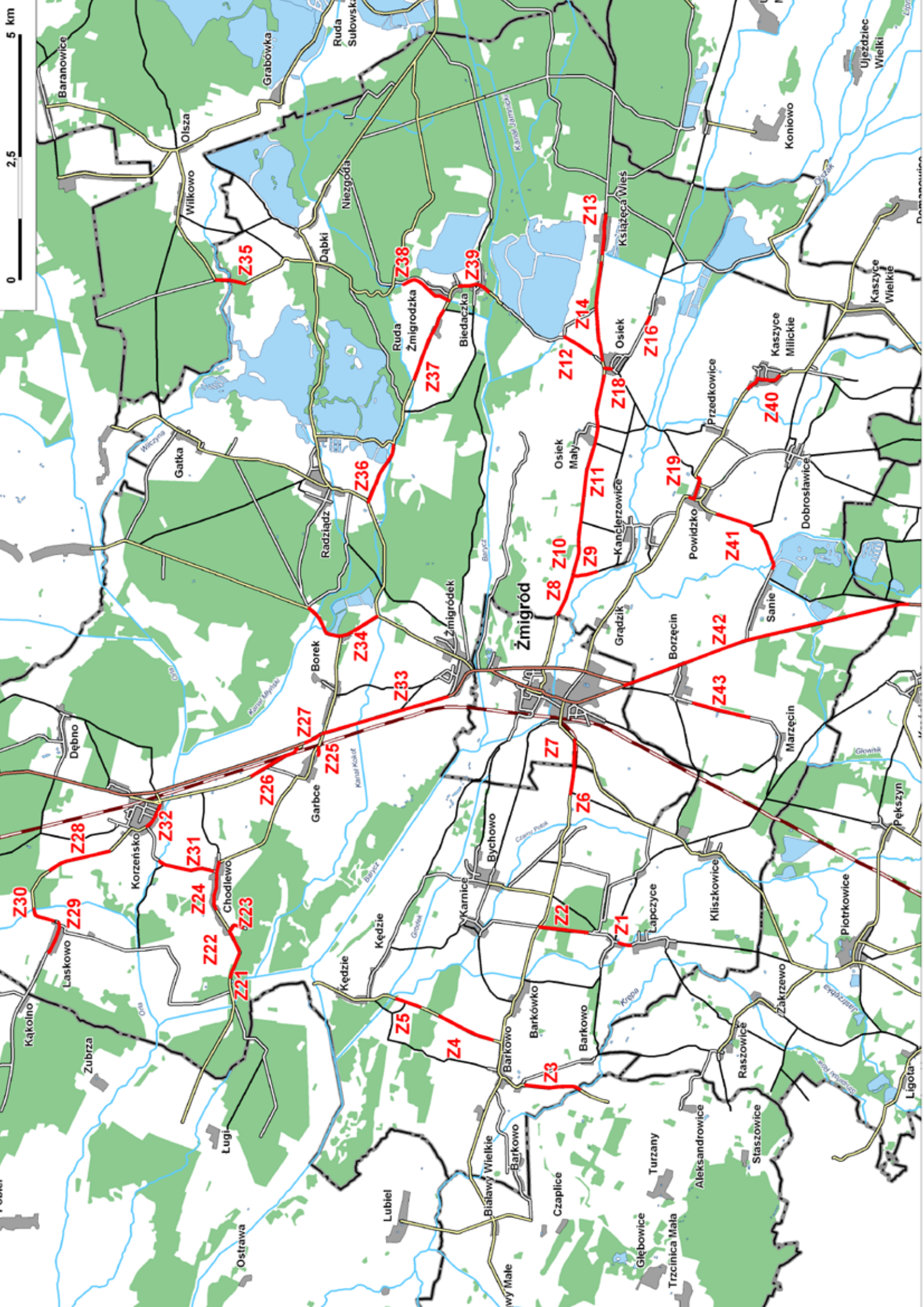
Drugim rysem charakterystycznym gminy Żmigród są aleje z kultywarami egzotycznych topoli. Występują one w 20 alejach gminy, a w 14 z nich są składnikiem dominującym. Jednak niewielka wartość przyrodnicza tych nie rodzimych odmian topoli kwalifikuje te aleje do stopniowej przebudowy.

Do najcenniejszych alej gminy Żmigród należą:

- Aleja na wschód od Żmigrodu, przy drodze do Osieka (Z8) o długości ok. 850 m – 176 dębów szypułkowych o średnim obwodzie pierśnicowym ok. 3,0 m, dobrym stanie zdrowotnym i dobrym stanie zachowania, będąca siedliskiem kozioroga dębosza i potencjalnym siedliskiem pachnicy dębowej (nb. stwierdzonej w pobliżu); zasługuje na ochronę jako pomnik przyrody
- Aleja na północ od szosy Żmigród – Milicz przez Nowe Domy i dalej aż do leśniczówki Borek (Z34) o długości ok. 2000 m – 256 drzew, głównie lipa drobnolistna (83%) i dąb szypułkowy (9%), o średnim obwodzie pierśnicowym ok. 2,5 m, dobrym stanie zdrowotnym i dobrym stanie zachowania, będąca siedliskiem pachnicy dębowej i kozioroga dębosza; zasługuje na ochronę jako pomnik przyrody
- Aleja nad kanałem Ługa, w północnej części Rudy Żmigrodzkiej (Z38), o długości ok. 1100 m – 132 drzewa, głównie dąb szypułkowy (83%), o średnim obwodzie pierśnicowym ok. 2,5 m, o dobrym stanie zdrowotnym i dość dobrym stanie zachowania, będąca siedliskiem pachnicy dębowej; zasługuje na ochronę jako pomnik przyrody

Aleje gminy Żmigród pod względem stanu zdrowotnego oraz stanu zachowania obiektów należą do najsłabszych w regionie, ale posiadają wysoką wartość przyrodniczą. Związane jest to w dużym stopniu z przejściem huraganu latem 2009 roku przez obszar gminy Żmigród. W celu poprawy tego stanu proponuje się dosadzenie na terenie gminy łącznie 2368 drzew. Jednocześnie proponuje się stopniowe zastępowanie dojrzałych okazów topoli kanadyjskiej (łącznie 796 drzew) dębem szypułkowym.

W gminie Żmigród dane zebrał Grzegorz Bobrowicz. Fot. powyżej Grzegorz Bobrowicz

Łapczyce – Karnice

Z1

W północnej części wsi Łapczyce, przy głównej drodze, przed i za rzeką Krępa, droga powiatowa, 1326D, asfalt, dł. 550 m.

Skład [%]: Lp drob 94, Db szyp 4; liczba drzew: 32, śr. obwód 2.5 (1.6–4); stan zdrowotny: dostateczny, stan alei: przerzedzona.

Uwagi: do posadzenia 25 drzew; stanowisko ciotka matowego.

Z2

Na północ od wsi Łapczyce, przy drodze do skrzyżowania z szosą Barkówko – Węglewo, droga powiatowa, 1326D, asfalt, dł. 1000 m.

Skład [%]: Kasz 32, Kl 31, Js, 24, Db szyp 7, Jw, Os, Lp drob, Jw, Tp kult; liczba drzew: 127, śr. obwód 1.2 (0.7–2.5); stan zdrowotny: dobry, stan alei: zwarta z lukami.

Uwagi: do posadzenia 70 drzew.

Łapczyce, Z1

fot. Grzegorz Bobrowicz

Barkowo

Z3

Na południe od wsi Barkowo, przy szosie do Aleksandrowic, droga powiatowa, 1324D, asfalt, dł. 1100 m.

Skład [%]: Tp kult 99, Wb biała 1; liczba drzew: 117, śr. obwód 2.2 (2–3.5); stan zdrowotny: zły.

Uwagi: do posadzenia 85 drzew.

Z4

Na północ od wsi Barkowo, przy szosie do wsi Kędzie, droga powiatowa, 1323D, asfalt, dł. 1100 m.

Skład [%]: Tp kult 98, Wb krucha 2; liczba drzew: 59, śr. obwód 2.5 (2–4); stan zdrowotny: dostateczny, stan alei: przerzedzona.

Uwagi: do posadzenia 220 drzew, przebudowa szpaleru topolowego na aleję dębową.

Z5

Około 2 km na północ od wsi Barkowo, przy szosie do wsi Kędzie, droga powiatowa, 1323D, asfalt, dł. 550 m.

Skład [%]: Tp kult 100; liczba drzew: 22, śr. obwód 3 (1.2–4); stan zdrowotny: dostateczny, stan alei: przerzedzona.

Uwagi: do posadzenia 110 drzew, przebudowa szpaleru topolowego na aleję dębową.

Żmigród – Węglewo

Z6

Na wschód od wsi Węglewo, przy szosie do Żmigrodu, droga powiatowa, 1274D, asfalt, dł. 600 m.

Skład [%]: Js 48, Jw 33, Tp kult, 15, Kl, Wb biała; liczba drzew: 54, śr. obwód 0.5 (0.1–1.2); stan zdrowotny: dobry, stan alei: zwarta z lukami.

Uwagi: do posadzenia 15 drzew – szpaler, ponieważ po prawej (S) rów i linia kolejowa blisko krawędzi drogi.

Z7

Na wschód od wsi Węglewo, przy szosie do Żmigrodu; kontynuacja alei/szpaleru nr „06” (od rowu), droga powiatowa, 1274D, asfalt, dł. 550 m.

Skład [%]: Js 58, Tp kult 42; liczba drzew: 33, śr. obwód 2 (1–2.2) tp kult; stan zdrowotny: dobry, stan alei: zwarta pełna.

Uwagi: do posadzenia 10 drzew, szpaler, po prawej (S) rów i linia kolejowa blisko krawędzi drogi.

Żmigród – Książęca Wieś

Z8

Na wschód od Żmigrodu, przy szosie do Osieka, droga powiatowa, 1322D, asfalt, dł. 850 m.

Skład [%]: Db szyp 100; liczba drzew: 176, śr. obwód 3 (1.3–4); stan zdrowotny: dobry, stan alei: zwarta pełna.

Uwagi: do posadzenia 20 drzew; stanowisko ozorka dębowego.

Z9

Na wschód od Żmigrodu; odbicie z drogi 1322D w drogę gruntową do Kancierzowic, gruntowa, dł. 250 m.

Skład [%]: Db szyp 100; liczba drzew: 12, śr. obwód 3 (2.5–4); stan zdrowotny: dobry, stan alei: przerzedzona.

Uwagi: do posadzenia 10 drzew, rozważyć przedłużenie alei na południe, o kolejne ok. 700 m w kierunku Kancierzowic, cała aleja zasługuje na ochronę jako pomnik przyrody.

Z10

Na wschód od Żmigrodu, przy szosie do Osieka; przedłużenie alei Z8, droga powiatowa, 1322D, asfalt, dł. 600 m.

Skład [%]: Js 47, Tp kult, 47, Db szyp, Wb biała; liczba drzew: 30, śr. obwód 2 (1.5–3.5) Tp kult; stan zdrowotny: dobry, stan alei: przerzedzona.

Uwagi: do posadzenia 70 drzew, przebudowa szpaleru na aleję z dominacją dębu szypułkowego.

Żmigród – Osiek, Z8

fot. Piotr Tyszko-Chmielowiec

Żmigród – Osiek, Z8

fot. Grzegorz Bobrowicz

Z11

Na wschód od Żmigrodu, przy szosie do Osieka, przedłużenie alei Z10, droga powiatowa, 1322D, asfalt, dł. 3500 m.

Skład [%]: Tp kult 67, Js 27, Db szyp, 4; liczba drzew: 141, śr. obwód 2 (1.5–3.5) Tp kult; stan zdrowotny: dostateczny, stan alei: przerzedzona.

Uwagi: do posadzenia 100 drzew, rozważyć przebudowę szpaleru na aleję z dominacją dębu szypułkowego.

Z14

Przy drodze z Osieka do Książęcej Wsi, droga powiatowa, 1322D, asfalt, dł. 2000 m.

Skład: 70 starych dębów, kilkaset młodych.

Uwagi: do posadzenia 200 drzew, utworzenie alei dębowej z wykorzystaniem istniejących dębów.

Z13

W Książęcej Wsi, droga powiatowa, 1322D, asfalt, dł. 750 m.

Skład [%]: Lp szer 49, Db szyp 41, Kasz 5, Jw, Kl, Js; liczba drzew: 76, śr. obwód 3 (2–4.2); stan zdrowotny: dobry, stan alei: zróżnicowana.

Uwagi: do posadzenia 60 drzew, miejscami po lewej stronie szosy dwa szpalery; 200 m dalej na zachód, przy drodze dęb o obwodzie 450 cm z koziorogiem.

Inne aleje na wschód od Żmigrodu

Z12

Przy szosie z Jamnika do Osieka, droga powiatowa, 1321D, asfalt, dł. 800 m.

Skład [%]: Db szyp 100; liczba drzew: 36, śr. obwód 1.5 (0.5–2); stan zdrowotny: zróżnicowany, stan alei: fragmenty.

Uwagi: do posadzenia 130 drzew, ukształtować aleję na bazie starych dębów i spontanicznie wyrosłych innych drzew.

Z16

Na zachód wsi Bukałowo, przy głównej drodze do Osieka, asfalt, dł. 250 m.

Skład [%]: Js 100; liczba drzew: 12, śr. obwód 0.8 (0.4–1); stan zdrowotny: dobry, stan alei: zwarta pełna.

Uwagi: do posadzenia 3 drzewa, szpaler po prawej (N) stronie.

Kaszyce Milickie, Z40

fol. Grzegorz Bobrowicz

Z18

Osiek, w NW części wsi, przy skrzyżowaniu z drogą na Powidzko.

Skupisko 9 dębów szypułkowych o obw. 3.0–3.7 m.

Z41

Przy drodze z Powidzka do Sań, dł. 1600 m.

Skład [%]: Tp kult 93, Db szyp 7; liczba drzew: 41, śr. obwód 2.5 (1.5–3.5); stan zdrowotny: dostateczny, stan alei: ślady.

Uwagi: do posadzenia 250 drzew.

Z19

We wsi Powidzko, droga powiatowa, 1329D, asfalt, dł. 800 m.

Skład [%]: Lp drob + Lp szer 96, Db szyp 4; liczba drzew: 23, śr. obwód 3 (2–3.2); stan zdrowotny: dobry, stan alei: ślady.

Uwagi: 100 m na S od drogi, przy kościele dęb szypułkowy o obw. ok. 3 m z koziorogiem.

Okolice Chodlewa

Z21

Około 1 km na SWW od Chodlewa, przy drodze do Unisławic, droga powiatowa, 1110D, asfalt, dł. 650 m.

Skład [%]: Db szyp 100; liczba drzew: 31, śr. obwód 2.2 (1.8–2.3); stan zdrowotny: dobry, stan alei: zwarta pełna.

Uwagi: do posadzenia 7 drzew.

Z40

Kaszyce Milickie, przy głównej drodze we wsi, droga powiatowa, 1329D, asfalt, dł. 900 m.

Skład [%]: Lp szer 100; liczba drzew: 26, śr. obwód 2.5 (1.8–3.5); stan zdrowotny: dostateczny, stan alei: ślady.

Z22

Około 0.5 km na SW od Chodlewa, przy drodze do Unisławic; przedłużenie szpalera Z21, droga powiatowa, 1110D, asfalt, dł. 450 m.

Skład [%]: Db szyp 100; liczba drzew: 80, śr. obwód 2.2 (1.5–3.7); stan zdrowotny: dobry, stan alei: zwarta z lukami.

Uwagi: do posadzenia 20 drzew.

Z23

0.2 km na SSW od Chodlewa, przy drodze do leśniczówki, gruntowa, dł. 350 m.

Skład [%]: Lp drob 100; liczba drzew: 21, śr. obwód 3 (2–4.3); stan zdrowotny: dostateczny, stan alei: przerzedzona.

Uwagi: do posadzenia 20 drzew.

Z24

We wsi Chodlewo, droga powiatowa, 1110D, asfalt, dł. 800 m.

Skład [%]: Js 48, Lp szer 25, Kl 17, Jw 5, Lp drob, Kasz; liczba drzew: 61, śr. obwód 2 (1.5–3.1); stan zdrowotny: dostateczny, stan alei: fragmenty.

Z31

Przy drodze z Chodlewa do Korzeńska, droga powiatowa, 1317D, asfalt, dł. 1000 m.

Skład [%]: Tp kult 95, Db szyp 2, Wb biała 2; liczba drzew: 44, śr. obwód 2.5 (2–3); stan zdrowotny: zły, stan alei: fragmenty.

Uwagi: rozważyć przebudowę alei na dębową lub dębo-lipową.

Chodlewo, Z31

fot. Grzegorz Bobrowicz

Chodlewo, Z31

fot. Grzegorz Bobrowicz

Korzeńsko – Laskowa

Z28

Przy drodze z Korzeńska do Laskowej, droga powiatowa, 1111D, asfalt, dł. 1500 m.

Skład [%]: Tp kult 95, Db szyp 5; liczba drzew: 21, śr. obwód 2 (1.5–3); stan zdrowotny: zły, stan alei: fragmenty.

Uwagi: do posadzenia 150 drzew, rozważyć utworzenie alei poprzez nasadzenie drugiego szpaleru (od E strony drogi); wykorzystać liczne młode dęby rosnące samorzutnie po obu stronach drogi.

Z29

We wsi Laskowa, droga powiatowa, 1111D, asfalt, dł. 750 m.

Skład [%]: Lp drob 60, Kasz 35, Tp kult 5; liczba drzew: 40, śr. obwód 2.5 (1.5–3.5); stan zdrowotny: zły, stan alei: fragmenty.

Z30

Na wschód od wsi Laskowa, przy drodze do Korzeńska, droga powiatowa, 1111D, asfalt, dł. 500 m.

Skład [%]: Tp kult 83, Db szyp 17; liczba drzew: 29, śr. obwód 3 (2.5–3.7); stan zdrowotny: zły, stan alei: fragmenty.

Uwagi: do posadzenia 70 drzew.

Korzensko – Laskowa, Z28

fot. Grzegorz Bobrowicz

Z32

Korzeńsko, od kościoła na E, przy ul. Kasztanowej, asfalt, dł. 500 m.

Skład [%]: Lp drob + Lp szer 53, Kasz 37, Js 10; liczba drzew: 19, śr. obwód 2.8 (2.5–3); stan zdrowotny: dostateczny, stan alei: fragmenty.

Droga krajowa nr 5 i drogi sąsiadujące

Z25

W SE części wsi Garbce, asfalt, dł. 200 m.

Skład [%]: Db szyp 82, Js 18; liczba drzew: 11, śr. obwód 2 (1.5–3); stan zdrowotny: dostateczny, stan alei: zwarta pełna.

Uwagi: do posadzenia 3 drzewa, rozważyć utworzenie alei poprzez nasadzenie drugiego szpaleru (od S strony drogi).

Z26

Około 0,5 km na N od wsi Garbce, droga powiatowa, 1318D, asfalt, dł. 1300 m.

Skład [%]: Tp kult 100; liczba drzew: 130, śr. obwód 2.5 (2.2–3); stan zdrowotny: dostateczny, stan alei: przerzedzona.

Uwagi: rozważyć przebudowę alei na dębową lub dębo-wo-ipową.

Z27

250 m na NW od Garbców, przy drodze do Korzeńska, między linią kolejową a drogą nr 5, droga powiatowa, 1318D, asfalt, dł. 400 m.

Skład [%]: Tp kult 100; liczba drzew: 37, śr. obwód 2.8 (2.5–3); stan zdrowotny: zły, stan alei: przerzedzona.

Uwagi: rozważyć przebudowę alei na dębową lub dębo-wo-lipową.

Z33

Przy drodze nr 5, między skrzyżowaniem Garbce – Borek a skrzyżowaniem do Żmigródka, droga krajowa, 5, asfalt, dł. 2700 m.

Skład [%]: Tp kult 100; liczba drzew: 262, śr. obwód 2.5 (2–3); stan zdrowotny: dostateczny, stan alei: zwarta z lukami.

Garbce, Z25

fot. Grzegorz Bobrowicz

Z42

Przy drodze nr 5 ze Żmigrodu na Wrocław, na południe od Żmigrodu, droga krajowa, 5, asfalt, dł. 5500 m.

Skład [%]: Js 50, Rb 40, Kl 10; liczba drzew: 470, śr. obwód 0.8 (0.3–1.5); stan zdrowotny: dostateczny, stan alei: zwarta z lukami.

Z43

Przy drodze z Borzęcina na południe do Morzęcina, dł. 1000 m.

Skład [%]: Tp kult 100; liczba drzew: 17, śr. obwód 3 (2.5–3.5); stan zdrowotny: zły, stan alei: ślady.

Uwagi: do posadzenia 170 drzew, rekomenduje się przebudowę na aleję dębową.

W kierunku na Milicz

Z34

Od szosy Żmigród – Milicz na N przez Nowe Domy i dalej aż do leśniczówki Borek, droga powiatowa, 1319D, asfalt, dł. 2000 m.

Skład [%]: Lp drob + Lp szer 83, Db szyp 9, Kl 3, Jw, Js; liczba drzew: 256, śr. obwód 2.5 (1–4,4); stan zdrowotny: dobry, stan alei: zwarta z lukami.

Uwagi: do posadzenia 100 drzew, cała aleja zasługuje na ochronę jako pomnik przyrody.

Z35

Przy szosie na N od Niezgody, w kierunku Wilkowa, droga powiatowa, 1403D, asfalt, dł. 650 m.

Skład [%]: Db szyp 100; liczba drzew: 62, śr. obwód 2.5 (2–3); stan zdrowotny: dobry, stan alei: przerzedzona.

Uwagi: do posadzenia 40 drzew.

Z36

Przy szosie z Radziądza w kierunku Rudy Żmigrodzkiej, droga powiatowa, 1321D, asfalt, dł. 1200 m.

Skład [%]: Tp kult 100; liczba drzew: 102, śr. obwód 2.5 (2–3.5); stan zdrowotny: dostateczny, stan alei: fragmenty.

Uwagi: do posadzenia 120 drzew, rekomenduje się przebudowę na aleję dębową lub dębowo-lipową.

Z37

Przy szosie w kierunku Rudy Żmigrodzkiej, od ujęcia gazu do lasu przed Rudą Żmigrodzką, droga powiatowa, 1321D, asfalt, dł. 1400 m.

Skład [%]: Tp kult 100; liczba drzew: 157, śr. obwód 2.5 (2–4); stan zdrowotny: dostateczny, stan alei: fragmenty.

Uwagi: do posadzenia 200 drzew, rekomenduje się przebudowę na aleję dębową.

Z38

Nad kanałem Ługa, w północnej części Rudy Żmigrodzkiej, asfalt, dł. 1100 m.

Skład [%]: Db szyp 83, Tp kult 8, Js 5, Kl; liczba drzew: 132, śr. obwód 2.5 (1–4); stan zdrowotny: dobry, stan alei: zwarta z lukami.

Uwagi: do posadzenia 90 drzew.

Z39

W Rudzie Żmigrodzkiej, od centrum wsi w kierunku Baryczy (z dużą przerwą w środku), droga powiatowa, 1321D, asfalt, dł. 900 m.

Skład [%]: Db; liczba drzew: 50, śr. obwód 3 (2–4.5); stan zdrowotny: dobry, stan alei: fragmenty.

Ruda Żmigrodzka, Z39

fot. Grzegorz Bobrowicz

Cezary J. Tajer

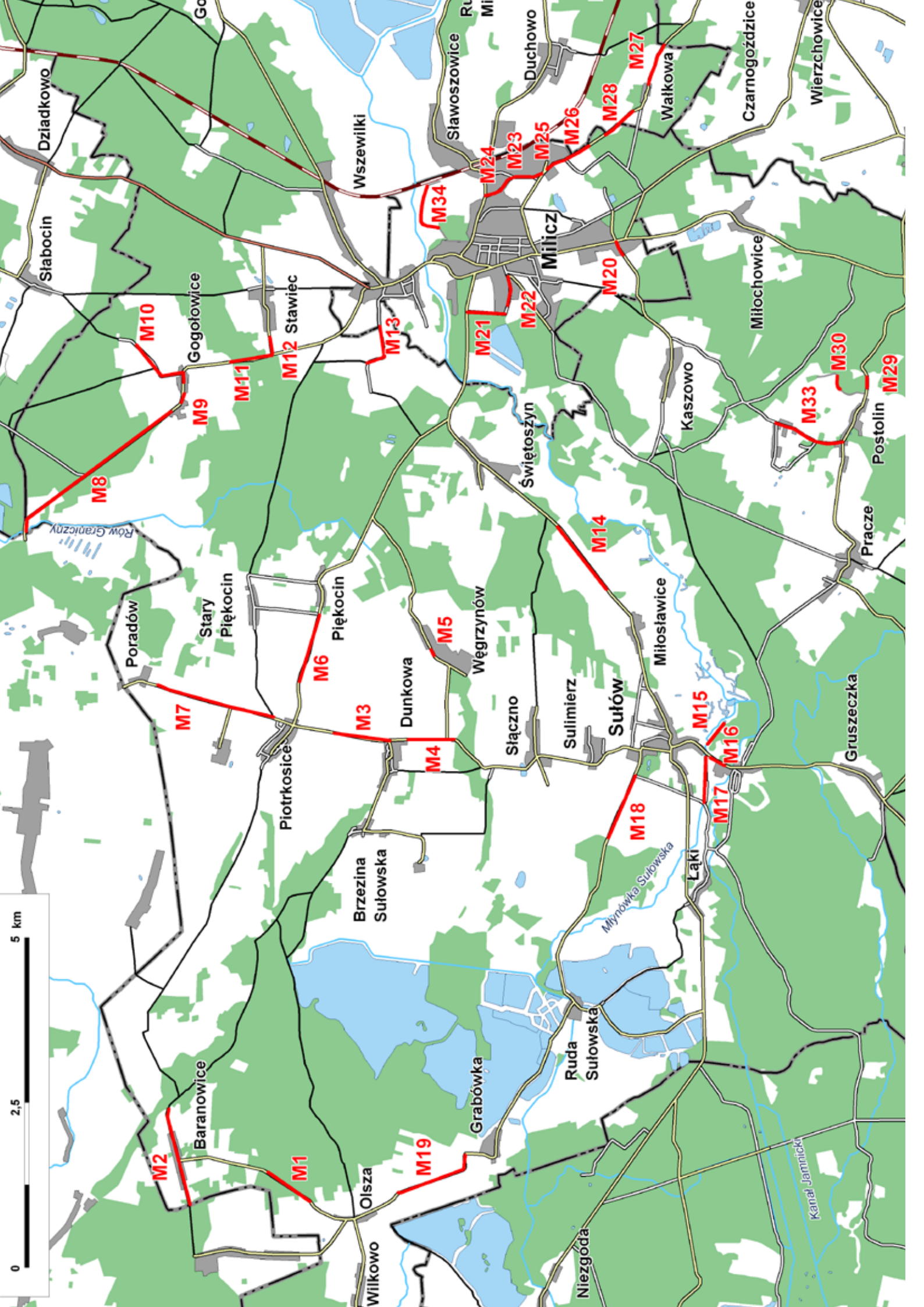
ALEJE W GMINIE MILICZ

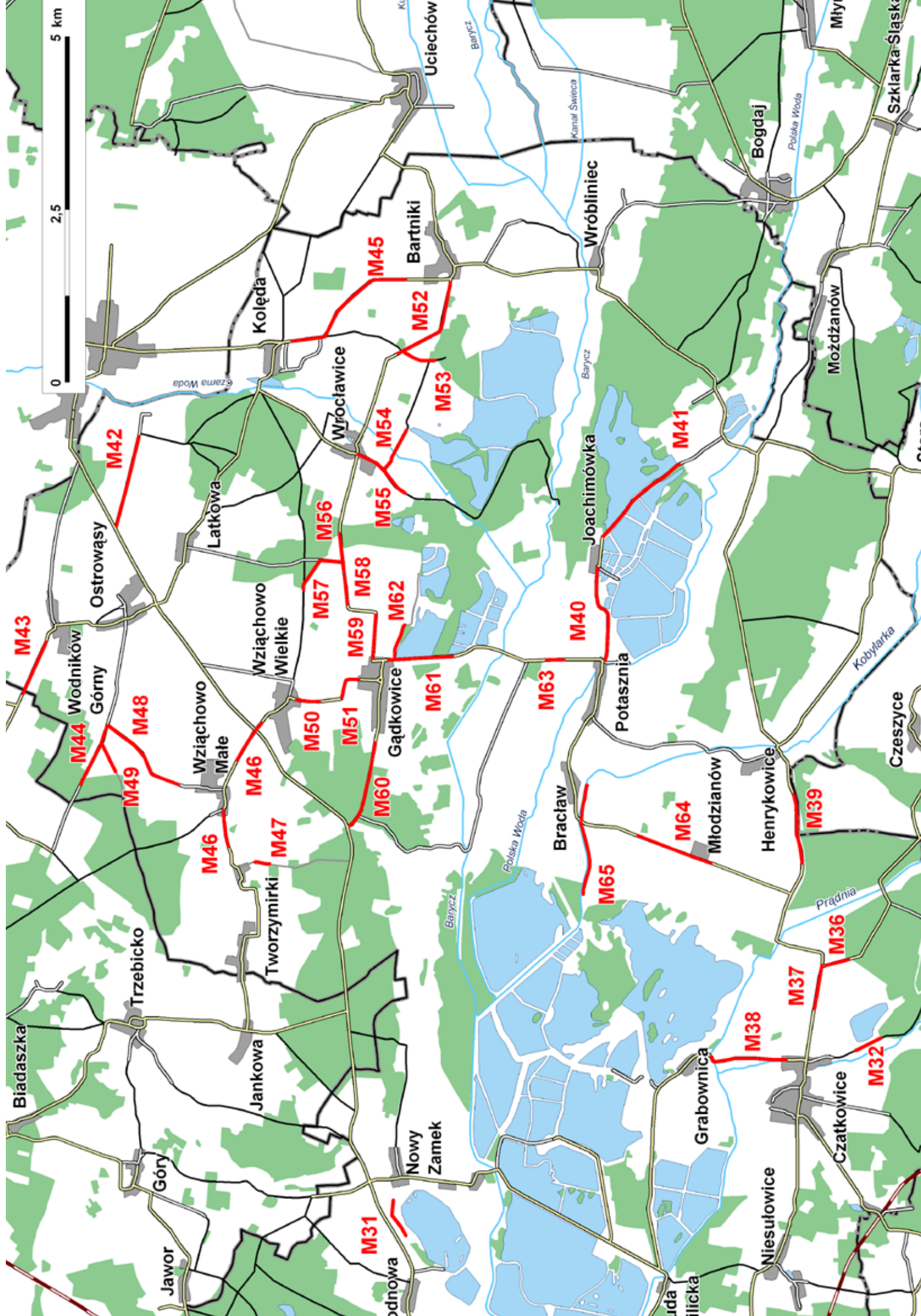
Na terenie gminy Milicz zinwentaryzowano ogółem 67 odcinków alej i szpalerów o łącznej długości ponad 50 km. Są one zlokalizowane wzdłuż drogi krajowej, dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych, a także przy śródpolnych ciekach i rowach melioracyjnych oraz nad większymi sadzawkami pełniącymi niegdyś funkcje zbiorników przeciwpożarowych. Sędziwe i okazałe drzewa odnajdziemy również na XIX-wiecznych cmentarzach ewangelickich, których na terenie gminy Milicz jest aż 43 oraz w parkach.

Aleje, szpalery i inne rozpoznane zgrupowania drzew wykazują zróżnicowany wiek i skład gatunkowy oraz stopień zwartości i zdrowotności. Stwierdzono występowanie na nich 32 gatunków drzew, głównie liściastych. Wyraźnie przeważa dąb szypułkowy, który jest dominującym gatunkiem w 26 alejach, a występuje aż w 44. Dęby rosną przeważnie przy drogach o statusie gminnym i na groblach dawnych, nieistniejących już stawów. Natomiast topole dominują w pasach drogowych dróg wojewódzkich i powiatowych. Poza wymienionymi dotąd gatunkami odnajdziemy także lipy, kasztanowce, olsze, dęby bezszypułkowe, robinie akacjowe, platany, topole osiki, modrzewie europejskie, klony polne, sosny, brzozy brodawkowate, jawory, jesiony wyniosłe, jarząby zwyczajne, buki, graby, głogi, morwy, czerechy oraz kilka gatunków obcego pochodzenia – dąb czerwony, dąb błotny, trójglicznia i bożodrzew.

W części starych alej odnaleziono stanowiska rzadkich i chronionych gatunków owadów – pachnicy dębowej (6 stanowisk) i kozioroga dębosza (16 stanowisk). Są też aleje bądź pojedyncze drzewa zasługujące na wyróżnienie, np. rosnący we wsi Gogołowice dorodny dąb szypułkowy zasiedlony przez kozioroga dębosza, albo inny dąb szypułkowy o wymiarach pomnikowych w Karminie. Interesujące są również stare dęby na ul. Leśnej w Sułowie oraz piękny szpaler dębów wzdłuż ul. Wojska Polskiego w Miliczu i dębowe aleje porastające groble nieistniejącego Stawu Kąpieliskowego na wschód od Milicza (oznaczonego na dawnych niemieckich mapach jako Bader Teich). Nie sposób także pominąć malowniczej alei złożonej z lip drobnolistnych we wsi Baranowice. W jej skład wchodzi stare, często dziuplaste drzewa będące potencjalnym siedliskiem pachnicy. Gniazduje tutaj także dość rzadki ptak – dudek. Wspomnieć jeszcze należy o okazałych topolach rosnących na odcinku drogi wojewódzkiej między Świętoszynom a Miłosławicami. Są one licznie zasiedlone przez roślinnego półpasożyta – jemiołę, która stanowi bazę pokarmową dla wielu ptaków, i co roku przed świętami Bożego Narodzenia jest pozyskiwana przez handlarzy. Wiele przepięknych alej, w większości dębowych, znajdujemy w północno-wschodniej części gminy, w okolicach Gądkowic i Wrocławic.

W gminie Milicz dane zebrali Marcin Kadej, Ewald Ranoszek, Adrian Smolis i Cezary Tajer. Fot. powyżej Cezary Tajer

Okolice Sułowa

M1

Droga powiatowa między Olszą a Baranowicami, 1401, asfalt, dł. 800 m.

Skład [%]: Lp szer 100; liczba drzew: 57, śr. obwód 1 (0.6–1.3); stan zdrowotny: dobry, stan alei: zwarta pełna.

M2

Droga biegnąca przez Baranowice, droga gminna, bruk, dł. 1500 m.

Skład [%]: Lp drob 100; liczba drzew: 110, śr. obwód 1.9; stan zdrowotny: dobry, stan alei: zwarta z lukami.

Uwagi: do posadzenia 30–40 lip.

M19

Droga powiatowa z Grabówki do Olszy, 1401, asfalt, dł. 1300 m.

Skład [%]: Tp kult 100, grusza; liczba drzew: 84, śr. obwód 1.7 (1.1–2.2); stan zdrowotny: bardzo dobry, stan alei: zwarta z lukami.

Uwagi: do posadzenia 50–100 dębów.

Olsza – Baranowice, M1

fot. Cezary Tajer

Węgrzynów, M5

fot. Cezary Tajer

M3

Droga powiatowa między Piotrkosicami a Dunkową, 1400, asfalt, dł. 1250 m.

Skład [%]: morwa 100; liczba drzew: 100, obwód 0.3–1.3; stan zdrowotny: dobry, stan alei: zwarta z lukami.

Uwagi: do posadzenia 40 drzew.

M4

Droga powiatowa między Dunkową a lasem, 1400, asfalt, dł. 700 m.

Skład [%]: morwa 100; liczba drzew: 73, obwód 0.4–1.4; stan zdrowotny: dobry, stan alei: zwarta z lukami.

Uwagi: do posadzenia 30 drzew.

M5

Wieś Węgrzynów – wokół zbiornika przeciwpożarowego, droga gminna, asfalt/gruntowa, dł. 100 m.

Skład [%]: Db szyp 75, Kasz 25; liczba drzew: 9, śr. obwód 3.1; stan zdrowotny: bardzo dobry, stan alei: zwarta z lukami.

Uwagi: do posadzenia 10 drzew.

M6

Droga powiatowa między Piotrkosicami a Piętkocinem, 1402, asfalt, dł. 1800 m.

Skład [%]: Tp kult 100; liczba drzew: 95, śr. obwód 2 (1.5–2.6); stan zdrowotny: dobry, stan alei: przerzedzona.

Uwagi: do posadzenia 80 drzew.

M7

Droga powiatowa między Poradowem a Piotrkosicami, 1400, asfalt, dł. 1700 m.

Skład [%]: morwa 100; liczba drzew: 94, obwód 0.5–1.4; stan zdrowotny: dobry, stan alei: przerzedzona.

Uwagi: do posadzenia 50–60 morw.

M15

Ulica Leśna w Sułowie – ośrodki wypoczynkowe, droga gminna, asfalt, dł. 250 m.

Skład [%]: Db szyp 100; liczba drzew: 42, śr. obwód 3.25; stan zdrowotny: dobry, stan alei: zwarta z lukami.

Uwagi: do posadzenia 20 drzew.

Ośrodek wypoczynkowy w Sułowie, M15

fot. Cezary Tajer

Sułów Sułów – Łąki, M17

fot. Cezary Tajer

M16

Droga powiatowa, ul. Kolejowa w Sułowie, 1400, asfalt, dł. 150 m.

Skład [%]: Kasz 100; liczba drzew: 24, śr. obwód 1.9; stan zdrowotny: dostateczny, stan alei: zwarta z lukami.

Uwagi: do posadzenia 20 drzew.

M17

Droga gminna z Sułowa do Łąg (koło oczyszczalni ścieków), asfalt, dł. 750 m.

Skład [%]: Db szyp 100; liczba drzew: 67, śr. obwód 2.5 (1.2–3.2); stan zdrowotny: bardzo dobry, stan alei: przerzedzona.

Uwagi: wiele młodych dębów (samosiew), do posadzenia 30 drzew.

M18

Droga powiatowa między Sułowem i Rudą Sułowską, 1401, asfalt, dł. 1000 m.

liczba drzew: 67, obwód 1.3–3.1; stan zdrowotny: bardzo dobry, stan alei: zwarta z lukami.

Uwagi: do posadzenia 50 drzew.

Milicz i okolice

M8

Droga powiatowa między Marchwicami a Gogołowicami, 1410, asfalt, dł. 2750 m.

Skład [%]: Kl 100; liczba drzew: 158, śr. obwód 1.1 (0.8–1.9); stan zdrowotny: dobry, stan alei: zwarta z lukami.

Uwagi: do posadzenia 40 drzew.

M9

Droga powiatowa w obrębie wsi Gogołowice od strony Marchwic, 1410, asfalt, dł. 200 m.

Skład [%]: Lp drob 94, Db szyp 2, Kasz 2, Tp kult; liczba drzew: 9, śr. obwód 3.8 (3–4.6); stan zdrowotny: dobry, stan alei: przerzedzona.

Uwagi: db szyp – obwód 460 cm, zasiedlony przez kozioroga; do posadzenia 10 drzew.

M10

Droga powiatowa 1410, a następnie gminna przez Gogołowice w kierunku leśniczówki, gruntowa, dł. 1000 m.

Skład [%]: Db szyp 50, Kasz 50; liczba drzew: 137, śr. obwód 2.6 (2.1–3.2); stan zdrowotny: bardzo dobry, stan alei: zwarta pełna.

Uwagi: do posadzenia 30 drzew.

Marchwice – Gogołowice, M8

fot. Cezary Tajer

M11

Droga powiatowa ze Stawca do Gogołowic, 1410, asfalt, dł. 850 m.

Skład [%]: Jw 100; liczba drzew: 140, śr. obwód 2.3 (1.1–3.2); stan zdrowotny: bardzo dobry, stan alei: zwarta pełna.

Uwagi: do posadzenia 20 drzew.

M12

Droga powiatowa w obrębie wsi Stawiec (jadąc od drogi powiatowej 1410), 1411, asfalt, dł. 350 m.

Skład [%]: Kasz 100; liczba drzew: 61, śr. obwód 2.4 (1.9–2.8); stan zdrowotny: dobry, stan alei: zwarta z lukami.

Uwagi: do posadzenia 40 drzew.

M13

Droga gminna z Milicza do Kątów Milickich, gruntowa, dł. 1000 m.

Skład [%]: Db szyp 100; liczba drzew: 51, śr. obwód 2 (1.1–2.6); stan zdrowotny: dobry, stan alei: przerzedzona.

Uwagi: do posadzenia 100 drzew.

Gogołowice, M9

fot. Cezary Tajer

Świętoszyn – Miłosławice, M14

fol. Cezary Tajer

M14

Droga wojewódzka 439, Świętoszyn – Miłosławice, asfalt, dł. 1750 m.

Skład [%]: Tp kult 100; liczba drzew: 82, śr. obwód 2.9; stan zdrowotny: dobry, stan alei: przerzedzona.

Uwagi: do posadzenia 70 drzew.

M66

Droga wojewódzka 439 od centrum Świętoszyna w stronę Sułowa do lasu, asfalt, dł. 1000 m.

Skład [%]: Db szyp 40, Js 36, Lp drob 14, Kasz 10, liczba drzew 42, obwód 1.3–4, stan zdrowotny: dobry, stana alei: przerzedzona.

M67

Droga wojewódzka 439 między drogą na Piękocin a początkiem zwartej zabudowy Świętoszyna, asfalt, dł. 300 m.

Skład: Db szyp 4, Lp drob 4, Rb 1, liczba drzew 9, obwód 2–4.4, stan zdrowotny dobry, stan alei: przerzedzona.

M20

Milicz – Karlów, ul. Leśna (do skraju lasu), droga powiatowa 1443, asfalt, dł. 250 m.

Skład [%]: Js 63, Kl 21, Kl pol 9, Db szyp, jabł; liczba drzew: 67, śr. obwód 1.2 (0,7–1,6); stan zdrowotny: dostateczny, stan alei: zwarta z lukami.

Uwagi: do posadzenia 10 drzew

M21

Milicz, ul. Kombatantów (od ul. Kopernika do Sułowskiej), droga gminna, asfalt, dł. 500 m.

Skład [%]: Db szyp 70, Kasz 20, Brz 6, wiąz; liczba drzew: 60, śr. obwód 2.2 (1,8–2,55); stan zdrowotny: dobry, stan alei: zwarta z lukami.

Uwagi: młode dąbki przy palikach w większości uszkodzone przez gryzonie; do posadzenia 30 drzew.

M22

Szpaler drzew przy ul. Kopernika (od ul. Grzybowej do początku ul. Kombatantów), droga gminna, ścieżka, dł. 500 m.

Skład [%]: Db szyp 100; liczba drzew: 35, śr. obwód 2.4 (2–3); stan zdrowotny: dostateczny, stan alei: zwarta z lukami.

Świętoszyn, M67

fol. Krzysztof Smyk

M34

Dawna grobla stawu (*Badeteich*), na zachód od linii kolejowej Milicz – Krotoszyn, droga powiatowa, gruntowa, dł. 750 m.

Skład [%]: Db szyp 98, Kl, Jw; liczba drzew: 168; stan zdrowotny: dostateczny, stan alei: zwarta pełna.

Uwagi: 2 db szyp – obwody 424 i 417 cm (obok bramy ogródków „Niskie Łąki”, na zach. końcu), do posadzenia 110 drzew.

M31

Droga gruntowa (dawna grobla) na północ od stawu Gądzinowego Dużego, między Nowym Zamkiem a Godnową, dł. 620 m.

Skład [%]: Db szyp 97, Ol czar 3; liczba drzew: 107, śr. obwód 3 (2.2–4.5); stan zdrowotny: dostateczny, stan alei: zwarta pełna.

Uwagi: db szyp – obwód 413 cm, do posadzenia 30 drzew.

Aleja od ul. Stawnej w kierunku Wąbnic

M24

Milicz, ul. Stawna (od rozwidlenia dróg przy d. kolejce wąskotorowej do ul. Wojska Polskiego), droga gminna, asfalt, dł. 500 m.

Skład [%]: Db szyp 88, Jw 6, Js 6; liczba drzew: 33, śr. obwód 3.5 (2.5–4.5); stan zdrowotny: dobry, stan alei: zwarta z lukami.

Uwagi: 2 Db szyp – obwody 400 i 450 cm; do posadzenia 30 drzew.

M23

Milicz, od skrzyżowania z ul. Powstańców Wielkopolskich do początku ul. Stawnej, droga powiatowa 1441, asfalt, dł. 620 m.

Skład [%]: Db szyp 73, Jw 17, Kasz 8, Js; liczba drzew: 48, śr. obwód 3.2 (2.8–4); stan zdrowotny: dobry, stan alei: zwarta z lukami.

Uwagi: do posadzenia 20 drzew.

M25

Milicz – od drogi gruntowej do Kobiałki do ul. Powstańców Wielkopolskich, 1441, asfalt, dł. 350 m.

Skład [%]: Db szyp 75, Jw 15, Lp drob 5, Js 5; liczba drzew: 39, śr. obwód 3.6 (2.8–4.5); stan zdrowotny: dostateczny, stan alei: zwarta z lukami.

Uwagi: 4 Db szyp – obwody 450, 365, 420 i 400 cm.

M26

Od wsi Wałkowa do drogi gruntowej do Kobiałki, droga powiatowa, 1441, dł. 750 m.

Skład [%]: Db szyp 82, Kasz 12, Ol czar, Lp drob, Wb. liczba drzew: 120;

M28

Odcinek NW od wsi Wałkowa – od wschodniego skraju lasu do wsi, droga powiatowa, 1441, asfalt, dł. 200 m.

Skład [%]: Db szyp 99, Gb, Wb, Os, czeremcha; liczba drzew: 21, śr. obwód 2.3 (1.2–4.5); stan zdrowotny: dostateczny, stan alei: zwarta z lukami.

Uwagi: do posadzenia 10 drzew.

M27

Z kierunku Wąbnic do wsi Wałkowa, droga powiatowa, 1441, asfalt, dł. 750 m.

Skład [%]: Db szyp 100; liczba drzew: 57, obwód starych Db 1.75–3.8; stan zdrowotny: dobry, stan alei: zwarta pełna.

Uwagi: do posadzenia 30 drzew.

Wokół Postolina

M29

Postolin – droga nr 1440 na wschód od wsi, droga powiatowa, 1440, asfalt, dł. 100 m.

Skład [%]: Kasz 90, Db szyp 10; liczba drzew: 11, śr. obwód 2.7 (1.65–3.25); stan zdrowotny: dostateczny, stan alei: fragmenty.

Uwagi: do posadzenia 20 drzew; podczas niedawnego remontu poszerzono drogę wycinając wszystkie kasztanowce po południowej stronie drogi.

M30

Postolin – staw prywatny na NE od wsi, grunt prywatny, gruntowa, dł. 200 m.

Skład [%]: Db szyp 90, Kasz 6, Bk 3, Gb; liczba drzew: 35, śr. obwód 3.8 (2–5.5); stan zdrowotny: dostateczny, stan alei: zwarta z lukami.

Uwagi: na grobli stawu, 5 Db szyp – obwody 400, 500, 470, 550 i 400 cm, do posadzenia 10 do 20 db szyp.

M33

Postolin – Karmin – droga gruntowa, asfalt/bruk, dł. 1000 m.

Skład [%]: Db beasz 42, Db szyp 14, Rb 14, Lp drob 10, Kl 9, trójglicznia 9, Lp szer, Db czer; liczba drzew: 68, śr. obwód 2 (1.8–3.8); stan zdrowotny: dostateczny, stan alei: zwarta z lukami.

Uwagi: db szyp w Karminie (5b) o obwodzie 450 cm – proponowane pomniki przyrody.

Kotlarka – Czatkowice, M36

fot. Adrian Smolis i Marcin Kadej

Między Czatkowicami a Wróblińcem

M32

Droga biegnąca na pld. od Czatkowic do skraju lasu, koło stawu Czatkowickiego, droga gminna, gruntowa

Skład [%]: Db szyp 62, Js 20, Os 5, Wb, Gr, jabł, Tp kult, Brz; liczba drzew: 134, śr. obwód 2.3 (1.6–3); stan zdrowotny: dobry, stan alei: zwarta z lukami.

Uwagi: Db szyp – obwód 400 cm przy krańcu szpaleru drzew, za rowem melioracyjnym; do posadzenia 100 drzew.

M36

Kotlarka – Czatkowice, na pld. od skrzyżowania, droga powiatowa, 1446D, asfalt dł. 300 m.

Skład [%]: Js 50.1, Db szyp 29.1, Brz 12.5, Os 8.3; liczba drzew: 24 (obwód zróżnicowany); stan zdrowotny: zróżnicowany, stan alei: przerzedzona.

Uwagi: do posadzenia 18 drzew.

M37

Kotlarka – Czatkowice, na zach. od skrzyżowania, droga powiatowa, 1430D, asfalt, dł. 600 m.

Skład [%]: Js 58.1, Tp kult 29, Os, 12.9; śr. obwód Tp 1.8, Js 1; stan zdrowotny: dobry, stan alei: zwarta z lukami.

Uwagi: do posadzenia 34 drzewa.

M38

Czatkowice – Grabownica (przy jazie), droga powiatowa, 1431D, asfalt, dł. 1100 m.

Skład [%]: Ol 32, Db szyp 20, Wb 13, Lp drob 11, Tp kult 8, Brz 7, Js, Os, So; obwód zróżnicowany; stan zdrowotny: zróżnicowany, stan alei: przerzedzona.

Uwagi: do posadzenia 89 drzew.

M39

Czatkowice – Henrykowice, droga powiatowa, 1430D, asfalt dł. 1000 m.

Skład [%]: Db szyp 100; liczba drzew: 62, obwód 1–2,3; stan zdrowotny: dobry, stan alei: przerzedzona.

Uwagi: do posadzenia 57 drzew.

Potasznia – Joachimówka, M40

fot. Adrian Smolis i Marcin Kadej

M40

Potasznia – Joachimówka, droga gminna, asfalt, dł. 600 m.

Skład [%]: Kasz 96.1, Db szyp 2.6, Rb 1.3; liczba drzew: 77, śr. obwód 1.7; stan zdrowotny: zróżnicowany, stan alei: zwarta z lukami.

Uwagi: do posadzenia 52 drzewa.

M41

Joachimówka – Wielgie, droga gminna, asfalt, dł. 1600 m.

Skład [%]: Db szyp 98, Tp kult, Brz; liczba drzew: 179, śr. obwód 2.1; stan zdrowotny: dobry, stan alei: zwarta z lukami.

Uwagi: do posadzenia 96 drzew.

M64

Braclaw – Młodzianów, droga powiatowa, 1432D, asfalt, dł. 1000 m.

Skład [%]: Tp kult 99, Js; liczba drzew: 126, śr. obwód 2.7; stan zdrowotny: dobry, stan alei: przerzedzona.

Uwagi: do posadzenia 236 drzew.

Spółeczne sadzenie w alei koło Braclawia, M65

fot. Piotr Tyszko-Chmielowiec

M65

Aleja przecinająca drogę Braclaw – Młodzianów, droga gminna, gruntowa, dł. 500 m – dawna grobla stawu Grabownica Górna.

Skład [%]: Db szyp 99, Ol; liczba drzew: 297, śr. obwód 2; stan zdrowotny: dobry, stan alei: zwarta z lukami.

Uwagi: do posadzenia 187 drzew.

Północno-wschodnia część gminy

M42

Ostrowąsy – Gólkowo, droga powiatowa, 1429D, asfalt, dł. 1400 m.

Skład [%]: Brz 97, Rb, tarnina; liczba drzew: 107, śr. obwód 1.6; stan zdrowotny: dobry, stan alei: przerzedzona.

Uwagi: do posadzenia 108 drzew.

Ostrowąsy – Gólkowo, M42

fot. Adrian Smolis i Marcin Kadej

M43

Cieszków – Wodników Górny, droga powiatowa, 1421D, asfalt, dł. 800 m.

Skład [%]: Tp kult 100; liczba drzew: 64, śr. obwód 3.1; stan zdrowotny: dostateczny, stan alei: przerzedzona.

Uwagi: do posadzenia 64 drzewa.

M44

Pustków – Ostrowąsy, droga gminna, bruk – gruntowa, dł. 900 m.

Skład [%]: Db szyp 89, Db czer 6, Js, Jw; liczba drzew: 70, obwód 2.1–3.3; stan zdrowotny: dobry, stan alei: fragmenty.

Uwagi: do posadzenia 114 drzew.

M45

Kolęda – Bartniki, droga powiatowa, 1421D, asfalt, dł. 1400 m.

Skład [%]: wiąz 97, Db szyp; liczba drzew: 72, śr. obwód 1.6; stan zdrowotny: dobry, stan alei: przerzedzona.

Uwagi: aleja jednostronna, do posadzenia 90 drzew.

M46

Wziąchowo Wielkie – Tworzymirki Górne, droga powiatowa, 1427D, asfalt, dł. 1900 m.

Skład [%]: Tp kult 91.7, Jw 3.5, Db szyp 2.4, Lp drob, Brz; liczba drzew: 84, śr. obwód 2; stan zdrowotny: dobry, stan alei: fragmenty.

Uwagi: do posadzenia 220 drzew.

M47

Tworzymirki Górne na południe, droga gminna, gruntowa, dł. 200 m.

Skład [%]: Wb 100; obwód 2.6–4.8; stan zdrowotny: zły, stan alei: fragmenty.

Uwagi: do posadzenia 62 drzewa.

M48

Wziąchowo Małe – Ostrowąsy, droga gminna, bruk/ gruntowa, dł. 1400 m.

Skład [%]: Tp kult 76, Brz 8, Js 7, Db szyp 6, Kasz, Kl, Gr, Os; liczba drzew: 134, śr. obwód 3.1; stan zdrowotny: zróżnicowany, stan alei: przerzedzona.

Uwagi: do posadzenia 394 drzewa.

Tworzymirki Górne, M47 fot. Adrian Smolis i Marcin Kadej

M49

Droga przeciwpożarowa nr 2 (z Ostrowąsów do lasu), droga gminna, gruntowa, dł. 300 m.

Skład [%]: Db szyp 100; liczba drzew: 33, śr. obwód 4; stan zdrowotny: dobry, stan alei: fragmenty.

Uwagi: do posadzenia 53 drzewa.

M50

Wziąchowo Wielkie, droga powiatowa, 1427D, asfalt, dł. 300 m.

Skład [%]: Tp kult 89, Js 8, Gb; liczba drzew: 26, śr. obwód 3.1; stan zdrowotny: dobry, stan alei: fragmenty.

Uwagi: do posadzenia 70 drzew.

Koło Ostrowąsów, M49 fot. Adrian Smolis i Marcin Kadej

Wziąchowo Wielkie – Gądkowice, M51
fot. Adrian Smolis i Marcin Kadej

M51

Wziąchowo Wielkie – Gądkowice, droga powiatowa, 1427D, asfalt, dł. 800 m.

Skład [%]: Lp drob 92, Tp kult 5, Db szyp; liczba drzew: 59, śr. obwód 2.5; stan zdrowotny: zróżnicowany, stan alei: fragmenty.

Uwagi: do posadzenia 110 drzew.

M52

Bartniki – Wrocławice, droga gminna, asfalt, dł. 800 m.

Skład [%]: Lp drob 35, Db szyp 17, Js 15, Tp kult 13, Db czer 12, Kl, Kasz, Db błotny; śr. obwód 2; stan zdrowotny: zróżnicowany, stan alei: zwarta z lukami.

Uwagi: do posadzenia 62 drzewa.

M53

Boczna droga między Bartnikami a Wrocławicami, droga gminna, gruntowa, dł. 400 m.

Skład [%]: Db szyp 97, Brz; liczba drzew: 39, śr. obwód 3.4; stan zdrowotny: zróżnicowany, stan alei: zwarta z lukami.

Uwagi: do posadzenia 27 drzew.

Między Bartnikami a Wrocławicami, M53
fot. Adrian Smolis i Marcin Kadej

M54

Boczna droga od Wrocławic w kierunku kompleksu stawów, droga gminna, gruntowa, dł. 650 m.

Skład [%]: Db szyp 95, Ol 5; liczba drzew: 55, śr. obwód 3.1; stan zdrowotny: dobry, stan alei: przerzedzona.

Uwagi: do posadzenia 68 drzew.

M55

Wrocławice – Wrocławice Rybakówka, droga gminna, gruntowa, dł. 400 m.

Skład [%]: Kasz 100; liczba drzew: 60, śr. obwód 2; stan zdrowotny: zróżnicowany, stan alei: zwarta z lukami.

Uwagi: do posadzenia 30 drzew.

M56

Wrocławice – Gądkowice, droga powiatowa, asfalt, dł. 400 m.

Skład [%]: Db szyp 87, Brz 8, Kasz 5; liczba drzew: 38, śr. obwód 2.5; stan zdrowotny: dobry, stan alei: przerzedzona.

Uwagi: do posadzenia 55 drzew.

Kolo Wrocław, M54

fot. Adrian Smolis i Marcin Kadej

M57

Boczna droga od drogi Wrocławice – Gądkowice, droga gminna, gruntowa, dł. 800 m.

Skład [%]: Db szyp 99, Brz; liczba drzew: 71, śr. obwód 3.3; stan zdrowotny: zróżnicowany, stan alei: przerzedzona.

Uwagi: do posadzenia 75 drzew.

M58

Wrocławice – Gądkowice, droga powiatowa, asfalt, dł. 400 m.

Skład [%]: Js 93, Db szyp 7; liczba drzew: 60, śr. obwód 1.6; stan zdrowotny: zróżnicowany, stan alei: zwarta z lukami.

Uwagi: do posadzenia 20 drzew.

M59

Wrocławice – Gądkowice, droga powiatowa, 1428D, asfalt, dł. 700 m.

Skład [%]: Tp kult 100; liczba drzew: 39, śr. obwód 2.8; stan zdrowotny: dostateczny, stan alei: zwarta z lukami.

Uwagi: posadzono lipy wiosną 2010.

Wrocławice – Gądkowice, M56

fot. Adrian Smolis i Marcin Kadej

M60

Chałupy – Gądkowice, droga powiatowa, 1428D, asfalt, dł. 1300 m.

Skład [%]: Jw 60, Js 23, Brz 13, Db szyp, Kl, Rb; liczba drzew: 102, śr. obwód 1.3; stan zdrowotny: zróżnicowany, stan alei: fragmenty.

Uwagi: do posadzenia 181 drzew.

Wrocławice – Gądkowice, M59

fot. Adrian Smolis i Marcin Kadej

Aleja M57 odchodząca od szosy Gądkowice – Wrocławice

fot. Adrian Smolis i Marcin Kadej

M61

Z Gądkowic w stronę Potasznia, droga powiatowa, 1432D, asfalt, dł. 900 m.

Skład [%]: Kasz 55, Db szyp 32, Jw; liczba drzew: 43, śr. obwód 2.7; stan zdrowotny: zróżnicowany, stan alei: fragmenty.

Uwagi: do posadzenia 73 drzewa.

M63

Gądkowice – Potasznia, droga powiatowa, 1432D, asfalt, dł. 200 m.

Skład [%]: Js 50, Tp kult 50; liczba drzew: 12; stan zdrowotny: zróżnicowany, stan alei: przerzedzona.

Uwagi: do posadzenia 19 drzew.

M62

Boczna droga między Gądkowicami i Potaszną, gruntuwa, dł. 400 m.

Skład [%]: Db szyp 98, Kasz 2; liczba drzew: 50, śr. obwód 3; stan zdrowotny: zróżnicowany, stan alei: zwarta z lukami.

Uwagi: do posadzenia 20 drzew.

Waldemar Błażniak

ALEJE W GMINIE CIESZKÓW

W całej gminie Cieszków występuje dość duża liczba zadrzewień liniowych wzdłuż szlaków komunikacyjnych. Stwierdzono kilka zadrzewień topolowych, natomiast pozostałe aleje składały się z dębu szypułkowego, lipy drobnolistnej, kasztanowca pospolitego, jesionu wyniosłego i jabłoni. Zadrzewienia istniejące zgrupowane są poza terenami leśnymi i związane są z terenami zabudowanymi (miejscowości). Aleje i szpalery składają się z różnych gatunków, w tym owocowych (jak jabłoni, czereśnia i grusza). Bez wątpienia nie wpisują się w charakter krajobrazowy gminy wszelkie zadrzewienia topolowe jako złożone z obcych gatunków.

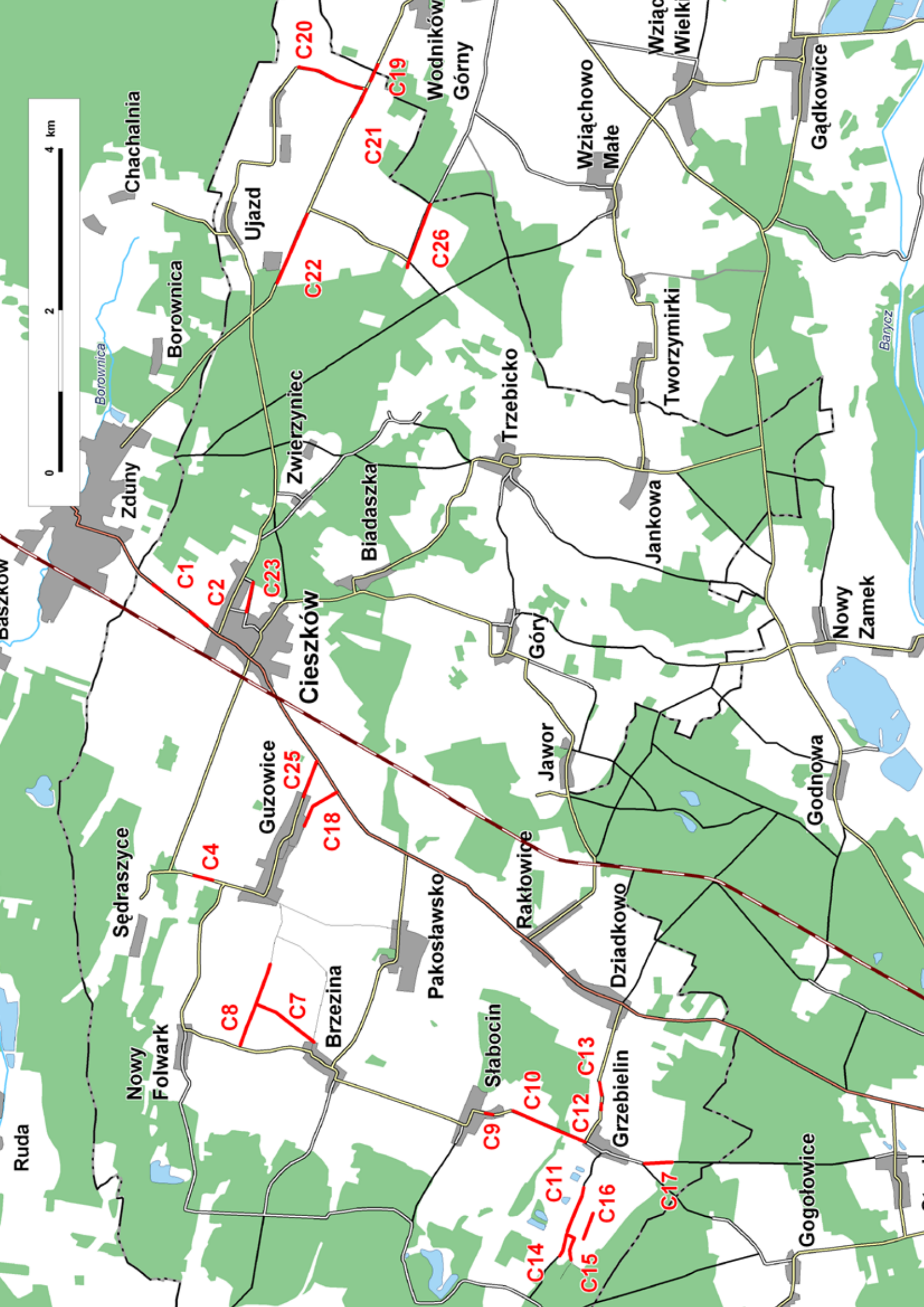
Aleje wybitne pod względem estetycznymi i/lub przyrodniczym.

- aleja klonowo-jesionowa koło Brzeziny (C7) – w dobrym stanie zdrowotnym, choć mocno przerzedzona aleja, składająca się przede wszystkim ze starych, sędziwych jesionów wyniosłych i klonów pospolitych oraz z domieszką dębów szypułkowych i lip drobnolistnych. Położenie alei i jej charakter powoduje, że posiada dużą wartość krajobrazową i przyrodniczą. Zadrzewienie warto objąć ochroną prawną w formie pomnika przyrody.
- szpaler lipowo-klonowy między Guzowicami a Nowym Folwarkiem (C8) – w dobrym stanie zdrowotnym i mocno przerzedzona aleja, składająca się przede wszystkim z lip drobnolistnych i klonów pospolitych

oraz z domieszką dębów szypułkowych i czerwonych, lip, klonów jaworów i jesionów wyniosłych, a także wiśni i jarzębiny. Położenie alei i jej charakter powoduje, że posiada dużą wartość krajobrazową i przyrodniczą. Zadrzewienie warto objąć ochroną prawną w formie pomnika przyrody.

- aleja jabłoniowo-topolowa koło Guzowic (C18) – aleja w nie najlepszym stanie zdrowotnym, z niewielkimi ubytkami. Składa się w części wschodniej głównie ze starych jabłoni z domieszką czereśni i gruszy oraz odmian (kultywarów) topoli. W części zachodniej jest wyłącznie szpaler topolowy. Aleja, we fragmencie z drzewami owocowymi, posiada niezapomniany urok dawnych alei owocowych wzdłuż dróg. Aleję powinno objąć się ochroną prawną w formie pomnika przyrody, ze względu na dużą wartość krajobrazową.
- aleja kasztanowcowa na południe od Słabocina (C17) – przepiękna aleja składająca się ze starych, sędziwych kasztanowców pospolitych z domieszką dębów szypułkowych. Zadrzewienie w złym stanie zdrowotnym i mocno przerzedzone. Aleja o niezaprzeczalnych walorach krajobrazowych i przyrodniczych. Należy rozważyć propozycję objęcia jej ochroną prawną w postaci pomnika przyrody.
- aleje dębowe na zachód od Słabocina (C11, C14, C15) – pięknie komponujące się ze stawami, które posiadają dużą wartość przyrodniczą i krajobrazową. Należy objąć je ochroną prawną w postaci pomnika przyrody.

W gminie Cieszków dane zebrał Waldemar Błażniak. Fot. powyżej Waldemar Błażniak

Północna część gminy

C23

Droga biegnąca od zabudowań pałacowych w Cieszkowie na wschód, droga gruntowa gminna, dł. 380 m.

Skład [%]: Lp drob 86.2, Kasz 8.6, Js 3.4, Rb; liczba drzew: 58, śr. obwód 2.14; stan zdrowotny: dobry, stan alei: zwarta z lukami.

Uwagi: do posadzenia 20 drzew (Lp drob), pożądane utworzenie pomnika przyrody.

C1

Droga krajowa 15 w Cieszkowie przy granicy ze Zdunami, asfalt, dł. 100 m.

Skład [%]: Tp kult 100; liczba drzew: 8, śr. obwód 1.87; stan zdrowotny: dobry, stan alei: zwarta z lukami.

Uwagi: aleja do przebudowy.

C2

Droga krajowa 15 w Cieszkowie między ul. Kościuszki i aleją C1, asfalt, dł. 280 m.

Skład [%]: Tp kult 100; liczba drzew: 27, śr. obwód 2.2; stan zdrowotny: dobry, stan alei: zwarta z lukami.

Uwagi: aleja do przebudowy.

Okolice Cieszkowa, C23

fot. Waldemar Błażniak

Sędziszyc – Guzowice, C4

fot. Waldemar Błażniak

C4

Droga gminna z Sędziszyc do Guzowic, asfalt, dł. 220 m.

Skład [%]: Tp kult 100; liczba drzew: 15, śr. obwód 1.7; stan zdrowotny: dobry, stan alei: przerzedzona.

Uwagi: do posadzenia 44 drzewa, aleja do przebudowy.

C7

Droga gruntowa z Brzezin do drogi gruntowej do Guzowic (C8), droga gminna, dł. 820 m.

Skład [%]: Js 47.3, Kl 40, Lp drob 9.1, Db szyp; liczba drzew: 55, śr. obwód 1.87; stan zdrowotny: dobry, stan alei: fragmenty.

Uwagi: jesien wyniosły o obwodzie 307 cm, do posadzenia 70 drzew.

C8

Droga gruntowa od Guzowic do drogi łączącej Nowy Folwark z Brzezinami, droga gminna, dł. 1100 m.

Skład [%]: Kl 36.4, Lp drob 27.3, Db czer 12.1, Js 7.6, jarz posp, Jw, Db szyp, wisn, Lp; liczba drzew: 66, śr. obwód 1.9; stan zdrowotny: dobry, stan alei: fragmenty.

Uwagi: do posadzenia 140 drzew.

Okolice Grzebielina

C9

Droga powiatowa 1412 w Słabocinie w stronę Grzebielina, asfalt, dł. 70 m.

Skład [%]: Db szyp 100; liczba drzew: 9, śr. obwód 2.35; stan zdrowotny: dobry, stan alei: zwarta pełna.

C10

Droga powiatowa 1412 biegnąca ze Słabocina do zakrętu w Grzebielinie, asfalt, dł. 890 m.

Skład [%]: Db szyp 65.5, Kasz 25.4, Ol czar 5.4, Gr posp; liczba drzew: 65, śr. obwód 2.67; stan zdrowotny: dostateczny, stan alei: fragmenty.

Uwagi: do posadzenia 90 drzew.

C11

Droga gminna biegnąca z Grzebielina na zachód w sąsiedztwie Stawów Olszowych, gruntowa, dł. 550 m.

Skład [%]: Db szyp 95, Ol czar 5, podrosty innych gatunków; liczba drzew: 81, śr. obwód 3.45; stan zdrowotny: dobry, stan alei: zwarta z lukami.

Uwagi: do posadzenia 30 drzew; pożądane utworzenie pomnika przyrody.

Okolice Grzebielina, C11

fot. Waldemar Błażniak

C12

Droga gminna od Grzebielina do Dziadkowa, asfalt, dł. 70 m.

Skład [%]: Db szyp 75, Kasz 25; liczba drzew: 4, śr. obwód 3.33; stan zdrowotny: dostateczny, stan alei: zwarta pełna.

Uwagi: do posadzenia 2 Db szyp.

C13

Droga powiatowa 1412 od Grzebielina do Dziadkowa, na wschód od alei C12, asfalt, dł. 150 m.

Skład [%]: Db szyp 75, Kasz 25; liczba drzew: 14, śr. obwód 2.6; stan zdrowotny: dostateczny, stan alei: zwarta pełna.

Uwagi: do posadzenia 8 drzew.

C14

Droga gruntowa na zachód od alei C11, droga gminna, dł. 470 m.

Skład [%]: Db szyp 87.8, Brz brod 6.8, Ol czar 2.7, Gr posp, Kl; liczba drzew: 74, śr. obwód 2.71; stan zdrowotny: dobry, stan alei: zwarta z lukami.

Uwagi: do posadzenia 30 dębów szyp., wykonać cięcia pielęgnacyjne, pożądane utworzenie pomnika przyrody.

C14

fot. Waldemar Błażniak

C16

fol. Waldemar Błaźniak

C15

Droga gruntowa biegnąca równolegle do alei C14, ok. 70 m od niej na południe, droga gminna, dł. 375 m.

Skład [%]: Db szyp 94, Tp kult 6; liczba drzew: 17, śr. obwód 3.5; stan zdrowotny: dobry, stan alei: zwarta pełna.

Uwagi: do posadzenia 10 drzew, pożądane utworzenie pomnika przyrody (dęby o obwodzie: 511 cm, 527,5 cm, 480,5 cm i 494,5 cm).

C16

Aleja biegnąca wzdłuż rowu, równolegle do alei C11, ok. 120 m od niej na południe, droga gminna, rów dł. 340 m.

Skład [%]: Db szyp 100, śliwa tarnina, psianka, bez czarny; liczba drzew: 4, śr. obwód 3.69; stan zdrowotny: zły, stan alei: ślady.

Uwagi: do posadzenia 55 drzew, pożądane utworzenie pomnika przyrody

C17

Aleja od Grzebielina w stronę Stawca, droga gminna, gruntowa, dł. 320 m.

Skład [%]: Kasz 94.1, Db szyp 5.9; liczba drzew: 34, śr. obwód 2.40; stan zdrowotny: zły, stan alei: przerzedzona.

Uwagi: do posadzenia 28 drzew, pożądane utworzenie pomnika przyrody.

C18

Aleja w miejscowości Guzowice, do drogi krajowej nr 15, na południe od drogi głównej (C25), droga gminna, gruntowa, dł. 430 m.

Skład [%]: Tp kult 66.7, jabł 28.3, czereśnia 3.3, Gr posp; liczba drzew: 60, śr. obwód 2.40; stan zdrowotny: dostateczny, stan alei: zwarta z lukami.

Uwagi: do posadzenia 28 drzew (czereśnia, jabłoń, grusza), usunąć topole, pożądane utworzenie pomnika przyrody.

C25

Droga bitumiczna powiatowa 1414 z Guzowic do drogi krajowej nr 15, dł. 440 m.

Skład [%]: Tp kult 82.3, Rb 17.7; liczba drzew: 34, śr. obwód 2.45; stan zdrowotny: dobry, stan alei: fragmenty.

Uwagi: do posadzenia 82 drzewa.

Grzebielina – Stawiec, C17

fot. Waldemar Błażniak

We wschodniej części gminy

C19

Droga bitumiczna na granicy województw między Wodnikowem Górnym a zjazdem na Ujazd, droga powiatowa 1421, dł. 240 m.

Skład [%]: Tp kult 100; liczba drzew: 13, śr. obwód 2.84; stan zdrowotny: dobry, stan alei: fragmenty.

Uwagi: do posadzenia 50 drzew.

C20

Droga bitumiczna w miejscowości Ujazd do drogi z Wodnikowem Górnym do Cieszkowa, droga powiatowa 1422, dł. 838 m.

Skład [%]: Tp kult 100; liczba drzew: 33, śr. obwód 2.48; stan zdrowotny: dobry, stan alei: fragmenty.

Uwagi: do posadzenia 140 drzew.

C21

Droga z Wodnikowa Górnego do Cieszkowa, na zachód od drogi na Ujazd (C20), droga powiatowa 1421, asfalt, dł. 380 m.

Skład [%]: Tp kult 100; liczba drzew: 26, śr. obwód 2.52; stan zdrowotny: bardzo dobry, stan alei: fragmenty.

Uwagi: do posadzenia 76 drzew.

C22

Droga z Wodnikowa Górnego do Cieszkowa, od drogi na Siemianów do lasu, droga powiatowa 1421, dł. 940 m.

Skład [%]: Tp kult 81.8, Js 13.6, Kl 4.5; liczba drzew: 44, śr. obwód 2.65; stan zdrowotny: dobry, stan alei: fragmenty.

Uwagi: do posadzenia 120 drzew.

C26

Droga gruntowa w Pustkowie, droga powiatowa 1425, dł. 770 m.

Skład [%]: Db szyp 89.6, Db czer 4.4, Gb posp 1.7, Tp biały, Bk, Jw, Kl; liczba drzew: 115, śr. obwód 2.64; stan zdrowotny: dobry, stan alei: zwarta z lukami.

Uwagi: do posadzenia 40 drzew, pożądane utworzenie pomnika przyrody.

Pustków, C26

fot. Waldemar Błażniak

Marcin Kadej i Adrian Smolis

ALEJE W GMINIE KROŚNICE

Na terenie gminy opisano ogółem 24 aleje, o łącznej długości prawie 38 km. Sąsiadująca z Krośnicami i podobnej wielkości gmina Twardogóra ma ich aż o połowę mniej.

Aleje zlokalizowane były przeważnie wzdłuż dróg powiatowych (19 alej), natomiast rzadko znajdowały się wzdłuż gminnych (4 aleje) czy wojewódzkich (1 aleja). Warto tutaj zaznaczyć, że były one rozlokowane w miarę równomiernie na terenie całej gminy.

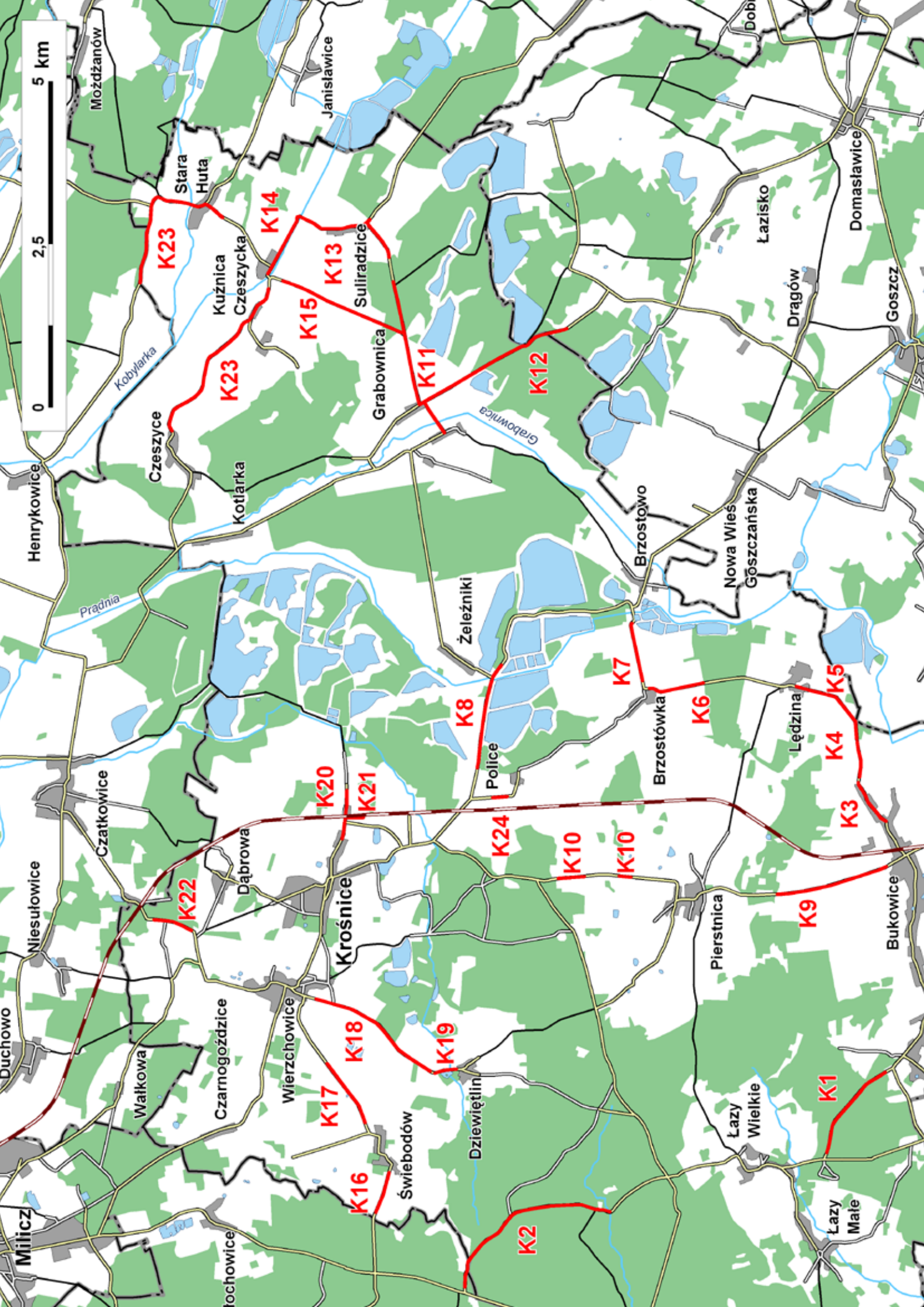
Wiek opisywanych alej był silnie zróżnicowany, jednak dokładne ustalenie wieku drzew budujących daną aleję wymagałoby specjalistycznych i czasochłonnych badań.

Kilka alej ze względu na swoje walory i wiek tworzących je drzew, z pewnością już dziś zasługuje na szczególną uwagę oraz miano zabytkowych i godnych ochrony, np.: aleja kasztanowo-dębowa na odcinku Wierzchowice – Dziewiętlin czy aleja wzdłuż kompleksu stawów w Żeleźnikach. Łącznie stwierdzono w alejach 13 gatunków drzew. Gatunkami najczęściej notowanymi były w kolejności: dąb szypułkowy – 16 stwierdzeń, jesion wyniosły – 14, topola (kultywary) – 11, klon zwyczajny – 10, jesion wyniosły – 14, robinia – 7 oraz lipa drobnolistna – 9. Zwraca uwagę wysoki udział cennych gatunków, tj. dębu szypułkowego oraz lipy drobnolistnej, a również liczne stwierdzenia gatunku przyrodniczo nieatrakcyjnego, czyli kultywarów topoli.

W jednej tylko alei stwierdzono bytowanie chronionego i zagrożonego gatunku – kozioroga dębosza. Ponadto kilka badanych alei stanowi obecnie potencjalne miejsce dla rozwoju i przeżycia innego gatunku chronionego, pachnicy dębowej. Do najbardziej interesujących alei ze względów przyrodniczych (podanych wyżej) i krajobrazowych należą wspomniane już aleje przy drodze Wierzchowice-Dziewiętlin oraz w Żeleźnikach, a także aleja dębowa w Krośnicach (ze stanowiskiem kozioroga), aleja lipowa w Dziewiętlinie oraz aleja między Brzostówkiem i Brzostowem. Stare topole o znacznym obwodzie i słabym stanie zdrowotnym stwierdzone w kilku alejach mogą być również dogodnym miejscem bytowania innego chronionego gatunku – zgniotka cynobrowego. Chrząszcz ten charakteryzuje się jednak bardzo skrytym trybem życia, stąd aby go stwierdzić należy w odpowiednim czasie prowadzić odpowiednio ukierunkowane badania.

Analiza opisanych alej zwraca również uwagę na inny istotny fakt, wiele z nich ma niezadowalający stan zachowania i niesprzyjający skład gatunkowy (dla gatunków chronionych). Dlatego oprócz właściwego zabezpieczenia istniejących walorów, wymagają one uzupełniających nasadzeń. Część badanych alei jest ponadto izolowana od pozostałych, co ogranicza wpływ na odegranie przez nich roli korytarzy ekologicznych (migracyjnych) dla fauny i flory.

W gminie Krośnice dane zebrali Marcin Kadej i Adrian Smolis. Fot. powyżej Marcin Kadej i Adrian Smolis

Południowa część gminy

K1

Droga powiatowa z Bukowic do Łazów Wielkich, 1450D, asfalt, dł. 1800 m.

Skład [%]: Kl 69.7, Jw 24.3, Rb 5.4, Db szyp; liczba drzew: 148, śr. obwód 1.7; stan zdrowotny: zróżnicowany, stan alei: przerzedzona.

Uwagi: do posadzenia 116 drzew.

K3

Bukowice – droga powiatowa w kierunku Łędziny, 1450D, asfalt, dł. 700 m.

Skład [%]: Js 100; liczba drzew: 85; stan zdrowotny: dostateczny, stan alei: zwarta pełna.

K4

Droga powiatowa z Bukowic do Łędziny, 1450D, asfalt, dł. 2000 m.

Skład [%]: Lp drob 56.7, Js 40.7, Db szyp 1.3, Tp kult; liczba drzew: 76, śr. obwód 1.2; stan zdrowotny: dobry, stan alei: zwarta z lukami.

Uwagi: do posadzenia 33 drzewa.

Droga powiatowa z Brzostówka do Brzostowa, K7
fot. Marcin Kadej i Adrian Smolis

Droga powiatowa w kierunku Łędziny, K3
fot. Marcin Kadej i Adrian Smolis

K5

Droga powiatowa z Bukowic do Brzostówka, 1450D, asfalt, dł. 400 m.

Skład [%]: Tp kult 89.9, Db szyp 3.8, Lp drob 3.8, Rb; liczba drzew: 156, śr. obwód 2.7; stan zdrowotny: zróżnicowany, stan alei: przerzedzona.

Uwagi: do posadzenia 140 drzew.

K6

Droga powiatowa z Łędziny do Brzostówka, 1450D, asfalt, dł. 900 m.

Skład [%]: Tp kult 95.2, Db szyp 2.4, Lp drob 2.4; liczba drzew: 81, śr. obwód 2.2; stan zdrowotny: zróżnicowany, stan alei: przerzedzona.

Uwagi: do posadzenia 150 drzew.

K7

Droga powiatowa z Brzostówka do Brzostowa, 1450D, asfalt, dł. 800 m.

Skład [%]: Tp kult 84.5, Db szyp 12.5, Lp drob 4, Kasz; śr. obwód Tp 1.9, Db 2.9; stan zdrowotny: zróżnicowany, stan alei: zwarta z lukami.

Uwagi: do posadzenia 68 drzew.

K9

Droga powiatowa z Bukowic do Pierstnicy, 1451D, asfalt, dł. 1800 m.

Skład [%]: Js 50.6, Tp kult 29.9, Kl 13, Db szyp 6.5; liczba drzew: 107, śr. obwód 1.2; stan zdrowotny: zróżnicowany, stan alei: fragmenty.

Uwagi: do posadzenia 330 drzew.

Droga powiatowa z Suliradzie do Grabownicy, K11
fot. Marcin Kadej i Adrian Smolis

K10

Droga powiatowa z Pierstnicy do Krośnic, 1451D, asfalt, dł. 550 m.

Skład [%]: Tp kult 48.9, Js 40, Kl 11.1; liczba drzew: 45; obwód zróżnicowany; stan zdrowotny: zróżnicowany, stan alei: zwarta z lukami.

Uwagi: do posadzenia 46 drzew.

Droga powiatowa z Kuźnicy Czeszyckiej do Suliradzie, K14
fot. Marcin Kadej i Adrian Smolis

K14

Droga powiatowa z Kuźnicy Czeszyckiej do Suliradzie, 1446, asfalt, dł. 2000 m.

Skład [%]: Js 96, Db szyp 6.4, Rb 2.8, So, Wb; liczba drzew: 210, śr. obwód 1.1; stan zdrowotny: zły, stan alei: przerzedzona.

Uwagi: do posadzenia 143 drzewa.

Wokół Grabownicy i Kuźnicy Czeszyckiej

K11

Droga powiatowa z Suliradzie do Grabownicy, 1449D + 1436D, asfalt, dł. 2700 m.

Skład [%]: Js 97.2, Lp drob 1.9, Db szyp 0.9; liczba drzew: 310, śr. obwód 1.7; stan zdrowotny: dobry, stan alei: zwarta z lukami.

Uwagi: do posadzenia 174 drzewa.

K12

Droga powiatowa z Drożdżęcina do Grabownicy, 1436D, asfalt, dł. 2200 m.

Skład [%]: Js 90.7, Brz 5.3, Db szyp 4; liczba drzew: 150; obwód zróżnicowany; stan zdrowotny: dobry, stan alei: przerzedzona.

Uwagi: do posadzenia 152 drzewa.

K13

Droga powiatowa z Suliradzie do Grabownicy, 1449D, asfalt, dł. 900 m.

Skład [%]: Js 100; liczba drzew: 62, śr. obwód 1.3; stan zdrowotny: dobry, stan alei: przerzedzona.

Uwagi: do posadzenia 48 drzew.

K15

Droga powiatowa z Grabownicy do Kuźnicy Czeszyckiej, 1438D, asfalt, dł. 2300 m.

Skład [%]: Js 99.7, Lp drob 0.3; liczba drzew: 286, śr. obwód 1.5; stan zdrowotny: dobry, stan alei: zwarta z lukami.

Uwagi: do posadzenia 100 drzew.

Droga powiatowa z Borzynowa do Czeszyc, K23
fot. Marcin Kadej i Adrian Smolis

K23

Droga powiatowa z Borzynowa do Czeszyc przez Starą Hutę i Kuźnicę Czeszycką, 1436D + 1446D, dł. 7300 m.

Skład [%]: Js 90.4, Db szyp 7, Lp drob 2.5, Brz; liczba drzew: 678, obwód od 1 do 2.2; stan zdrowotny: zróżnicowany, stan alei: przerzedzona.

Uwagi: w miejscowościach przerwy w tej długiej alei, do posadzenia 594 drzewa.

Wokół Krośnic i Wierzchowic

K2

Droga powiatowa z Łazów Wielkich do Lasowic, 1450D, asfalt, dł. 2800 m.

Skład [%]: Kl 68, Jw 20.8, Js 11.2; liczba drzew: 293, obwód klonów 1.1–1.3; stan zdrowotny: zróżnicowany, stan alei: zwarta z lukami.

Droga powiatowa z Wierzchowic do Dziewiętłina, K18
fot. Piotr Tyszko-Chmielowiec

K16

Droga powiatowa z Lasowic do Świebodowa, 1440D, asfalt, dł. 600 m.

Skład [%]: Js 96.9, Db szyp 3.1; liczba drzew: 65, obwód 1,2; stan zdrowotny: dobry, stan alei: przerzedzona.

Uwagi: do posadzenia 69 drzew.

K18

Droga powiatowa z Wierzchowic do Dziewiętłina, 1444D, asfalt, dł. 2600 m.

Skład [%]: Tp kult 38.5, Db szyp 33.9, Kasz 27, Ol; liczba drzew: 159; stan zdrowotny: zróżnicowany, stan alei: przerzedzona.

Uwagi: nowe nasadzenia, do posadzenia 320 drzew.

K17

Droga powiatowa ze Świebodowa do Wierzchowic, 1440D, asfalt, dł. 1700 m.

Skład [%]: Js 90.2, Tp kult 9.8; liczba drzew: 91, śr. obwód 1.3; stan zdrowotny: dostateczny, stan alei: zwarta z lukami.

Uwagi: do posadzenia 48 drzew.

K19

Dziewiętlin, droga gminna, asfalt, dł. 200 m.

Skład [%]: Lp drob 86.4, Kasz 6.8, Ol 3.4, Wz; liczba drzew: 29, śr. obwód 3.6; stan zdrowotny: dobry, stan alei: przerzedzona.

Uwagi: do posadzenia 38 drzew.

K20

Droga gminna z Krośnic do Rudy Krośnickiej, asfalt, dł. 400 m.

Skład [%]: Db szyp 93.9, Kasz 4.6, Tp kult 1.5; liczba drzew: 65, śr. obwód 2.5; stan zdrowotny: zróżnicowany, stan alei: przerzedzona.

Uwagi: do posadzenia 61 drzew.

Droga powiatowa z Łazów Wielkich do Lasowic, K2
fot. Marcin Kadej i Adrian Smolis

Droga powiatowa z Krośnic do Rudy Krośnickiej, K20

fot. Marcin Kadej i Adrian Smolis

K21

Krośnice przy stacji kolejowej, droga gminna, bruk, dł. 250 m.

Skład [%]: Db szyp 100; liczba drzew: 46, śr. obwód 2.4; stan zdrowotny: zróżnicowany, stan alei: zwarta z lukami.

Uwagi: do posadzenia 14 drzew.

K24

Droga gminna z Polic do Więckowa, dł. 400 m.

Skład [%]: Tp kult 100; liczba drzew: 29, śr. obwód 2.4; stan zdrowotny: zróżnicowany, stan alei: przerzedzona.

Uwagi: do posadzenia 29 drzew.

K8

Droga wojewódzka z Polic do Brzostowa, 448, dł. 1500 m.

Skład [%]: Db szyp 47.4, Lp drob 35, Kl 14.5, Jw, Kasz, Js; liczba drzew: 151; obwód zróżnicowany; stan zdrowotny: zróżnicowany, stan alei: przerzedzona.

Uwagi: do posadzenia 145 drzew.

K22

Droga powiatowa z Wierzchowic do Czatkowic, koło Wąbnic, 1440D, asfalt, dł. 600 m.

Skład [%]: Tp kult 93.4, Db szyp 6.6; liczba drzew: 15, śr. obwód 2.6; stan zdrowotny: dostateczny, stan alei: fragmenty.

Uwagi: do posadzenia 46 drzew.

Droga wojewódzka z Polic do Brzostowa, K8

fot. Marcin Kadej i Adrian Smolis

Adrian Smolis i Marcin Kadej

ALEJE W GMINIE TWARDOGÓRA

Na terenie gminy zinwentaryzowano 24 aleje, o łącznej długości ponad 16 km (dla porównania rozpiętość równoleżnikowa gminy Twardogóra wynosi w przybliżeniu 15 km).

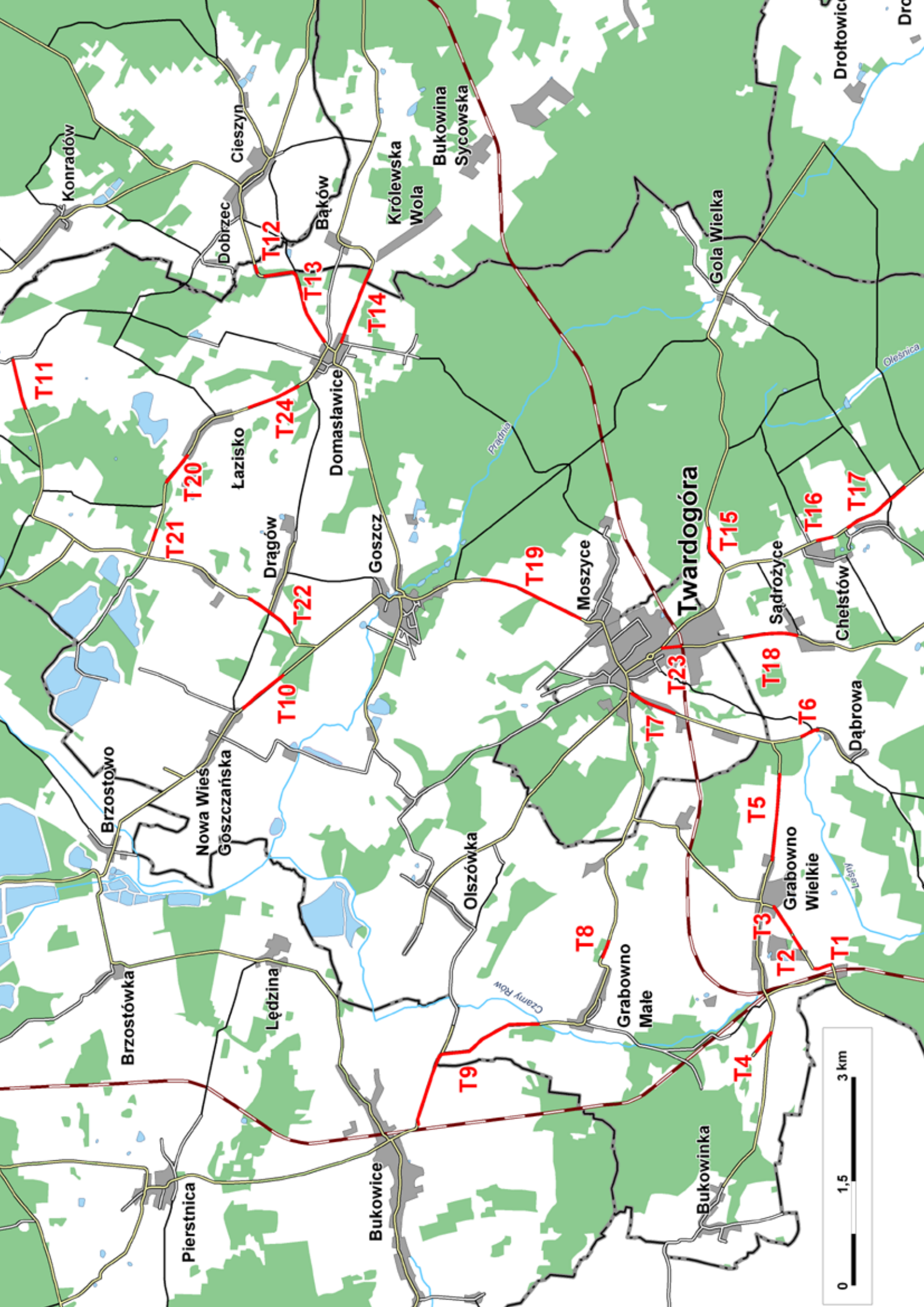
Aleje były usytuowane w przeważającej części wzdłuż dróg powiatowych (19 alei), zdecydowanie rzadziej były ulokowane wzdłuż dróg wojewódzkich (3 aleje) i gminnych (2 aleje). Warto tutaj zaznaczyć, że nie były one rozlokowane równomiernie na terenie gminy, większe ich skupisko znajdowało się wokół miasta Twardogóra i w północno-wschodniej części gminy.

Wiek opisywanych alei był silnie zróżnicowany, jednak dokładne jego ustalenie w odniesieniu do poszczególnych drzew wchodzących w skład danej alei wymagałoby specjalistycznych i najczęściej kosztownych oraz długotrwałych badań. Należy dodać, że starych zabytkowych alei na terenie gminy praktycznie nie stwierdzono. Łącznie wykazano w omawianych alejach 13 gatunków drzew. Gatunkami najczęściej stwierdzanymi były: dąb szypułkowy – 14 stwierdzeń, kultywary topoli – 12, klon zwyczajny – 10, jesion wyniosły – 8, robinia – 7 oraz lipa drobnolistna – 5. Zauważalny jest wysoki udział dębu szypułkowego, klonu zwyczajnego, topoli i jesionu wyniosłego – stosunkowo niski lipy drobnolistnej.

W związku z młodym wiekiem i składem gatunkowym badanych alei nie stwierdzono pewnych stanowisk chronionych gatunków owadów, występujących w alejach w innych częściach Dolnego Śląska i Doliny Baryczy. Nie ulega wątpliwości natomiast, że kilka opisanych alei już dziś może stanowić potencjalnie dobre i właściwe miejsce dla rozwoju i przeżycia wspomnianych gatunków np. aleje lipowe w i za Grabownem Wielkim, aleja klonowo-jaworowo-jesionowa koło Goszcza, czy aleja w okolicach Domasławic. Stare topole obecne w kilku alejach mogą być ponadto siedliskiem życia dla innego chronionego gatunku – zgniotka cynobrowego. Chrząszcz ten jednak prowadzi bardzo skryty tryb życia, stąd stwierdzenie jego obecności, wymaga odpowiednio ukierunkowanych badań.

Wiele z opisanych alei charakteryzuje się niezadowalającym stanem zachowania i składem gatunkowym nieodpowiadającym wymaganiom gatunków chronionych, stąd wymaga możliwie jak najszybciej uzupełnień i przebudowy. Ponadto większość badanych alei jest izolowana przestrzennie od pozostałych, co utrudnia funkcjonowanie ich jako korytarzy ekologicznych dla fauny i flory zamieszkującej gminę Twardogóra.

W gminie Twardogóra dane zebrali Marcin Kadej i Adrian Smolis. Fot. powyżej Marcin Kadej i Adrian Smolis

Południowa część gminy

T1

Grabowno Wielkie, droga powiatowa, 1480D, asfalt, dł. 250 m.

Skład [%]: Kl 68, Db szyp 9.6, Lp drob 9.6, Js 9.6, Gb; liczba drzew: 31, śr. obwód 1.6; stan zdrowotny: dostateczny, stan alei: przerzedzona.

Uwagi: do posadzenia 31 drzew.

T2

Grabowno Wielkie, droga powiatowa, 1480D, asfalt, dł. 200 m.

Skład [%]: Wz szyp 87.5, Kl 12.5; liczba drzew: 8, obwód do 3.2; stan zdrowotny: dostateczny, stan alei: fragmenty.

Uwagi: do posadzenia 13 drzew.

T3

Grabowno Wielkie, droga powiatowa, 1480D, asfalt, dł. 500 m.

Skład [%]: Lp drob 100; liczba drzew: 75, śr. obwód 2.2; stan zdrowotny: dobry, stan alei: zwarta z lukami.

Uwagi: do posadzenia 24 drzewa.

T4

Okolice Grabowna Wielkiego, droga gminna do zakładów OLPP, 956D, asfalt, dł. 300 m.

Skład [%]: Tp kult 100; liczba drzew: 76, obwód do 2.5; stan zdrowotny: zróżnicowany, stan alei: zwarta pełna.

Uwagi: do posadzenia 82 drzewa.

Grabowno Wielkie, droga powiatowa, T3
fot. Adrian Smolis i Marcin Kadej

Droga powiatowa z Grabowna Wielkiego do Twardogóry, T5
fot. Adrian Smolis i Marcin Kadej

T5

Droga powiatowa z Grabowna Wielkiego do Twardogóry, 1480D, asfalt, dł. 1300 m.

Skład [%]: Lp drob 100; liczba drzew: 100, jednostronny szpaler, śr. obwód 2.4; stan zdrowotny: dobry, stan alei: zwarta pełna.

Uwagi: do posadzenia 115 drzew.

T6

Droga gminna z Dąbrowy do Twardogóry, 120292D, asfalt, dł. 250 m.

Skład [%]: Db szyp 55.5, Tp kult 17.2, Gr posp 10.3, Js 6.8, So 6.8, Brz; liczba drzew: 29; obwód zróżnicowany; stan zdrowotny: dobry, stan alei: zwarta z lukami.

Uwagi: do posadzenia 30 drzew.

T7

Wjazd do Twardogóry od strony Grabowna Wielkiego, droga powiatowa, 1480D, dł. 650 m.

Skład [%]: Js 62.1, Kl 37.9; liczba drzew: 29, śr. obwód 1.9; stan zdrowotny: dostateczny, stan alei: przerzedzona.

Uwagi: do posadzenia 39 drzew.

T8

Droga powiatowa z Grabowna Małego do Twardogóry, 1451D, asfalt, dł. 250 m.

Skład [%]: Js 100; liczba drzew: 28, śr. obwód 1.5; stan zdrowotny: dobry, stan alei: zwarta z lukami.

Uwagi: do posadzenia 8 drzew.

T9

Droga powiatowa z Grabowna Małego do Bukowic, 1451D, asfalt, dł. 2800 m.

Skład [%]: Tp kult 48.5, Rb 42.4, Kl 3.7, Lp drob, Ol, Db szyp, Brz; liczba drzew: 106, śr. obwód 1.6; stan zdrowotny: dostateczny, stan alei: fragmenty.

Uwagi: do posadzenia 250 drzew.

T15

Droga wojewódzka z Chelstówka do Twardogóry, 448, asfalt, dł. 600 m.

Skład [%]: Tp kult 70.5, Db szyp 16.6, Rb 12.9; liczba drzew: 54; obwód zróżnicowany; stan zdrowotny: dobry, stan alei: zwarta z lukami.

Uwagi: mocno zróżnicowany drzewostan, do posadzenia 65 drzew.

T16

Droga powiatowa z Chelstowa do Chelstówka, 1465D, asfalt, dł. 150 m.

Skład [%]: Tp kult 100, szpaler jednostronny; liczba drzew: 15, obwód do 2.6; stan zdrowotny: zróżnicowany, stan alei: zwarta z lukami.

Uwagi: do posadzenia 22 drzewa.

Droga powiatowa z Sądrożyc do Twardogóry, T18

fot. Adrian Smolis i Marcin Kadej

Wjazd do Twardogóry z kierunku Sądrożyc, T23

fot. Adrian Smolis i Marcin Kadej

T17

Boczna droga powiatowa odchodząca od drogi nr 25 w stronę Chelstowa, 1465D, asfalt, dł. 850 m.

Skład [%]: Tp kult 98.4, Db szyp 0.8, Kl 0.8; liczba drzew: 116, śr. obwód 2.1; stan zdrowotny: zróżnicowany, stan alei: zwarta z lukami.

Uwagi: do posadzenia 154 drzewa.

T18

Droga powiatowa z Sądrożyc do Twardogóry, 1470D, asfalt, dł. 750 m.

Skład [%]: Tp kult 90, Db szyp 5, Kl 5; liczba drzew: 79, śr. obwód 2.3; stan zdrowotny: zróżnicowany, stan alei: przerzedzona.

Uwagi: do posadzenia 168 drzew.

potencjalne miejsce występowania zgniotka cynobrowego

T19

Droga wojewódzka z Twardogóry do Goszcza, 448, asfalt, dł. 1800 m.

Skład [%]: Tp kult 89.9, Rb 6.1, Db szyp 4; liczba drzew: 149, śr. obwód 2.5; stan zdrowotny: zróżnicowany, stan alei: zwarta z lukami.

Uwagi: do posadzenia 184 drzewa.

T23

Wjazd do Twardogóry z kierunku Sądorżyc, droga powiatowa, 1470D, asfalt, dł. 200 m.

Skład [%]: Lp drob 100; liczba drzew: 63, śr. obwód 1.5; stan zdrowotny: dobry, stan alei: zwarta pełna.

Uwagi: do posadzenia 6 drzew.

Północna część gminy

T10

Droga wojewódzka z Nowej Wsi Goszczańskiej do Goszcza, 448, asfalt, dł. 750 m.

Skład [%]: Jw 57.5, Kl 35.1, Js 7.4; liczba drzew: 54, śr. obwód 1.8; stan zdrowotny: zróżnicowany, stan alei: przerzedzona.

Uwagi: do posadzenia 73 drzewa.

Droga powiatowa z Dobrzca do Domasławic, T12

fot. Adrian Smolis i Marcin Kadej

T11

Droga powiatowa z Poręb do Będzina, 1483D, asfalt, dł. 700 m.

Skład [%]: Tp kult 91.9, Kl 4.9, Db szyp 1.9, Brz; liczba drzew: 61, śr. obwód 2.8; stan zdrowotny: zróżnicowany, stan alei: przerzedzona.

Uwagi: do posadzenia 112 drzew.

T12

Droga powiatowa z Dobrzca do Domasławic, 1487D, asfalt, dł. 100 m.

Skład [%]: Js 68.7, Kl 31.3; liczba drzew: 16, śr. obwód 2.4; stan zdrowotny: dobry, stan alei: przerzedzona.

Uwagi: do posadzenia 15 drzew.

T13

Droga powiatowa z Dobrzca do Domasławic, 1487D, asfalt, dł. 1300 m.

Skład [%]: Js 63.2, Rb 17.6, Kl 10, Db szyp 9.2; liczba drzew: 119, śr. obwód 1.75; stan zdrowotny: zróżnicowany, stan alei: przerzedzona.

Uwagi: do posadzenia 106 drzew.

Droga wojewódzka z Nowej Wsi Goszczańskiej do Goszcza, T10

fot. Adrian Smolis i Marcin Kadej

Droga powiatowa z Bąkowa do Domaśławic, T14
fot. Adrian Smolis i Marcin Kadej

T14

Droga powiatowa z Bąkowa do Domaśławic, 1490D, asfalt, dł. 1100 m.

Skład [%]: Rb 52.4, Db szyp 35.5, Tp kult 6.6, Js 5.5; liczba drzew: 90, śr. obwód 2; stan zdrowotny: zróżnicowany, stan alei: przerzedzona.

Uwagi: do posadzenia 76 drzew.

T20

Droga powiatowa z Łaziska do skrzyżowania Drągów/Będzin, 1485D, dł. 300 m.

Skład [%]: Db szyp 100; liczba drzew: 38, śr. obwód 1.4; stan zdrowotny: dobry, stan alei: zwarta z lukami.

Uwagi: do posadzenia 25 drzew.

T21

Droga powiatowa od skrzyżowania Drągów/Będzin w kierunku na Łaziska, 1485D, asfalt, dł. 150 m.

Skład [%]: Db szyp 100; liczba drzew: 13; stan zdrowotny: dobry, stan alei: fragmenty.

Uwagi: do posadzenia 23 drzewa.

T22

Droga powiatowa z Będzina do Drągowa, 1436D, asfalt, dł. 550 m.

Skład [%]: Tp kult 65.7, Rb 31.2, Db szyp 3.1, jednostronny szpaler; liczba drzew: 32; obwód zróżnicowany; stan zdrowotny: dobry, stan alei: zwarta z lukami.

Uwagi: do posadzenia 14 drzew.

T24

Droga powiatowa z Łazisk do Domaśławic, 1485D, asfalt, dł. 800 m.

Skład [%]: Rb 56.1, Tp kult 39.4, Db szyp 4.5; liczba drzew: 66, śr. obwód 2.7; stan zdrowotny: zróżnicowany, stan alei: przerzedzona.

Uwagi: do posadzenia 89 drzew.

Droga powiatowa z Łaziska, T14

fot. Adrian Smolis i Marcin Kadej

Waldemar Błażniak

ALEJE W GMINIE SOŚNIE

Cechy specyficzne alei na tle krajobrazu regionu.

W gminie Sośnie występują stosunkowo nieliczne zadrzewienia liniowe wzdłuż szlaków komunikacyjnych. Zgrupowane są poza terenami leśnymi i związane są z terenami zabudowanymi (miejscowości). Aleje i szpalery składają się najczęściej z topól, kasztanowców pospolitych, dębów szypułkowych i czerwonych, jesionów wyniosłych, lip drobnolistnych i brzoź brodawkowatych.

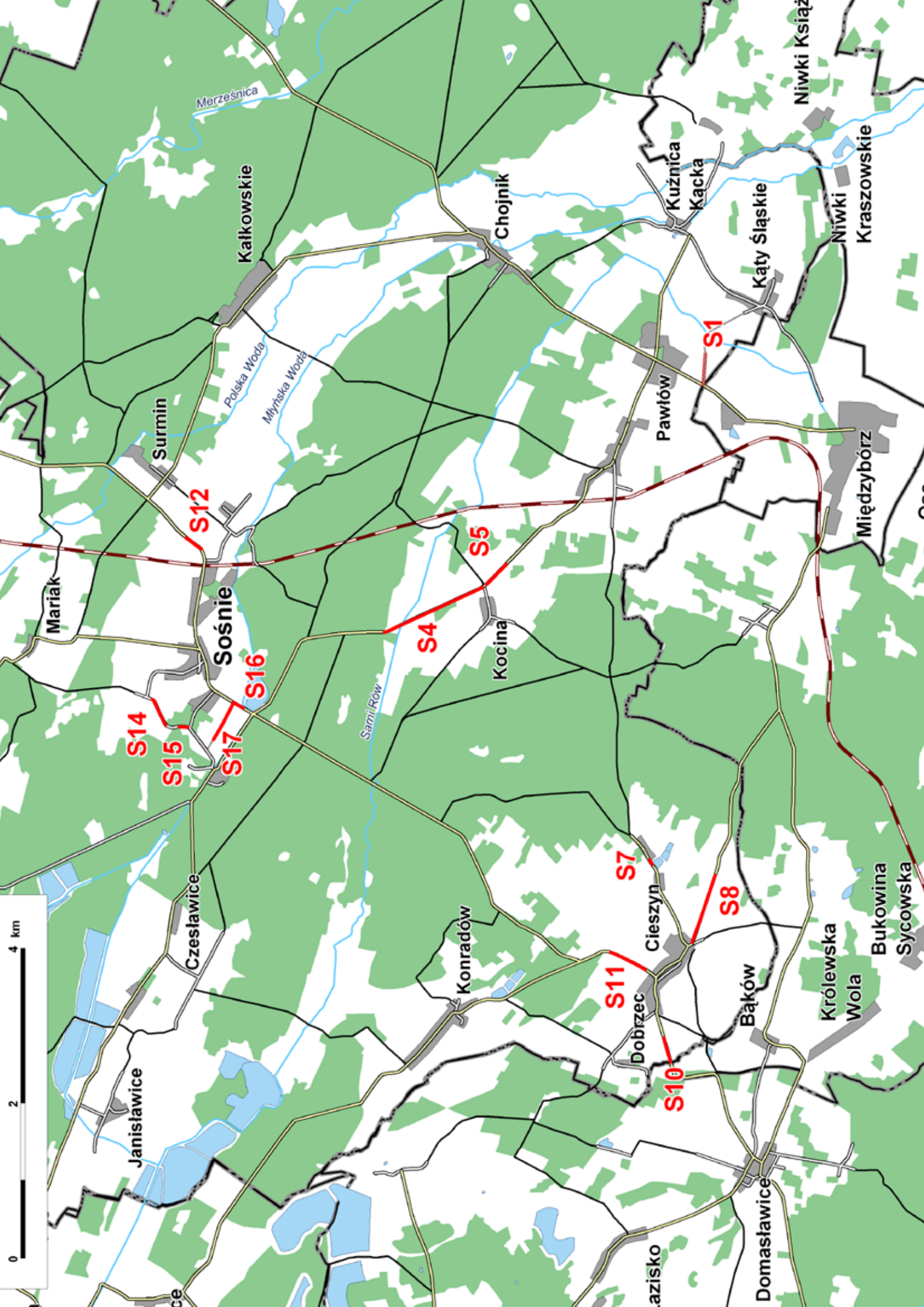
Aleje wybitne pod względem estetycznym lub przyrodniczym.

- szpaler kasztanowcowy koło Sośni w Mojej Woli (S17) – obecnie w bardzo złym stanie zdrowotnym i z lukami, składający się przede wszystkim ze starych, sędziwych kasztanowców (średni obwód to 212 cm na wysokości pierśnicy). Drzewa ze zredukowanymi koronami, dużą ilością ubytków i dziupli, które stanowią

tym samym dobre miejsce dla bytowania pachnicy dębowej (stwierdzono obecność tego gatunku w alei). Jest to najciekawszy szpaler pod względem przyrodniczym w gminie Sośnie.

- szpaler lipowy koło Cieszyzna (S11) – prawie w całości składający się z lipy drobnolistnej o średnim obwodzie 236 cm na wysokości pierśnicy. Szpaler ma wartość krajobrazową.
- aleja brzożowa, także koło Cieszyzna (S8) – aleja przereźdźzona, o dużej wartości krajobrazowej, zbudowana w większości z brzozy brodawkowatej (o średnicy 187 cm na wysokości pierśnicy) w dobrym stanie zdrowotnym.
- szpaler dębowy w Mojej Woli (S14) – szpaler o zwartej budowie ukształtowany przez dęba czerwonego z niewielką domieszką dębu szypułkowego. Drzewa zdrowe, a cały szpaler niewątpliwie o dużych walorach krajobrazowych.

W gminie Sośnia dane zebrał Waldemar Błażniak. Fot. powyżej Waldemar Błażniak

Koło Pawłowa, S1

fot. Waldemar Błażniak

Kocina – Sośnie, S4

fot. Waldemar Błażniak

S1

Droga gminna na wschód od drogi krajowej nr 25, w stronę Kątów Śląskich, asfalt, dł. 400 m.

Skład [%]: Tp kult 100; liczba drzew: 64, śr. obwód 2; stan zdrowotny: dobry, stan alei: przerzedzona.

Uwagi: do posadzenia 60 drzew, aleja w całości do przebudowy.

S7

Droga gminna w miejscowości Cieszyn k. stawów, asfalt, dł. 60 m.

Skład [%]: Tp kult 80, Js 20; liczba drzew: 5, śr. obwód 3.4; stan zdrowotny: dobry, stan alei: przerzedzona.

Uwagi: do posadzenia 8 drzew.

S4

Droga powiatowa 5341P z Kociny na Sośnie, asfalt, dł. 1350 m.

Skład [%]: Js 62, Db szyp 15, Db czer 11, Brz br 8.1, Js pensylwański, Kl; liczba drzew: 111, śr. obwód 1.57; stan zdrowotny: dobry, stan alei: przerzedzona.

Uwagi: do posadzenia 60 drzew.

S8

Droga powiatowa 5343P z Cieszyna (ul. Kościelna) do Kłonna, asfalt, dł. 920 m.

Skład [%]: Brz br 96, Db szyp, Lp drob; liczba drzew: 46, śr. obwód 1.9; stan zdrowotny: dobry, stan alei: przerzedzona.

Uwagi: do posadzenia 40 drzew.

S5

Droga główna w miejscowości Kocina (początek) i dalej w stronę Pawłowa, droga powiatowa 5341P, asfalt, dł. 410 m.

Skład [%]: Db czer 78, Db szyp 15, Brz br, Db błotny; liczba drzew: 27, śr. obwód 2.7; stan zdrowotny: dobry, stan alei: przerzedzona.

Uwagi: do posadzenia 15 drzew.

S10

Droga powiatowa 5335P z Cieszyna (Dobrzec) do Domaśławic, na granicy województw, asfalt, dł. 320 m.

Skład [%]: Tp kult 93, Db szyp 5, Gr; liczba drzew: 42, śr. obwód 2.4; stan zdrowotny: dobry, stan alei: zwarta z lukami.

Uwagi: do posadzenia 35 drzew, aleja w całości do przebudowy.

Sośnie, S12

fot. Waldemar Błażniak

Moja Wola, S15

fot. Waldemar Błażniak

S11

Droga z Cieszyna do Sośni (Konradowa), droga powiatowa 5335P, asfalt, dł. 492 m.

Skład [%]: Lp drob 89, Js 7, Kl; liczba drzew: 28, śr. obwód 2.36; stan zdrowotny: dobry, stan alei: z warta z lukami.

Uwagi: do posadzenia 13 drzew.

S12

Droga powiatowa 5335P z Sośni do Granowca, asfalt, dł. 230 m.

Skład [%]: Db szyp 89, Js 5, Lp drob, wiąz szyp; liczba drzew: 64, śr. obwód 2.1; stan zdrowotny: dobry, stan alei: z warta pełna.

Uwagi: wykonać cięcia pielęgnacyjne, rozważyć objęcie ochroną prawną dębu szypułkowego (obwód: 639 cm).

S14

Droga gruntowa w Mojej Woli od kościoła parafialnego w stronę póln.-wsch., gminna, dł. 350 m.

Skład [%]: Db czer 88, Db szyp 12; liczba drzew: 33, śr. obwód 1.9; stan zdrowotny: dobry, stan alei: z warta pełna.

Uwagi: do posadzenia 2 drzewa, rozważyć objęcie ochroną prawną.

S15

Droga gruntowa w Mojej Woli od kościoła parafialnego w stronę pld, gminna, asfalt, dł. 120 m.

Skład [%]: Kasz 82, Brz br 12, Db szyp 6; liczba drzew: 17, śr. obwód 2; stan zdrowotny: dostateczny, stan alei: z warta z lukami.

Uwagi: do posadzenia 14 drzew.

S16

Droga z Sośni w kierunku Cieszyna, k. zbiornika Sośnie, powiatowa 5335P, asfalt, dł. 120 m.

Skład [%]: Db szyp 57, Tp kult 40, Brz br; liczba drzew: 30, śr. obwód 2; stan zdrowotny: dobry, stan alei: z warta pełna.

Uwagi: do posadzenia 35 drzew, wyciąć topole.

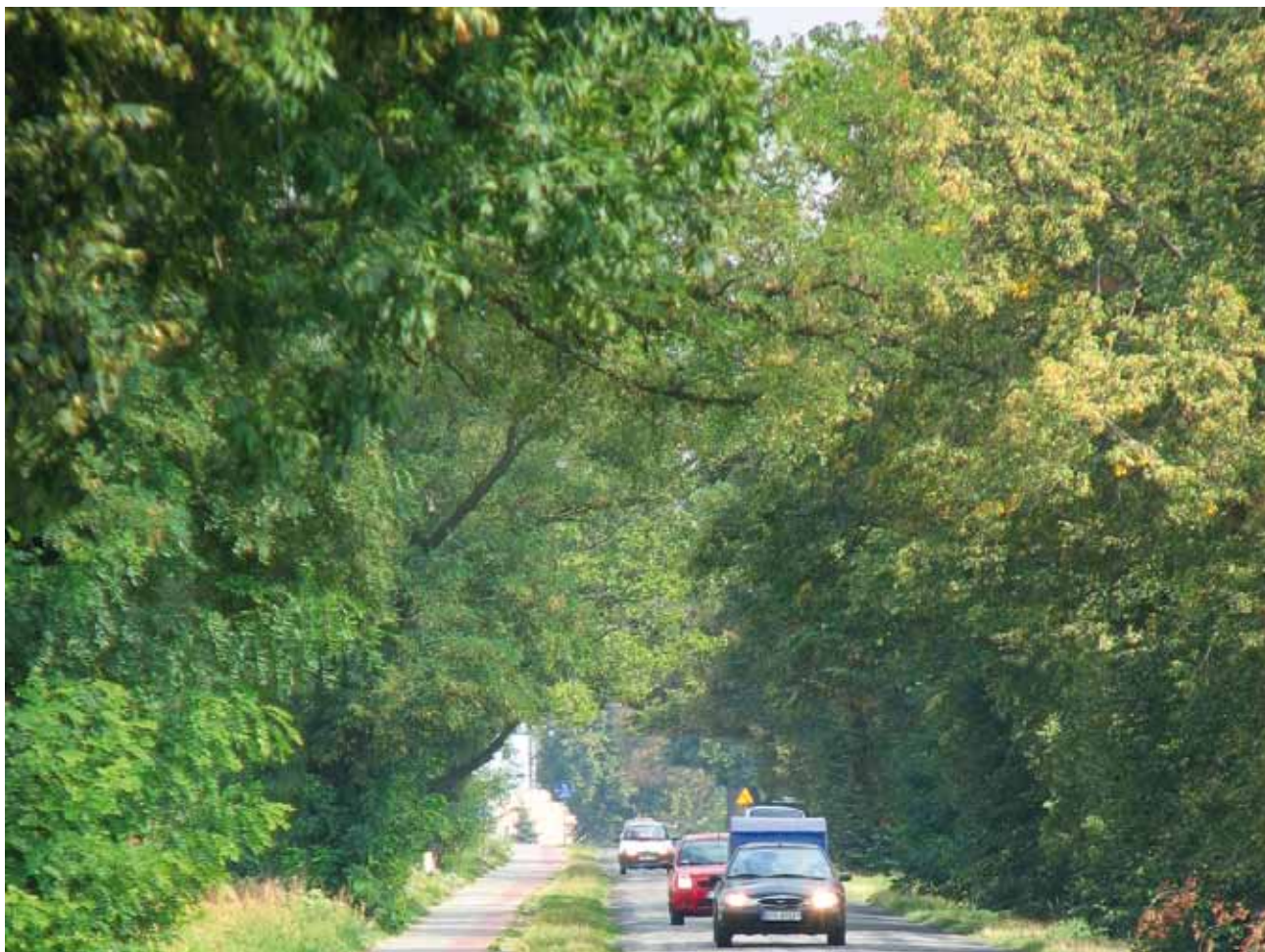
S17

Droga gruntowa odchodząca na zachód od drogi z Sośni do Cieszyna, w zarządzie Nadleśnictwa Antonin, dł. 520 m.

Skład [%]: Kasz 85, czereśnia 10, Db szyp 5; liczba drzew: 20, śr. obwód 2.1; stan zdrowotny: zły, stan alei: z warta z lukami.

Uwagi: do posadzenia 75 drzew, propozycja objęcia ochroną w ramach narzędzi dostępnych w Lasach Państwowych.

Jacek Pawłowski

ALEJE PRZYDROŻNE W GMINIE ODOLANÓW

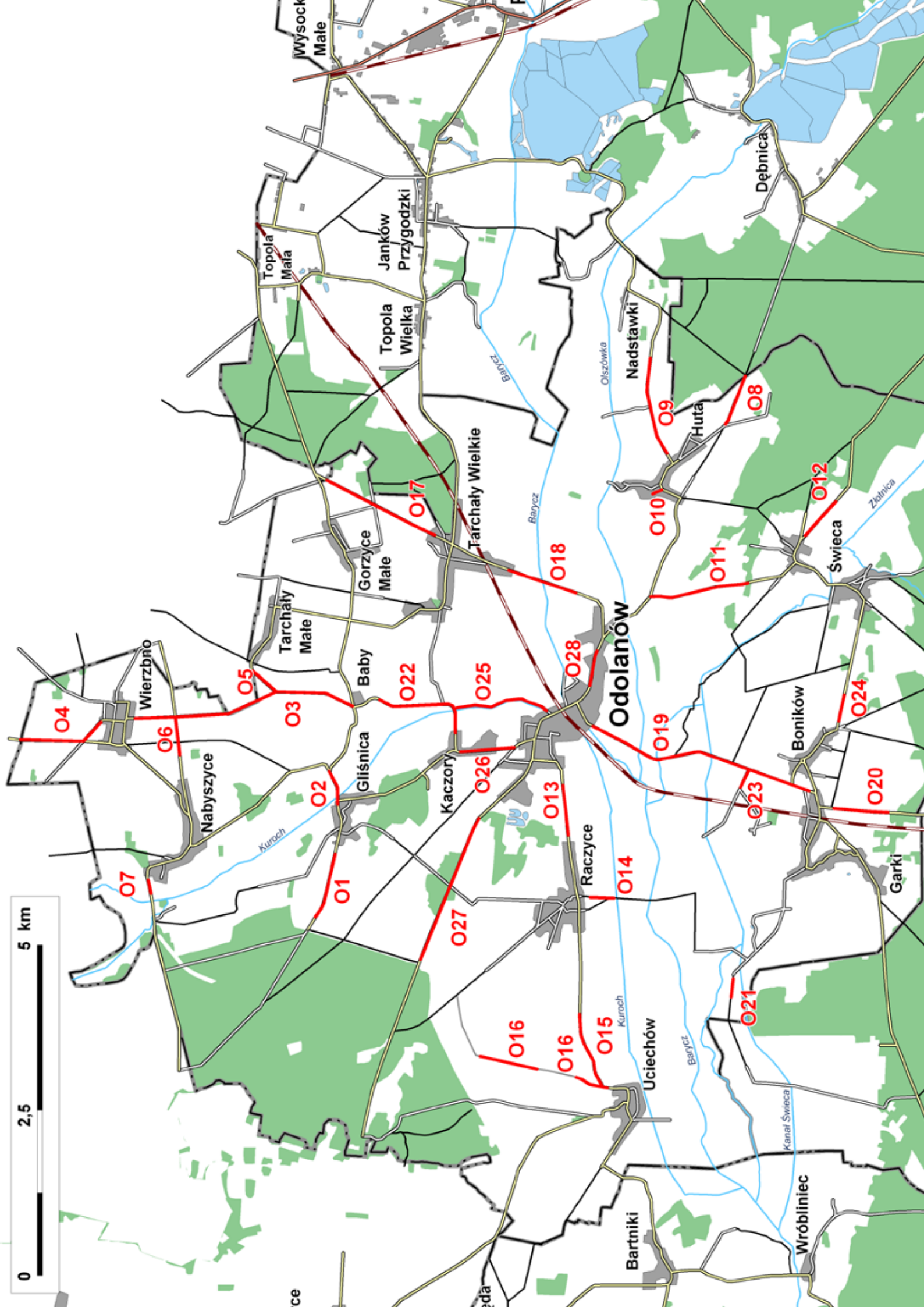
Na tle rolniczego krajobrazu gminy Odolanów zdecydowanie wyróżniają się liniowe zadrzewienia, towarzyszące drogom, rzekom i rowom melioracyjnym. Aleje drzew i krzewów pełnią rolę korytarzy ekologicznych, wzbogacając krajobraz, stanowią miejsce występowania pomnikowych drzew. Są także elementem kulturowym, można tu podziwiać kapliczki i krzyże przydrożne.

Aleje przydrożne gminy Odolanów cechują się dużym zróżnicowaniem, pod względem gatunkowym i struktury wiekowej. Stwierdzono tutaj 25 gatunków drzew i krzewów, których przedział wiekowy wynosi od kilku do kilkuset lat. Tylko w nielicznych zdecydowanie dominuje jeden gatunek drzewa, najczęściej jest to lipa drobnolistna lub odmiany topoli. Czasami szpalerom drzew towarzyszą zakrzewienia złożone głównie z śliwy tarniny, głogu jednoszyjkowego, trzmieliny zwyczajnej, róży dzikiej, gatunków jeżyn i wierzb. W dwóch alejach stwierdzono gatunki podlegające ochronie prawnej tj. kalinę koralową i krużynę pospolitą. W Tarchałach Wielkich aleję rozpoczyna potężny dąb szypułkowy będący pomnikiem przyrody (O18). Ponadto w kilku innych stwierdzono dęby szypułkowe i jesiony wyniosłe o pomnikowych wymiarach.

Wspaniałe, stare dęby stanowią atrakcję i ozdobę Odolanowa. Aleja wzdłuż ulicy Kaliskiej jest jedną z wyróżniających się (O28). Niezwykle malownicze są aleje lipowe: wzdłuż drogi z Bab do Kaczor (O22) oraz z Glińnicy w kierunku kompleksu leśnego należącego do Nadleśnictwa Krotoszyn (O1). Niestety ta ostatnia została znacznie przerzedzona podczas wichury w latach 90-tych. Inną, wyróżniającą się na tle krajobrazu jest aleja wzdłuż drogi ze Świecy w kierunku Czarnegolasu (O12). Jesiony tworzą tutaj dość zwarte szpalery, o szeroko rozpostartych konarach.

Zadrzewienia przydrożne gminy Odolanów charakteryzują się dobrym stanem zdrowotnym. Stwierdzono tylko pojedyncze drzewa o zasychających konarach i uszkodzonych pniach. W jednym przypadku, w okolicach wsi Uciechów, część alei topolowej jest w bardzo złym stanie, gdzie znaczna część drzew jest uschnięta lub z wieloma zasychającymi konarami. W większości alej cięcia koron są prawidłowe lub ich brak. Jedynie aleja lipowa wzdłuż ulicy Raszkowskiej w Odolanowie (O26) cechuje się nadmiernymi, wręcz dewastacyjnymi cięciami koron. Aleje cechują się przede wszystkim zwartą strukturą z lukami, zdecydowanie rzadziej zwartą lub przerzedzoną.

W gminie Odolanów dane zebrał Jacek Pawłowski. Fot. powyżej Jacek Pawłowski

Z Odolanowa na północ

O25

Droga polna, z Odolanowa w kierunku Kaczor, droga gminna, gruntowa, dł. 1300 m.

Skład [%]: Tp kult 75.5, Ol czar 22.7, Js, 1.9; liczba drzew: 108, śr. obwód 3; stan zdrowotny: dobry, stan alei: zwarta z lukami.

Uwagi: w zasadzie tylko prawy szpaler.

O26

Droga z Odolanowa do Kaczor, droga gminna, P796282, asfalt, dł. 600 m.

Skład [%]: Lp szer 100; liczba drzew: 75, śr. obwód 3; stan zdrowotny: dostateczny, stan alei: zwarta z lukami.

Uwagi: brak korony, cięcia dewastacyjne na wysokości 2–3 głównych konarów, całość pokryta licznymi odrostami.

Baby – Wierzbno, O3

fot. Jacek Pawłowski

O22

Do Bab z Kaczor, droga powiatowa, 5323P, asfalt, dł. 1500 m.

Skład [%]: Lp drob 100; liczba drzew: 162, śr. obwód 3; stan zdrowotny: dobry, stan alei: zwarta pełna.

Uwagi: do posadzenia 46 drzew.

O3

Droga z Bab, od skrzyżowania koło przystanku PKS do Wierzbna, droga powiatowa, 5326P, asfalt, dł. 3300 m.

Skład [%]: Jw 35.8, Lp drob 20.7, Js 12.9, Db szyp 9.9, Kl 8.6, Tp kult 7.8, Rb, Tp kult, Gr posp, Ol czar; liczba drzew: 232, śr. obwód 2; stan zdrowotny: różnicowany, stan alei: przerzedzona.

Uwagi: do posadzenia 47 drzew.

O5

Droga w kierunku Tarchań Małych, początek przy skrzyżowaniu, koniec przy zakręcie koło dąbrowy, droga gminna, P796278, asfalt, dł. 450 m.

Skład [%]: Db szyp 48.5, Wb kr 33.3, Os 12.1, Gr posp, czeremcha; liczba drzew: 33, śr. obwód 3; stan zdrowotny: dobry, stan alei: zwarta z lukami.

Uwagi: szpaler; dąb szypułkowy, 355 cm, bardzo dobry stan zdrowotny, wysokość ok. 23 m; do posadzenia 11 drzew.

O6

Droga w kierunku Nabyszyc, od skrzyżowania z O3, droga gminna, asfalt, dł. 500 m.

Skład [%]: Lp drob 60, Lp szer 20, Os 15, Gr posp 5; liczba drzew: 20, śr. obwód 1.7; stan zdrowotny: dobry, stan alei: fragmenty.

Uwagi: szpaler; do posadzenia 16 drzew.

Efekty dewastacyjnej „pielęgnacji” przy drodze Odolanów – Kaczory, O26 fot. Jacek Pawłowski

O4

Wierzbno: początek ul. Odolanowska 44, przy drodze w kierunku Łąkocin, koniec – rów na granicy gminy, droga powiatowa, 5323P, asfalt, dł. 1200 m.

Skład [%]: Kl 46.7, Rb 21.1, Jw 18.9, Js 8.9, Db szyp, Gr posp, Tp kult; liczba drzew: 90, śr. obwód 1.9; stan zdrowotny: dobry, stan alei: przerzedzona.

Uwagi: do posadzenia 43 drzew.

O7

Z Nabyszc do Kurocha, droga powiatowa, 5168P, asfalt, dł. 500 m.

Skład [%]: Rb 100; śr. obwód 2; stan zdrowotny: dobry, stan alei: zwarta z lukami.

Uwagi: nieregularny rozstaw drzew.

O1

Glińnica: koniec ul. Ostrowskiej – droga polna w kierunku lasu, droga gminna, gruntowa/asfalt, dł. 1000 m.

Skład [%]: Lp drob 96.7, Lp szer 1.7, szw, 0.8, Brz brod; liczba drzew: 119, śr. obwód 2; stan zdrowotny: zróżnicowany, stan alei: przerzedzona.

Uwagi: do posadzenia 81 drzew.

O2

Glińnica: początek – ostatni dom na ul. Ostrowskiej, koniec – skrzyżowanie dróg, droga gminna, asfalt, dł. 600 m.

Skład [%]: Tp kult 95.5, Os 1.5, Ol czar 1.5, Rb; liczba drzew: 70, śr. obwód 3; stan zdrowotny: dobry, stan alei: zwarta z lukami.

Uwagi: do posadzenia 35 drzew, do zastąpienia topole.

Okolice Glińnicy, O1

fot. Jacek Pawłowski

Odolanów – Tarchały Wielkie, O18

fot. Jacek Pawłowski

W stronę Ostrowa

O28

Odolanów ul. Kaliska, droga wojewódzka, 444, asfalt, dł. 600 m.

Skład [%]: Db szyp 60, jarzęb szw 18.2, Db czar 10.9, Lp drob, jarzęb zw, Kl, Js; liczba drzew: 75, śr. obwód 2.8; stan zdrowotny: dobry, stan alei: zwarta z lukami.

Uwagi: do posadzenia 13 drzew.

O18

Droga z Odolanowa do Tarchał Wielkich, droga wojewódzka 445 i gminna, P796281, asfalt, dł. 900 m.

Skład [%]: Js 98.8, Db szyp 1.2; liczba drzew: 82, śr. obwód 1.8; stan zdrowotny: dobry, stan alei: zwarta z lukami.

Uwagi: do posadzenia 44 drzewa.

O17

Droga z Tarchał Wielkich do Gorzyc Małych, droga wojewódzka 445, asfalt, dł. 1700 m.

Skład [%]: Kl 47.9, Tp kult 35, Js 11.7, Lp drob 5.5; liczba drzew: 163, śr. obwód 1.9; stan zdrowotny: dobry, stan alei: zwarta z lukami.

Uwagi: do posadzenia 48 drzew.

Na południe od Odolanowa

O8

Z Huty w kierunku Dębnicy, droga powiatowa/droga gminna, 5330P + P7962302, asfalt/gruntowa, dł. 700 m.

Skład [%]: Brz br 42.7, Db szyp 23.1, Tp kult 21.4, Os 5.1, Rb, Czer amer, Db czer, Gr posp, So posp; liczba drzew: 117, śr. obwód 1.2; stan zdrowotny: dobry, stan alei: przerzedzona.

Uwagi: do posadzenia 52 drzewa.

O9

Droga z Huty do Grochowiska, droga powiatowa, 5329P, asfalt, dł. 1000 m.

Skład [%]: Brz br 33, Tp kult 7.4, Ol czar 5.9, Db szyp 5.4, Js, Wb kr, Gr posp, Os, So posp; liczba drzew: 203, śr. obwód 1.1; stan zdrowotny: dobry, stan alei: zwarta z lukami.

Uwagi: dąb szypułkowy, 310 cm, rozpiętość korony 10 m, zdrowy, przy zabudowaniach, po lewej stronie drogi; do posadzenia 53 drzewa.

O10

Huta (droga wiejska w lewo, w kierunku parku), droga gminna, gruntowa, dł. 200 m.

Skład [%]: Kasz 65.5, Kl 17.3, Rb 17.2; liczba drzew: 29, śr. obwód 2.2; stan zdrowotny: dobry, stan alei: zwarta z lukami.

Świeca – Czarnylas, O12

fot. Jacek Pawłowski

Huta – Grochowiska, O9

fot. Jacek Pawłowski

O11

Droga z Odolanowa do Świecy (początek za skrzyżowaniem, koniec przed lasem), droga wojewódzka/ droga gminna, 444 + P796298, asfalt, dł. 1400 m.

Skład [%]: Lp drob 22.8, Db szyp 19.3, Js, 19.3, Db czer 17.5, Tp kult 10.5, Kl jesion, Jw, Kl, Ol czar; liczba drzew: 114, śr. obwód 1; stan zdrowotny: dobry, stan alei: zwarta z lukami.

Uwagi: lewy szpaler bardzo przerzedzony, do posadzenia 45 drzew.

O12

Droga ze Świecy w kierunku Czarnogolasu, droga wojewódzka, 444, asfalt, dł. 700 m.

Skład [%]: Js 78.5, Tp kult 10.1, Lp drob 8.9, Db szyp, Kl jesionolistny; liczba drzew: 79, śr. obwód 1.5; stan zdrowotny: dobry, stan alei: zwarta z lukami.

Uwagi: do posadzenia 28 drzew.

O19

Droga z Odolanowa do Bonikowa, droga powiatowa 5335P, asfalt, dł. 3000 m.

Skład [%]: Tp kult 47.3, Js 25.6, Ol czar 11.3, Lp drob 7.4, Kl 5.3, Wb kr, Db szyp, Kasz, Brz br; liczba drzew: 433, śr. obwód 2.9; stan zdrowotny: zróżnicowany, stan alei: zwarta z lukami.

Uwagi: do posadzenia 119 drzew.

O20

Droga z Bonikowa w kierunku Granowca, droga powiatowa 5335P / gminna P796283, asfalt, dł. 800 m.

Skład [%]: Tp kult 57.7, Kl 32.7, Js 3.9, Ol czar, Brz br; liczba drzew: 52, śr. obwód 2.6; stan zdrowotny: dobry, stan alei: przerzedzona.

Uwagi: do posadzenia 22 drzewa.

Okolice Ściegien, O21

fot. Jacek Pawłowski

O21

Droga polna ze Ściegien w kierunku pól, droga gminna, gruntowa, dł. 600 m.

Skład [%]: Ol czar 67.1, Os 14.5, Db szyp 13.2, Brz br, Wb kr; liczba drzew: 76, śr. obwód 1.1; stan zdrowotny: dobry, stan alei: zwarta z lukami.

O23

Droga na trasie Odolanów – Boników – w prawo w kierunku Bałamącka, droga gminna, P796286, asfalt, dł. 600 m.

Skład [%]: Ol czar 59.2, Lp drob 15, Wb kr 15, Js, Jw, Tp kult, Os, Wb szara; liczba drzew: 120, śr. obwód 1; stan zdrowotny: dobry, stan alei: zwarta pełna.

O24

Z Bonikowa do Świecy, droga powiatowa, 5337P, asfalt, dł. 900 m.

Skład [%]: Tp kult 100; liczba drzew: 19, śr. obwód 2.2; stan zdrowotny: dobry, stan alei: ślady; szpaler.

Z Odolanowa na zachód

O13

Droga z Odolanowa do Raczy (początek przy ul Wiosennej), droga powiatowa, 5328P, asfalt, dł. 1300 m.

Skład [%]: Lp drob 80.5, Rb 13, Js 6.5; liczba drzew: 46, śr. obwód 2.6; stan zdrowotny: dobry, stan alei: zwarta z lukami.

Uwagi: do posadzenia 26 drzew.

O14

Droga polna od Odolanowa do Raczy (pierwsza w lewo), droga gminna, gruntowa, dł. 300 m.

Skład [%]: Ol czar 48.4, Wb kr 36.8, Rb 9.5, Tp kult, Jw, szaklak; liczba drzew: 95, śr. obwód 1.3; stan zdrowotny: dobry, stan alei: zwarta pełna.

O15

Droga z Raczy w kierunku Uciechowa, droga powiatowa/gminna, 5327P + P796279, asfalt, dł. 1500 m.

Skład [%]: Tp kult 60.2, Ol czar 31.1, Wb kr 6.8, Gr posp, Brz br; liczba drzew: 103, śr. obwód 2.3; stan zdrowotny: dobry, stan alei: zwarta z lukami.

Uwagi: do posadzenia 71 drzew.

O16

Droga polna, droga gminna, gruntowa, dł. 1100 m.

Skład [%]: Tp kult 96.2, Wb kr 3.8; liczba drzew: 78, śr. obwód 1.9; stan zdrowotny: dobry, stan alei: zwarta z lukami.

Uwagi: 1 szpaler; do posadzenia 40 drzew.

O27

Z Odolanowa w kierunku Biadaszek, droga wojewódzka, 444, asfalt, dł. 2000 m.

Skład [%]: Tp kult 61.8, Rb 12.8, Tp kult 9.6, Js, Db szyp, Jw, Tp, Gr posp, Lp szer, Kl; liczba drzew: 157, śr. obwód 2.8; stan zdrowotny: dobry, stan alei: zwarta z lukami.

Uwagi: w zasadzie jeden szpaler, do posadzenia 37 drzew.

Odolanów – Biadaszki, O27

fot. Jacek Pawłowski

Waldemar Błażniak

ALEJE W GMINIE PRZYGODZICE

Na tle pozostałego obszaru Doliny Baryczy aleje gminy Przygodzice prezentują się skromnie. Godne uwagi zadrzewienia liniowe znajdują się w bezleśnej, północnej części gminy Przygodzice. W biegnącym równoleżnikowo pasie łąk i pastwisk, w sąsiedztwie rzeki Barycz, stwierdzono aleje o składzie gatunkowym zgodnym z siedliskiem (typem krajobrazu): olszowe, wierzbowe, jesionowe, jesionowo-olszowe. Pozostałe zadrzewienia związane z terenami zabudowanymi i większymi drogami mają skład gatunkowy złożony przede wszystkim z topól (w tym topoli białej) i kasztanowców pospolitych.

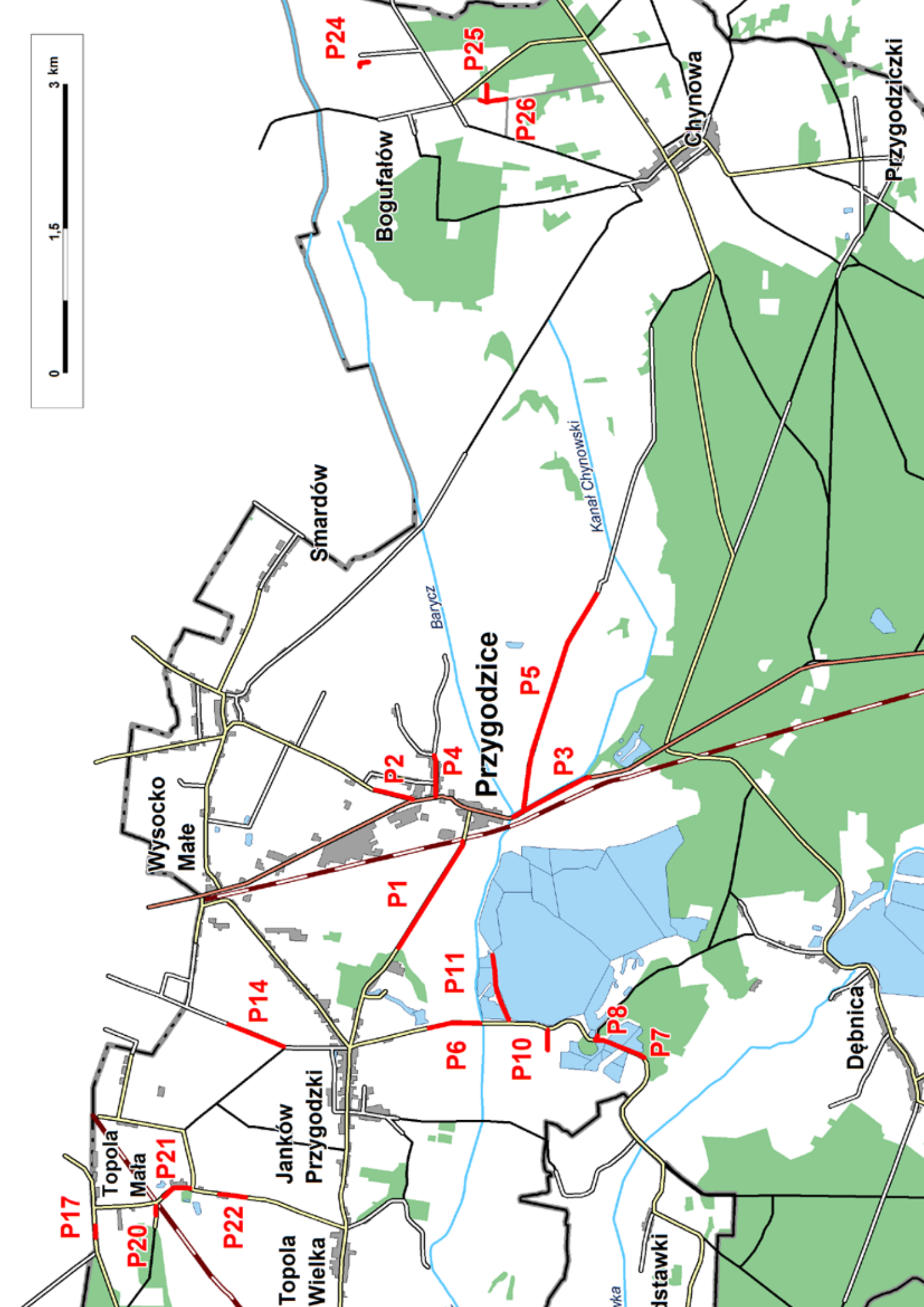
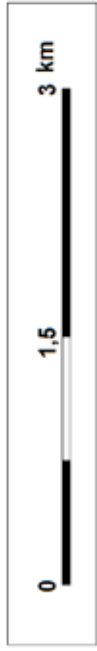
Aleje wybitne pod względem estetycznymi i/lub przyrodniczym.

- Aleja kasztanowcowa (P2) – obecnie przerzedzona w złym stanie zdrowotnym piękna aleja składająca się przede wszystkim ze starych, sędziwych kasztanow-

ców (średni obwód 263 cm na wysokości pierśnicy). Drzewa z dużą ilością ubytków i dziupli, a tym samym stanowią potencjalne miejsce bytowania pachnicy dębowej. Jest to najciekawsza pod względem estetycznym i przyrodniczym aleja w gminie Przygodzice.

- Aleja kasztanowcowa (P4) – aleja niegdyś tylko kasztanowcowa, obecnie – w wyniku nowych nasadzeń w lukach po kasztanowcach pospolitych – zróżnicowana pod względem składu gatunkowego (młode robinie akacjowe, orzechy włoskie, lipy drobnolistne, etc.). Średni obwód kasztanowców to 242 cm na wysokości pierśnicy. Niewątpliwie jeszcze 20 lat temu była to bardzo urokliwa aleja kasztanowcowa.
- Aleja olszowa (P7) – aleja o dużej wartości krajobrazowej i przyrodniczej (aleję należy objąć ochroną prawną w formie pomnika przyrody).

W gminie Przygodzice dane zebrał Waldemar Błażniak. Fot. powyżej Waldemar Błażniak

Przygodzice – Janków Przygodzki, P1
fot. Waldemar Błażniak

P1

Droga bitumiczna z Przygodzic do Jankowa Przygodzkiego, droga powiatowa 5327P, dł. 1300 m.

Skład [%]: Tp kult 36, Tp biała 30, Rb 15, Js 7, Wb kr 6, Db czar, Kasz, morwa, Gr; liczba drzew: 153, śr. obwód 2.6; stan zdrowotny: dobry, stan alei: przerzedzona.

Uwagi: do posadzenia 85 drzew, docelowo usunąć topole, wierzbę okresowo ogławiać.

P2

Droga z Przygodzic na Wysocko Małe, powiatowa 5320P, asfalt, dł. 414 m.

Skład [%]: Kasz 64, jabł 15, Db szyp 9, Wb kr 9, Os; liczba drzew: 33, śr. obwód 2.6; stan zdrowotny: zły, stan alei: zwarta pełna.

Uwagi: do posadzenia 25 drzew, zabiegi pielęgnacyjne.

P3

Droga z Przygodzic do Antonina, aleja biegnie częściowo wzdłuż drogi krajowej 11, częściowo równolegle jako droga gminna, asfalt/ bruk, dł. 850 m.

Skład [%]: Js 65, Kl sreb 23, Db czar 5, Wb, Tp czar, Ol czar; liczba drzew: 74, śr. obwód 1.6; stan zdrowotny: dobry, stan alei: zwarta z lukami.

Uwagi: do posadzenia 25 drzew (Js).

P4

Droga gminna 800537 w miejscowości Przygodzice (ul. Kasztanowa), ulica biegnąca na wschód od szosy nr 11, asfalt, dł. 360 m.

Skład [%]: Rb 36, Lp drob 20, Kasz 18, orzech wł 10, modrzew, Jw, Db czar, Brz br, Wb płacz; liczba drzew: 39, śr. obwód 1.2; stan zdrowotny: dobry, stan alei: zwarta z lukami.

Uwagi: do posadzenia 15 drzew, cała aleja wymaga przebudowy.

P5

Droga gruntowa z Przygodzic do Chynowy – Lipie od szosy nr 11, droga gminna, dł. 2300 m.

Skład [%]: Js 70, Ol czar 27, Wb kr, Db czar, ponadto ok. 80 młodszych Js oraz ok. 50 młodych Ol; liczba drzew: 107, śr. obwód 1.1; stan zdrowotny: dobry, stan alei: zwarta pełna.

Uwagi: do posadzenia 30 drzew; stanowisko wonnicy piżmówki.

Przygodzice – Wysocko Małe, P2

fot. Waldemar Błażniak

Wonnica piżmówka, Przygodzice – Chynowa – Lipie, P5
fot. Waldemar Błażniak

Trzcieliny, P8

fot. Waldemar Błażniak

P6

Droga z Jankowa Przygodzkiego do Trzciel (Nadstawek) na północ od Baryczy, droga gminna 5329P, asfalt, dł. 560 m.

Skład [%]: Tp kult 73, Os 10, Wb biała 7, Tp kult, Wb kr; liczba drzew: 41, śr. obwód 2; stan zdrowotny: dobry, stan alei: przerzedzona.

Uwagi: do posadzenia 20 drzew, aleja w całości do przebudowy.

P7

Droga w Trzcielach przy stawach Zaleśnych, droga gminna 5329P, asfalt, dł. 500 m.

Skład [%]: Ol czar 98, wiąz górski; liczba drzew: 46, śr. obwód 1.77; stan zdrowotny: dobry, stan alei: przerzedzona.

Uwagi: do posadzenia 60 drzew (Ol czar), pożądane utworzenie pomnika przyrody.

P8

Droga w Trzcielach przy stawie Młyńskim w kierunku Dębicy, droga gminna, asfalt, dł. 25 m.

Skład [%]: Tp kult 100; liczba drzew: 2, śr. obwód 3.2; stan zdrowotny: dobry.

Uwagi: do posadzenia 8 drzew, przebudować aleję.

P10

Droga gminna w Trzcielach biegnąca od drogi głównej na zachód wśród łąk (do Papierni), gruntowa, dł. 215 m.

Skład [%]: Ol czar 54, Wb kr 27, Db szyp 8, Os 8, Js; liczba drzew: 26, śr. obwód 1.71; stan zdrowotny: dobry, stan alei: przerzedzona.

Uwagi: do posadzenia 50 drzew.

P11

Droga gminna biegnąca równoleżnikowo między stawem Trzcielini Wielki a stawami Drygasy, gruntowa, dł. 670 m.

Skład [%]: Kasz 52, Tp kult 32, Wb kr 8, Ol czar, różne młode; liczba drzew: 25, śr. obwód 2.3; stan zdrowotny: dostateczny, stan alei: fragmenty.

Uwagi: aleja do przebudowy składu gatunkowego, należy zastąpić topolowe kultywary dębem szypułkowym i kasztanowcem pospolitym (60 drzew).

P14

Przy drodze „Staroprzygodzkiej” biegnącej z Ostrowa Wlkp. do Jankowa Przygodzkiego, droga gminna 800351, gruntowa, dł. 590 m.

Skład [%]: Tp kult 95, Gr posp, Wb kr; liczba drzew: 44, śr. obwód 2.3; stan zdrowotny: dobry, stan alei: przerzedzona.

Uwagi: aleja w całości do przebudowy, do posadzenia 50 drzew.

P17

Szpaler wzdłuż drogi z Ostrowa Wlkp. do Odolanowa w Topoli Osiedle, droga wojewódzka 445, asfalt, dł. 125 m.

Skład [%]: Tp kult 100; liczba drzew: 3, śr. obwód 3.3; stan zdrowotny: dostateczny, stan alei: ślady.

Uwagi: aleja (szpaler) do przebudowy, do posadzenia 36 drzew.

P20

Droga w miejscowości Topoli Osiedle na zachód od przejazdu kolejowego, droga gminna, asfalt, dł. 115 m.

Skład [%]: Wb bia 100; liczba drzew: 8, śr. obwód 2.5; stan zdrowotny: dostateczny, stan alei: zwarta pełna.

Uwagi: do posadzenia 15 drzew (jarzęb).

P21

Droga od przejazdu kolejowego w Topoli Osiedle na wschód, dalej południe (ul. Dworcowa), asfalt, droga powiatowa 5321P, dł. 380 m.

Skład [%]: Kl 40, Wb kr 30, Lp drob 10, Wb mandzurska 10, Rb 10; liczba drzew: 10, śr. obwód 2.7; stan zdrowotny: dostateczny, stan alei: fragmenty.

Uwagi: do posadzenia 50 drzew.

Przygodzice – Janków Przygodzki – Ostrów, P14
fot. Waldemar Błażniak

P22

Droga w Topoli Osiedle w kierunku Topoli Wielkiej, droga powiatowa 5321P, asfalt, dł. 250 m.

Skład [%]: Wb kr 50, Kasz 33, Js 17; liczba drzew: 6, śr. obwód 4; stan zdrowotny: dostateczny, stan alei: fragmenty.

Uwagi: do posadzenia 20 drzew.

P24

Droga gruntowa w miejscowości Boguśławów do kompleksu łąk i pastwisk nad Baryczą, droga gminna, dł. 150 m.

Skład [%]: Wb bia 40, 23 Db szyp 60, wiśnia; liczba drzew: 38, śr. obwód Wb 2.3, Db do 0.8; stan zdrowotny: dostateczny, stan alei: zwarta pełna.

Bogufałów, P24

fot. Waldemar Błażniak

P25

Aleja w pld. części miejscowości Bogufałów, wzdłuż rowu, droga gminna, dł. 185 m.

Skład [%]: Wb biały 100, świerk pospolity; liczba drzew: 13, śr. obwód 3.2; stan zdrowotny: dostateczny, stan alei: fragmenty.

Uwagi: do posadzenia 35 drzew (Wb biały).

P26

Droga gruntowa w miejscowości Bogufałów przy alei P25 na zachód, droga gminna, dł. 285 m.

Skład [%]: Wb biały 58, Wb kr 42; liczba drzew: 23, śr. obwód 2.4; stan zdrowotny: dostateczny, stan alei: przerzedzona.

Uwagi: do posadzenia 40 drzew (Wb biały, Wb kr).

Bogufałów, P24

fot. Waldemar Błażniak

SADZIMY DĘBY W DOLINIE BARYCZY

Od roku 2007 Fundacja Ekorozwoju (wówczas jeszcze Dolnośląska) prowadzi w Dolinie Baryczy społeczną akcję „Sadzimy dęby w Dolinie Baryczy”. Jej celem jest przywrócenie tradycji sadzenia i pielęgnacji dębów w zadrzewieniach w tym regionie. Na terenie obszaru Natura 2000 „Ostoja nad Baryczą” naliczono ponad czterysta dębów zasiedlonych przez chronione prawem unijnym ksylofagi – owady żyjące w drewnie. Są to pachnica dębowa i kozioróg dębosz, którego tutejsza populacja jest największa w Polsce (patrz str. 9). Wobec znikomej liczby młodych dębów w terenach otwartych, te populacje są zagrożone wyginięciem w wiekach XXII-XXIII. Szczególnie narażona jest rzadka pachnica (gatunek priorytetowy sieci Natura 2000), której zasięg lotu zwykle nie przekracza kilkuset metrów. Aleje starych drzew, zwłaszcza dębów i lip, są dla tego gatunku korytarzami ekologicznymi warunkującymi przeżycie.

Do chwili obecnej posadzono w Dolinie Baryczy ponad cztery tysiące dębów, z czego około 1300 podczas kilkunastu akcji społecznych. Ponad dwa tysiące dębów posadziliśmy dzięki wsparciu Ekofunduszu, a wiosną 2010 roku rozpoczęło się sadzenie w ramach projektu „Drogi dla Natury” (750 drzew). Wypracowaliśmy skuteczny model angażowania społeczności lokalnych do sadzenia drzew oraz metodykę współpracy z zarządami dróg na rzecz odtwarzania zadrzewień przydrożnych. Partnerami akcji „Sadzimy dęby w Dolinie Baryczy” są Fundacja Doliny Baryczy, samorządy, w tym zarządy dróg, szkoły, nadleśnictwa, gospodarstwa stawowe, organizacje społeczne i mieszkańcy. Poniżej przeczytacie o działaniach realizowanych w ramach akcji od jesieni 2009 roku. Informacje o wcześniejszych wydarzeniach są dostępne w wydawnictwach akcji dębowej i na witrynie deby.barycz.pl.

Inauguracja jesienno-sadzenia dębów na Stawach Przygodzickich

Jesienią 2009 roku pierwsze dęby posadzono 3 października na Stawach Przygodzickich. W sadzeniu brali udział uczniowie z Zespołu Szkół w Wysocku Małym i Chynowej wraz z opiekunami oraz osoby, które chciały w aktywny sposób spędzić sobotnie przedpołudnie (w sumie 40 osób). Dęby posadzono przy drodze prowadzącej na stawy, na wysokości pobliskiego cmentarza. Każde z drzewek otrzymało nazwę i dzięki temu rosną tam teraz: „Dąb Nauczycielski”, „Dąb Uczniowski”, „Dąb Kopernika”, „Dąb Kardynała Wojtyły”, „Dąb Licealista” i „Dąb Samorządowców”.

Po posadzeniu dębów odbyły się obserwacje i liczenie ptaków przebywających na stawach, związane z trwającymi Europejskimi Dniami Ptaków. Następnie cała grupa udała się na degustację karpia przygodzickiego, by później wyruszyć do Milicza na Festyn Rodzinny zorganizowany w ramach „Dni Karpia”.

Fot. K. Karpisiewicz.

Szpалery dębowe zdobią wjazdy do Rudy Sułowskiej

Posadzone przed laty, wzdłuż szosy wiodącej od Sułowa brzozy słabo znosiły wahania poziomu wody w sąsiednim stawie Żabieniec Mały i prawie wszystkie obumarły. Teraz rośnie tam 80 dębów szypułkowych, gatunku dobrze radzącego sobie na groblach stawowych Doliny Baryczy. Pierwsze osiem drzewek posadzili goście z Niemiec, Rosji, Wielkiej Brytanii, Finlandii, Estonii i Rumunii

w dniu 23 października, podczas pikniku edukacyjnego „Karp jest cool”. W tym czasie firma ZUL Wiesław Radomski, z pomocą kilku uczestników pikniku, uzupełniła szpaler posadzony jeszcze wiosną po przeciwległej stronie wsi, przy drodze na Grabówkę (patrz str. 72). Ogrodzenia chroniące drzewka zbudowano dzięki dotacji Fundacji Ekofundusz, a drzewka pochodziły ze szkółki pana Wojciecha Szyrnera.

Po jednym dębie posadzili także odwiedzający Dolinę Baryczy entomolodzy: Andrzej Oleksa z Bydgoszczy oraz Robert Gawroński z Morąga. Biolodzy ci na codzień zajmują się owadami żyjącymi w starych drzewach, zwłaszcza pachnicą dębową.

fot. Anna Szmigiel-Franz

Integracyjne sadzenie koło Braclawia

Członkowie, podopieczni i sympatycy Milickiego Stowarzyszenia Przyjaciół Dzieci i Osób Niepełnosprawnych posadzili 32 dębki w pięknej alei dębowej w okolicach Braclawia, w dniu 21 listopada 2009 roku. Kilkanaście osób przez ponad godzinę uwijało się wzdłuż alei biegnącej śladem grobli dawnego stawu Grabownica Górna. Dziś w miejscu stawu znajduje się folwark Młodzianów, a o przebiegu grobli świadczą szpалery sadzonych tu od wieków drzew. Inicjatorem sadzenia był Maciek Kowalski, a sadzonki dostarczył pan Wojtek Szyrner.

Fot. Dorota Chmielowiec-Tyszko

Aleja do Piotrkosic

W dniu 23 kwietnia 2010 roku szóstka uczniów Gimnazjum im Jana Pawła II w Sułowie i Szkoły Podstawowej w Dunkowej posadziło 25 lip drobnolistnych na drodze dojazdowej do miejscowości Piotrkosice, miejsca ich zamieszkania. Sadzonki otrzymano z Nadleśnictwa Żmigród. Była to już kolejna akcja sadzenia drzew w tej miejscowości przeprowadzona z inicjatywy nauczycielki Gimnazjum w Sułowie Hanny Jankowskiej. Dzięki zaangażowaniu młodzieży droga o długości 700 m jest już obustronnie obsadzona dębami, lipami, jaworami, modrzewiami oraz akacją (robinią akacjową).

Fot. Hanna Jankowska

ODTWARZANIE ALEI WIERZCHOWICE – DZIEWIĘTLIN

Szukając skutecznych sposobów zadbania o aleje Doliny Baryczy, podjęliśmy współpracę ze Starostwem Milickim na rzecz rewaloryzacji alei Wierzchowice – Dziewiętlin, która łączy dwie malownicze i aktywne wsie. Wokół tej alei powstało wzorcowe partnerstwo obywateli i zarządców dróg w planowym kształtowaniu zadrzewień przydrożnych.

Z inicjatywą odnowienia zadrzewień wzdłuż drogi wystąpiła pani Joanna Jasięga, nauczycielka z Wierzchowic. Dotychczasowe zadrzewienie szosy składało się z zamie-

rających kasztanowców (od strony Wierzchowic) i dojrzałych topól (od strony Dziewiętlina), a na krótkim, środkowym odcinku z potężnych starych dębów. Wspólnie z kierownikiem wydziału dróg powiatowych milickiego starostwa, panem Henrykiem Włodarczakiem, opracowaliśmy koncepcję alei, uwzględniającą aspekty przyrodnicze, krajobrazowe i społeczne. Postanowiono utworzyć aleję dębową na odcinku od Wierzchowic, ze względu na stojące tam dęby i słabe perspektywy dla kasztanowców. Od strony Dziewiętlina będzie to aleja lipowa, w nawiązaniu do lip rosnących przy drodze we wsi. Koncepcja ta i jej realizacja stały się inspiracją dla projektowania odnowień innych alei, nie tylko Dolinie Baryczy.

Od wiosny 2008 r. posadzono przy tej drodze blisko 300 drzew w samym Dziewiętlinie i na odcinku od Wierzchowic do lasu. W pracach brali udział uczniowie wierz-

chowickiej szkoły podstawowej, mieszkańcy Dziewiętlina i Wierzchowic, a także Wrocławia i Milicza. „Dęby przyjaźni” posadzili goście z ok. dziesięciu krajów, odwiedzający Dolinę Baryczy. Uczniowie szkoły leśnej w Miliczu wraz z nauczycielami dodatkowo przeprowadzili fachową selekcję istniejących samosiejek. Jednocześnie trwało zazielenianie Dziewiętlina przy drodze (lipy), na placu na końcu drogi w centrum wsi i w parku (różne gatunki). Starostwo zaczęło przygotowywać wycinkę starych topól od strony Dziewiętlina, aby można było na ich miejsce posadzić młode lipy. Wtedy obie wsie połączy piękna aleja dębowo-lipowa, która będzie pielęgnowana wspólnym wysiłkiem mieszkańców i zarządców drogi.

Z ostatniej chwili

W dniu 20.04.2010 r. uczniowie Zespołu Szkół i Przedszkola w Krośnicach, z opiekunami Joanną Jasięgą i Grażyną Wieczorek, wraz z uczniami Zespołu Szkół Leśnych w Miliczu, z opiekunami Jolantą Cwenar i Piotrem Pałczyńskim, posadzili 65 dębów ramach akcji „Sadzimy dęby w Dolinie Baryczy” przy drodze między Dziewiętlinem, a Wierzchowicami. Drzewka darowało Nadleśnictwo Milicz. Uczniowie wraz z mieszkańcami Wierzchowic oczyścili także fragment alei ze zbędnych samosiejek. Po pracy rozpalono ognisko i smażyono przy nim kiełbaski.

DWA TYSIĄCE MŁODYCH DĘBÓW NA STAWOWYCH GROBLACH

Najbardziej spektakularne aleje i szpalery Doliny Baryczy, w większości dębowe, rosną na groblach stawowych rezerwatu „Stawy Milickie”. Są one ostoją wielu gatunków zwierząt, w tym kozioroga dębosza i pachnicy dębowej. Stanowią piękne obramowanie tętniących życiem największych w Europie stawów. Niestety, niewiele młodych dębów, które mogłyby zastąpić starzejących się weteranów, rośnie na stawach milickich.

Aby zapewnić przetrwanie tych niezwykłych alej, Fundacja EkoRozwoju (wówczas jeszcze Dolnośląska) wystarała się o dotację Fundacji Ekofundusz na uzupełnienia luk i nowe nasadzenia. W latach 2008-2009 posadziliśmy 2140 dębów na groblach stawów Stawno, Potasznia, Ruda Sułowska i Jamnik. 200 drzewek wzdłuż dróg publicznych w Rudzie Sułowskiej i Potasznii zostało osłoniętych ochronną siatką rozpiętą na palikach. Jesienią 2009 najbardziej zagrożone zagłuszeniem przez pnącza drzewka zostały odsłonięte i podparte palikami. Prace wykonała firma ZUL Wiesław Radomski, a sadzonki dostarczył pan Wojciech Szyrner.

Fot. Cezary Tajer

Opierając się na doświadczeniach z akcji **Sadźmy dęby w Dolinie Baryczy**, Fundacja EkoRozwoju (FER) zainicjowała długofalowy program odnawiania i ochrony alei przydrożnych „Drogi dla Natury”. Program zakłada tworzenie partnerstw z zarządnymi dróg dla ochrony i odtwarzania zadrzewień przydrożnych. Aleje chronić można bowiem tylko wspólnie z tymi, którzy nimi zarządzają.

Program Drogi dla Natury jest obecnie wspierany przez dotację z Funduszu Organizacji Pozarządowych (tzw. mechanizm norweski). W ramach tego projektu realizowana jest niniejsza publikacja oraz inne działania edukacyjne i budujące partnerstwa z drogowcami w południowo-zachodniej Polsce. Wspólnie z niemieckimi organizacjami przygotowujemy inicjatywę sadzenia drzew wzdłuż dróg wiodących przez granicę „Aleje zamiast granic”.

Program Drogi dla Natury otrzymuje również wsparcie ze środków Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w wysokości ok. 4,7 mln zł. Celem tego projektu jest zapewnienie przetrwania pachnicy dębowej poprzez odtwarzanie i ochronę alei przydrożnych, łączących izolowane stanowiska i populacje tego gatunku. Projekt realizowany jest na Dolnym Śląsku i przyległych obszarach Wielkopolski i Lubuskiego, a także na Powiślu i Warmii oraz w Małopolsce, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów Natura 2000. Głównym działaniem jest tworzenie nowych alei oraz uzupełnianie i przebudowa istniejących poprzez posadzenie wzdłuż dróg 30 tysięcy drzew. W planie mamy także inwentaryzację stanowisk pachnicy dębowej, opracowanie programu ochrony gatunku oraz działania edukacyjno-promocyjne i interwencyjne. Projekt jest realizowany w partnerstwie ze **Stowarzyszeniem Eko-Inicjatywa z Kwidzyna**, **Fundacją Ekologiczną Zielona Akcja** z Legnicy i **Fundacją Aeris Futuro** z Krakowa.

Widocznym efektem naszych działań będą posadzone wzdłuż dróg drzewa. Liczymy także na osiągnięcie nie mniej ważnego długofalowego efektu, jakim jest przywrócenie tradycji sadzenia drzew przez drogowców. Pokazujemy,

że w określonych warunkach sadzenie i utrzymanie drzew przydrożnych jest pożyteczne, bezpieczne i społecznie akceptowane. Rozpowszechniamy przykłady zarządnymi dróg, które to robią w sposób przemyślany i planowy.

Dobrze działa partnerska współpraca zawiązana jesienią 2009 roku, między FER a Dolnośląską Służbą Dróg i Kolei. DSDiK konsultuje z FER plany usuwania drzew w alejach przydrożnych, aby złagodzić wpływ tych zabiegów na przyrodę, zwłaszcza na gatunki chronione. Jeśli w przewidzianych do wycinki drzewach występują gatunki chronione, poszukujemy wspólnie alternatyw dla i wypracowujemy rozwiązania pozwalające uwzględnić potrzeby zarówno utrzymania drogi, jak i ochrony przyrody. Przekazywane przez przyrodników dane o chronionych gatunkach pomagają w uniknięciu nieumyślnego łamania prawa ochrony przyrody przez drogowców. W kwietniu 2010 posadzone zostało pierwsze 50 drzew przy dolnośląskiej drodze wojewódzkiej nr 334 koło Nieszczyca (sadziła Fundacja Ekologiczna „Zielona Akcja”).

Na stronie 71 piszemy o owocnej współpracy ze starostwem milickim w odtwarzaniu alei Wierzchowice-Dziewiątlin, ostatnio rozszerzonej o konsultowanie drzew typowanych do wycinki.

Jesteśmy przekonani, że ratunek dla alei leży w partnerskiej współpracy przyrodników z zarządnymi dróg. W naszych działaniach będziemy poszukiwać dalszych sprzymierzeńców i rozpowszechniać dobre doświadczenia w całym kraju.

Wiosną 2010 przy drogach powiatów milickiego i trzebnickiego oraz gminy Milicz Fundacja EkoRozwoju posadziła w ramach programu „Drogi dla Natury” 750 drzew.

Zapraszamy na witrynę aleje.org.pl oraz na stronę **Drogi dla Natury** na Facebooku.

Fot. Krzysztof Smyk

Położona na granicy Dolnego Śląska i Wielkopolski Dolina Baryczy jest regionem szczególnie bogatym w zadrzewienia przydrożne. Aleje i szpalery Doliny Baryczy są wspólnym dziełem człowieka i przyrody, podobnie jak i cały krajobraz tej pięknej krainy szczytującej się największym kompleksem stawów w Europie. Są świadectwem gospodarzenia w zgodzie z naturą przeszłych pokoleń mieszkańców Doliny, zdobią region i zwiększają jego atrakcyjność. Przeprowadzona w 2009 roku inwentaryzacja wykazała około 200 km bieżących alej i szpalerów, przy których rośnie ponad 17 000 drzew. Jedna czwarta łącznej długości alej występuje na terenie gminy Milicz, zaś jedna piąta w gminie Żmigród.

Dzięki alejom w Dolinie Baryczy przetrwały i dobrze się mają rzadkie i piękne zwierzęta: kozioróg dębosz i pachnica dębowa. Mieszka tu największa w Polsce populacja kozioroga i jedna z największych pachnicy. Jednocześnie aleje są domem niezliczonych innych organizmów – ptaków, ssaków (w tym szczególnie nietoperzy), bezkręgowców, grzybów, roślin. Chociaż wiele nadbaryckich alej ma wysoką wartość przyrodniczą, nie stanowią one spójnego systemu korytarzy ekologicznych. Przy drogach rośnie bardzo mało młodych drzew – inwentaryzowane aleje są w większości w zaawansowanym wieku. Ponad jedną czwartą zadrzewień stanowią starzejące się aleje i szpalery topolowe, utworzone z reguły przez obce krzyżówki (hybrydy).

Aby nadbarycki alejowy krajobraz przetrwał i by mogły się nim cieszyć także nasze wnuki, należy w sposób planowy podjąć zadanie odtwarzania starych alej i sadzenia nowych. Samorządy i zarządy dróg powinny używać dostępnych im narzędzi prawnych (w tym zezwoleń na wycinkę), a przede wszystkim dobrej woli i zdrowego rozsądku, aby nadrobić dziesięciolecia zaległości w sadzeniu drzew. Wycinanie starych drzew powinno mieć miejsce dopiero wtedy, gdy inne sposoby zapewnienia bezpieczeństwa publicznego lub przeprowadzenia modernizacji drogi zostaną wyczerpane. Kluczowa jest rola społeczności lokalnych, które, jak wykazała akcja Sadzimy dęby w Dolinie Baryczy, mogą wiele zrobić dla ochrony i odtwarzania alej. Nie zastąpią jednak władz w realizacji przez nie obowiązku dbania o krajobraz i przyrodę.

Misją Fundacji EkoRozwoju jest rozwój w zgodzie z Naturą. Fundacja powstała w roku 1991, a od jesieni 2009 roku używa obecnej nazwy.

FER działa przede wszystkim w następujących obszarach:

Ochrony przyrody i krajobrazu, w tym ochrona alej – Drogi dla Natury, monitoring naruszeń przyrodniczych siedlisk i gatunków NATURA 2000 w Polsce pld.-zach. – „Strażnicy Na-

tury 2000” oraz ochrona bioróżnorodności związanej z rolnictwem, tradycyjnych ras zwierząt i drzew owocowych.

Wspieranie lokalnych inicjatyw ekorozwojowych i ekologicznych, w tym ekorozwój obszarów cennych przyrodniczo, rozwój infrastruktury turystyki rowerowej i przyrodniczej, programy międzynarodowej współpracy „ambasadorowie ekorozwoju”.

Edukacja ekologiczna, w tym edukacja młodzieży szkolnej połączona z aktywnymi działaniami na rzecz środowiska; akcje „Zamień odpady na kulturalne wypadki”; czasopismo Kropka; Zielona Brama - największy w Polsce serwer dla ekologicznych organizacji pozarządowych.

Kampanie odpowiedzialnej i ekologicznej konsumpcji oraz promocji usług ekoturystycznych; Ekojarmarki.

Więcej informacji na fer.org.pl, zapraszamy także na eko.org.pl